

Dr. Tihamér Tóth

ČISTĚ
DOŠPÍVÁNÍ

ODKLADATEL ROHUSLOV, RUDD V DDOTC

ČISTÉ DOSPÍVÁNÍ

Tibamér Tóth

Cílem této knihy proslulého pedagoga a učeného biskupa je výchova charakteru. Od jiných knih tohoto druhu se ale kniha Tóthova liší tím, že si autor celou otázku a celý problém výchovy mládeže ukládá pod zorným úhlem výchovy křesťanské, jež ve svých principech jediná může dáti nejen odpověď, nýbrž poskytnouti i způsob, jak vychovávat mládež, dorůstající v mladé muže a ženy. Dnes, kdy celý svět je otřesen hospodářsky, politicky i kulturně a kdy je jasno, že k uzdravení, polepšení lidské společnosti nemůže dojíti jinak, než zdůrazňováním mravní kázně a čistého ideálního života, je pocítováno toto thema ještě palčivěji. Tóth o jednotlivých otázkách života rozmlouvá s mladými muži přímo, otevřeně, netheoretisuje, jasně otvírá všechny stránky života osobního, intimního, veřejného, zkoumá je ve světle nejmodernějších výzkumů vědeckých, podává pomocnou ruku, dává silné myšlenky, uklidňuje duševní zmatky, radí při pochybnostech, mladého člověka osvobozuje, zbavuje ho pout, zachraňuje před pádem, neboť každá mladá duše je pro něho — živým chrámem Božím. Každé slovo této knihy je vyvoláváno láskou k duším a je výronem přesvědčení, že námaha, naplňovati mladistvou duši vznešenými ideály, má věčnou cenu. Jak patrné, jde tedy o knihu po stránce nábožensko-výchovné významu mimořádného, o čemž svědčí i ta skutečnost, že kniha byla už přeložena do všech světových jazyků. Je průvodcem nejen vychovatelům, nýbrž i všem mladým mužům, kteří se dovedou vskutku odpovědně zamysleti sami nad sebou.

Cena brož. 60.— Kčs

V edici Školských sester OSF
vydal
BOHUSLAV RUPP

Dr Tihamér Tóth

ČISTÉ DOSPÍVÁNÍ

EDICE ŠKOLSKÝCH SESTER OSF

NAKLADATEL BOHUSLAV RUPP V PRAZE

Nihil obstat.

Dr. A. Dohalský, censor dep.

IMPRIMATUR.

Dr. Tb. Opatrný, vicarius generalis.

Pragae die 25. Julii 1936.

N. O. 10754.

ÚVODEM

Tato kniha, jejímž cílem je výchova charakteru, vydána v krátké době šesti týdnů po druhé a v dalších dvou měsících dochází k vydání třetímu; je přeložena také do francouzštiny, italštiny, flámštiny, chorvatštiny, slovinštiny, polštiny, litevštiny a němčiny.

Tak neobyčejný zájem o dílo je důkazem, že mládež skutečně potřebuje vážného, upřímného poučení v nebezpečném období dospívání.

Autorovi však způsobilo největší radost množství děkovaných dopisů, zaslaných mu mladistvými čtenáři se všech stran . . . A jejich obsah? Vřelé díky, přání odměny nebes a požehnání Stvořitele — i lítost, že se do rukou čtenářů nedostala knížka dříve.

Dnes, kdy je celý svět otřesen hospodářsky, politicky i kulturně, nemůže dojít k uzdravení, zlepšení lidské společnosti bez mravní kázně a čistého ideálního života.

A tak posílá autor dílo milé mládeži ve dvacátém již vydání — tentokráte i v překladu českém — aby zvýšilo v jejím srdci energii a touhu po uctívání živote na prospěch národa a vlasti.

MLADÉMU PŘÍTELI

Zde u mého psacího stolu sedává často mnoho mladých studentů. Přicházejí hned na počátku školního roku. Zprvu klepají někteří na dveře ostýchavě, ale starší se hlásí radostně. Usednou — a tu se v intimním tichu mého pokoje otvírají srdce — zavřená jinak tisícerou závorou.

Svěřují se mi se svými utrpeními — často celkem nepatrnými, která jim však připadají jako horské balvany. Někteří téměř podléhají svým starostem, jiní přicházejí se všemi mocnými, bouřlivými nárazy i hlubokými záhadami svého srdce. Hledí pak na mne se široce otevřenými zraky — jež jsou vlastně velkou otázkou: »Co mám dělat? Dej mi nějakou radu!« Za takových posvátných okamžiků si vždy uvědomuji, že je každá mladická duše vzácným démantovým polem, jarem nedozírných náповědí, slibů a možností vývoje. A právě pomáhati duši ze všech sil při jejím vytváření a formování je čestnou povinností všech dospělých.

Kdo stojí jaksi vzdálen mládeže, netuší, kolika otázkám, bojům, zmatkům — a bohužel i podlehnutím je vystavena mladistvá duše v letech dospívání; nevědí také, jak pevné ruky potřebuje životní lodička za jarních bouří.

Chtěl jsem podati pomocnou ruku jinochům, kteří přicházeli ke mně, síliti je v jejich bojích, uklidňovati jejich bouřlivou duši, raditi při po-

chybnostech, osvobodzovati je, zbavovati pout, ale zdálo se mi, jako by neseděl u mne *jen jeden jinoch*, ale jako by se na mne upíraly *tisícere planoucí zraky* — všechny plny otázek — a žádaly tiše — ale důtklivě o odpověď, útěchu, rady a vysvětlení útrap, s nimiž se nemají kam obrátiti.

A tak vznikla tato kniha.

Vím velmi dobře, že tištěná, mrtvá slova nemají síly živého slova; ale bude snad přec užitečné, napíše-li ony myšlenky, o nichž hovořívám se svými studenty.

Neznám tě, milý čtenáři; je mi neznámo tvoje jméno, nevím také, do jakého ústavu chodíš, zda do reálky nebo gymnasia, do učitelského ústavu, do školy obchodní nebo snad již na universitu. Ale jedno vím o tobě — jsi student, český student, v jehož duši uložen také budoucí osud tvého národa, ale i vážné otázky, na které odpovídati je mou nejsvětější povinností. Jistě není na tomto světě nic vznešenějšího, než poskytovat žíznícím duším osvěžení z pramene věčné pravdy. Také není před lidmi větší zásluhou založení říší nebo před Bohem zbudování chrámu vděčnějším dílem — než zachrániti dobrou radou před pádem jedinkou mladickou duši, naději státu, »živý chrám Boží«. Každé slovo této knihy vyvolala láska ke tvé duši a přesvědčení, že námaha — naplňovati mladistvou hrud' vznešenými ideály — má věčnou cenu. A tato láska jistě zaslouží, aby ses ponořil i ty vážně do obsahu knížky. Největší pak

odměnou mé práce bude, podaří-li se mi, tobě neznámému, uvést na pravou cestu jediného hochu, udržeti na správné dráze duševní vývoj třeba jen jediného mladíka.

DVĚ JEZERA

Za studijních let jsem častěji podnikal výlet k horskému jezeru. Na jeho nádherné, křišťálové hladině tančily vesele sluneční paprsky. Z jeho čisté vody mile probleskoval život tvorů, obývajících obláskové dno. Čilé rybky se míhaly sem a tam, ztěžka ovládající svoji radost. Na břehu byly na stráži vážné kosatce. Nad zářné vodní zrcadlo se skláněly vrby a s radostí vnímaly obraz modrého, bezmračného nebe, odrážejícího se v jezeře. Svěží vánek pohrával skotačivě jejich haluzemi, jež jako by mu odpovídaly na pozdrav.

Horské jezero bylo jako usměvavá, blažená dětská duše, slibující bohatý život, bylo jako široce otevřené dětské oko. —

Po letech jsem opět zabloudil v tato místa.

S hrůzou jsem viděl, co se stalo z mého milého jezera... žabincem pokrytá, žlutozelená bažina! Jeho voda je kalná a špinavá. Tráva a mechy sice zakrývají, co je v něm, ale otrávený vzduch, ježž vydechuje, prozrazuje, že v jeho hlubině postupuje rozklad, hniloba. Ospalé kuňkání okatých žab proniká z jeho bahnitého dna, a jde-li někdo kolem, skáčí šerední obojživelníci do zkažené vody a mizejí s tmným zaskřehotáním ve žlutozelené louži.

Kde jsou kosatce, jež tu stály tak pyšně na stráž? Kde je svěže zelená, větrem provívaná, sklánějící se koruna vrb? Kam zmizelo usměvavé modré nebe, které se zrcadlilo ve vodní hladině?

Vše je to tam. Neužitečné rákosí bují na břehu, matně se vlní i nejslabším vánkem věterku bezcenná ostrice. Všude hniloba, spoušť, hnus!

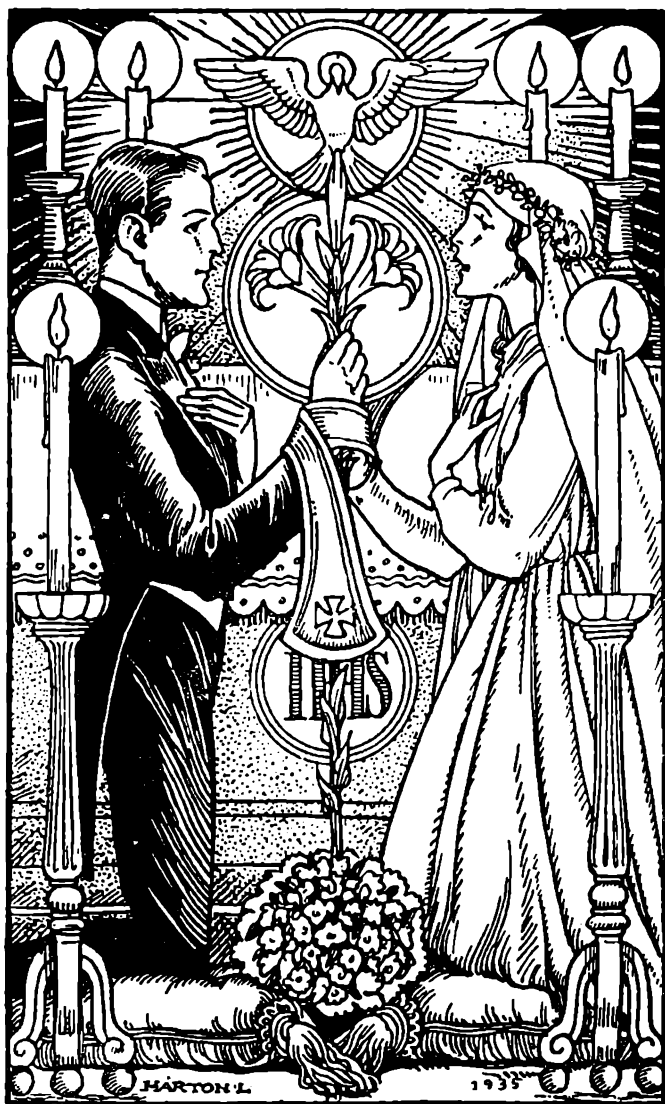
Zabolelo mě srdce! To bylo kdys překrásné jezero mého mládí!

*

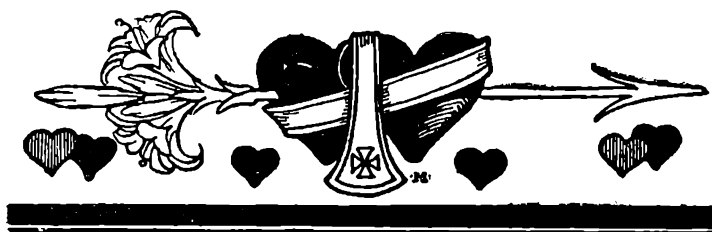
Duše každého jinocha je takovým nádherným, křišťálovým horským jezerem.

Běda však — když se mnohá později stane močálovitou bažinou.

Právě proto jsem napsal tuto knihu, aby tvoje duše, milý hochu, až uzraješ v muže, zůstala vždy křišťálově čistá.

Úmysly Stvořitelovy

I.

ÚMYSLY STVOŘITELOVY

Již tisíce let se řítí země svou drahou kolem slunce. V jejím nitru kypěla ještě žhavá láva; prasilou prorazila tu a tam žhoucí hmota tvrdou vrchní kůru, postup ochlazování však trval dále.

Na širém povrchu zemském se již zelenal hluboký prales a jaro úchvatně rozvíjelo jeho nádheru. Veselý ptačí zpěv zněl na perutích něžných vánků. Vše kol znamenalo život, sílu a energii.

Ale přece ještě něco chybělo.

Nebylo nikoho, kdo by se potěšil zpěvem slavičím, květem rostlin a uzráváním plodů. Chyběla tu rozumná, sebevědomá bytost, která by se neuspokojovala tím, že je také součástí ohromného přírodního kolotání; nebylo bytosti, která by tím spíše chtěla vnímati tuto nádheru, aby — opojena ptačím zpěvem, šploucháním vln, bzukotem včel a vůní květin, šumotem lesa a hukotem bouře, dumavou nádherou horských velikánů — spěchala na perutích vděčnosti ke svému Stvořiteli, jen aby jemu jedinému prokazovala úctu a hlásala jeho slávu a velebnost.

PRVÁ DVOJICE LIDÍ

Tehdy stvořil Bůh prvou dvojici lidí, stvořil muže a ženu — dvě pro sebe samostatné bytosti, ale přec se navzájem doplňující, sobě určené.

Význačnou vlastností mužovou je tvořivá činnost; vyznamenává se odvahou a rázností. Jeho vůle je silná, povaha sebevědomá, jeho charakter smělý. Vytrvalý ve svém snažení — raduje se z toho, může-li žulově tvrdým, širokým čelem vzdorovati všem nárazům životního boje.

Slabší ženu by však bezohledný životní boj zahubil. Jejímu životu se nejlépe daří v teplém, plodném prostředí rodiny, kde se stará s neochabující láskou a bezmeznou obětavostí o domácnost, pečuje o děti a vykouzluje radostný úsměv na vážné tváři svého muže, vracejícího se domů po těžké práci.

A právě tím, že Bůh stvořil dvě pohlaví, dal lidem nejkrásnější ideály. Nevyčerpatelný půvab, pronikající rodinným životem, láska k manželovi, rodičům a dětem, touha po domově, částečně i nadšená láska k vlasti tkví právě v různosti pohlaví. Svět tedy potřebuje muže i ženy. Vedle síly a ohnivé tvořivosti mužovy vystupuje tu jako k vyrovnání něžnost ženina, její láska, krása a hlubší citovost. Obě na sobě závisí. Proto postavil Stvořitel prvnímu muži po bok prvou ženu a založil — hned za jitra lidského života — rodinu.

ZÁMĚR STVOŘITELŮV

Stvořením dvou pohlaví měl však Bůh ještě daleko hlubší a posvátnější úmysly. Pohlavím propůjčil lidem zároveň *tvůrčí síly*. Chtěl, aby sami přijali část jeho tvořivého působení a znovu zaplňovali novým potomstvem trhliny, jež způsobí smrt v řadách lidstva. To byl vznešený a tajuplný záměr Stvořitelův při zakládání manželství. Jinoch a díyka, kteří vyrůstají k životu v něžné, svaté neporušenosti, ztělesňují tak tvůrčí myšlenku Boží.

Učili jste se v hodině náboženství, že prvé dva lidi — Adama a Evu — stvořil Bůh bezprostředně sám. — Ale dříve nebo později se v duši každého snad hochá vynoří otázka: »A kdo stvořil ostatní lidi? Jak oni přišli na zem? A vůbec — jak se rodí děťátka?«

A je to skutečně velmi závažná otázka, podněcující u mládeže touhu po poznání. Bude rozhodně lépe, vyložím-li ti to já, než aby ses musel na to ptát jiných lidí.

Dej tedy, milý synu, pozor! Víš, že učenci rozdělují tvorstvo celého světa ve dvě velké skupiny — bytosti organické a neorganické. Bytosti první skupiny (rostlina, zvíře, člověk) Bůh nejen stvořil, ale dal jim i jakous část své stvořitelské moci, takže mohou touto plodící silou dáti život novým, jim podobným — malým bytostem. Rostlina vytváří novou rostlinu, zvíře přináší na svět nová mláďata svého druhu, lidem se rodí děti.

Neorganickým bytostem, tělesům (slunce, hvězdy, nerosty, hory, moře atd.) nedal Bůh tvůrčí sílu. Proč? Nesejdou se tak lehce jako živočichové a také není třeba, aby vyvolávaly v život místo sebe bytosti nové, zajdou-li, zaniknou-li.

Ale u bytostí organických je tomu jinak. Ryba, pták, strom i květina, zvíře i člověk zestárnou, hynou každým rokem v tisících i milionech. Kdyby to však trvalo stále a jiní by nepřišli místo nich, přestal by v krátké době na zemi veškeren život.

Mohl by Bůh ve své všemohoucnosti učiniti i to, že by za každou zničenou živou bytost stvořil bezprostředně novou, ale jeho tajemnou, svatou vůlí uskutečněno ještě nádhernější dílo: dal každé živé bytosti sílu, aby mohla sama dáti život jiné — a to způsobem tak záhadným, že tajemství toho nemohli rozřešiti ani největší učenci světa.

Snad jsi, milý hochu, někdy bedlivě pozoroval poupata, jak skromně čekají na stromech, ponořených v zimní spánek. Každé z nich je hnízdečkem, z jehož živorodého tepla vypučí květ a plod — ba i malý, nový strůmek. Čekají jen na polibky jarního slunce aby mohla rozkvést. Květy pak trpělivě touží po šepotu něžného vánku nebo po návštěvě hmyzu, které přenášejí na bliznu v sladkém měsíci květnu mužský pel, na nich zachycený. V okamžiku, kdy se pel dotkne blizny, dochází ke spojení, splynutí květů v jeden. Semeník počne bobtnati a růsti, vyvíjí se vůčihledě den po dni, až se po několika týdnech nebo měsících usmívá před námi jak zralý plod. A v plodu dřímá

nové sémě se zárodkem dalšího života. — Stvořitel tak zařídil, že se příroda stále obnovuje sama.

PRAMENY ŽIVOTA

Právě tak se Bůh staral i o udržení a obnovení lidského pokolení. Propůjčil člověku tvůrčí

schopnost v síle pohlavní, v skutku božské, tajuplné. Muži propůjčil sémě života, ženě maloučké lidské zárodky, aby z jejich spojení vznikl nový živoucí tvor, lidské dítě. Tato síla pohlavní, sémě života a zárodky drímají v mladém člověku již po léta jako poupata rostlin za mrazivé zimy. Ale pak nastává lidské jaro, kdy dospívá hoch v mladého muže a děvčátko v pannu. Životodárný paprsek zazáří, mladý muž pocítí lásku k mladé dívce — pojme ji za choť. V teple této lásky se spojí duše i tělo — stávají se, jak praví Písmo, jedno. A tato spojující láska a láskyplné spojení manželů ve sňatku nenaplní jen oba slasti, ale umožňují i působení na lidský zárodek, který dosud drímal v ženě, jako polibek prince z pohádky na spící Šípkovou Růženku.

V témž okamžiku je zárodek probuzen k životu, malé lidské poupátko počne růsti v mateřském lůně, dozrává — a když je po měsících dosti silno, aby jako zralý plod vypadlo ze slupky, uvolní se z vyživujícího je mateřského stromu. Říkáme pak, že přišel na svět nový člověk.

Dítě není jaksi v malém ani otcem, ani matkou, ale souhrnem jich obou, novým, třetím člověkem, jehož život je však do určité míry mnohonásobně předurčen druhem rodičů, jejich dřívějším počestným nebo hříšným životem. Proto sotva najdeme větší lásku na světě — než je láska rodičů k jejich dítěti, které je v pravém smyslu slova masem i krví z jejich masa a krve.

MATKA A SYN

Ve vhodné chvíli se sešli — matka a její dorůstající hoch. Chodil již do vyšší školy a získával nové soudruhy. Již dlouho toužila po tom, aby ho uchránila od nepovolaných vysvětlování nezasvěcenců. A teď se to tak dobře hodilo.

»Mamičko,« ptal se totiž jednou žertovně, »jak asi jsem byl malý, když jsem byl ještě docela maličký?« — Matka pochopila, že přišla nejvhodnější chvíle.

Když jsi byl zcela maličký? Nu, miláčku, malý, maloulinký; menší než špendlíková hlavička. Bylo tě možno vidět jen zvětšovacím sklem.«

»To je pravda,« mínil hoch; »ale jak jste mě mohli snadno ztratiti nebo rozšlápnouti!«

»Ovšem,« pokračovala matka, »s počátku je každý tvor malý jako drobounké zrníčko, které je třeba dobře ukrýti — jako ukrýváme sémě do země, aby tu mělo ochranu při svém klíčení a vyrážení. A tak se postaral dobrotivý Bůh i o tebe. Zde, pod mým srdcem ti připravil malé, teplé, měkké místečko, v těle matčině, kdes byl chráněn a mohl bezpečně dorůstat.«

»A jak jsem tam, maminko, dýchal a jedl?«

»To vše jsem dělala já místo tebe. V oné době jsi měl podíl na mé výživě. Pokrmy se ve mně měnily v krev — a tato krev proučila do tebe a vyživovala tě.«

»A věděla jsi, mamičko, že jsem v tobě skryt?«

»Jak bych nevěděla, drahé dítě! Někdy jsi se

i pohyboval a tu jsem hovořila k tobě, zdravila tě a vyptávala se, zdali jsi již procitl, jak se ti daří; také jsem tě povzbuzovala: Vyrůstej jen, sil, abys mohl brzy vyjít ze svého úkrytu a já abych tě mohla sevřít v náruč v nezměrné radosti.

Hledíš na mne tak vyjevenýma očima, divíš se, jako bys byl o tom všem neslyšel zcela nic. Slyšel jsi však všechno, jen jsi tomu dobře nerozuměl. Víš přece dobře, že se spolu denně modlíme ve „Zdravas, Maria“ — „a požehnaný plod života tvého, Ježíš“. Vidiš? Jako je jablko plodem jabloně, tak je dítě plodem matčiným. Malé dítě je však mnohem cennější a vzácnější než jablko — a proto se o ně chce Bůh postarati lépe. Proto zůstává tak dlouho ukryto na teplounkém, měkkém a chráněném místě pod matčiným srdcem.«

»A jak jsem tam dlouho bydlel, mamičko drahá?«

»I to vlastně již víš. Kdy je den Zvěstování Panny Marie, onen den, kdy anděl zvěstoval Panně Marii, že bude mít syna? 25. března, že? A kdy pak slavíme narození Božského Dítěte? 25. prosince. Jak dlouhá je doba mezi těmito dvěma dny? Devět měsíců. Víš také, kdy slavíme svátek Neposkvrněného Početí P. Marie, totiž 8. prosince — a její narození připadá na 8. září. A doba mezi těmito dny je opět devět měsíců. Tak je to u všech dětí. Dosud jsi tohle slyšel všechno, ale nemohl jsi tomu rozumět — a já ti to nechtěla vysvětlit dříve, než dorosteš v do-

spělého jinocha. Teď to tedy víš, ale — prosím — nemluv o tom s jinými mladíky, vždyť ani dospělí nemluví o těchto věcech bez příčiny. Proč? Jen proto, že to je věc příliš posvátná.

Ještě něco ti prozradím: po těch devět měsíců, co jsem tě nosila pod srdcem, modlila jsem se často a mnoho, aby ses stal zbožným dítětem. Také jsem se snažila býti stále veselou, abys i ty byl takovým.

A pak uplynula ona doba — a když jsi byl již dosti silen, otevřela se jednoho dne dvířka tvého úkrytu, vystoupil jsi, spatřil jsi světlo světa, narodil jsi se. Ach, dítě moje drahé, působilo mi to veliké bolesti, ale snášela jsem je pro tebe ráda. Pak mi tě vložili do náruče, tiskla jsem tě na své srdce a plakala radostí. Teď víš také, milý hochu, proč tě mám tak ráda.«

»Ano, mamičko, teď tedy také vím, proč miluji svoji matinku více než všechny ostatní lidi,« — řekl hoch a objal něžně drahou matku, aby se k ní mohl pevně přituliti.

JAK MOUDRÉ A KRÁSNE!

Pokusme se ještě jednou uvažovati o tvůrčích úmyslech, podivuhodných plánech Stvořitelových — — — Nechce tvořiti každého člověka — jako Adama a Evu — již ve stavu zcela vyvinutém. Jak zcela jinaký, cizí a nevlídný by nám připadal svět! Nebylo by vlastně rodiny, která předpokládá rodiče a děti — jejich potomky. Neměli

bychom pak otce, matky, sourozenců — vůbec žádných příbuzných. Každý z nás by tu stál zcela sám.

Také by nebylo na světě dítek! Setkávali bychom se všude jen s vážnými, dospělými lidmi. Neviděli bychom hejna dětí s jejich šuškáním a šeptáním, jejich radostí a jásotem! Krásné vzpomínky na léta dětství a chlapectví by nám zůstaly neznámy.

Vidíš tu, milý hochu, nekonečnou lásku Pána Boha, když zvolil k rozšíření lidského pokolení onu jinou cestu? Bezprostředně stvořil jen prarodiče; těmto dvěma a jejich prostřednictvím propůjčil pak ostatním lidem účast při své tvůrčí síle.

Na tom poznáš, *jak je Stvořitelův plán podivuhodný, svatý a vznešený*. Co důvěry má Stvořitel ke člověku, když jej činí účastníkem svého zámeru tvoření a své tvůrčí moci! A naopak — jak hlubokou, vděčnou úctu musíme pociťovati k němu! — Ovšem jsme zároveň přísně poutáni jeho vůlí — užívati jen podle jeho svatého přikázání oněch ústrojí tělesných, která dal člověku k rozmnožování, obnovování lidského pokolení toliko v nerozlučitelném, posvátném, křesťanském manželství.

Nejvznešenější, nejsvětější síla přírody záleží ve vytváření života. I člověk má tuto moc (společnou s přírodou), že může dáti život novým malým tvorečkům. Ale jako duch se povznáší do nedozírných výší nad každou stvořenou bytostí, tak

musí býti i ona tvůrčí činnost produševněna nejúzkostlivějším dodržováním mravních zákonů. Kdybychom měli na mysli jen projev tělesného života bez zjemnění, bez oduševnění, vzdali bychom se nejkrásnější výhody »rozumného tvora« a nepovznegli bychom se nad pouhou činnost zvířecí.

Teď jde, milý synu, o vážné, posvátné věci. Nesmíš tedy o nich přemýšleti nebo mluvit nedůstojně — tím méně pak hleděti na tělo hříšně a dotýkati se ho bez studu — a to těla vlastního nebo cizího. Je tu jasně vyjádřena vůle Tvůrcova, aby si každý člověk uchoval tělo i duši v neporušené čistotě až k oltáři — ba až ke smrtelnému lůžku, zřekl-li se manželství, jak to činí na př. katolický kněz z ideálních důvodů.

Bůh tedy dovoluje spojení obou pohlaví výlučně jen ve formě jím pevně určené — v manželství nerozlučitelném, uzavřeném pro celý život, propůjčujícím účast při jeho tvůrčí činnosti. Kdo tedy na světě používá této síly svého těla jiným způsobem, sám nebo s jinými toliko ze zlé rozkoše, prohřešuje se těžce proti sobě samému, společnosti — především však proti svaté vůli Stvořitelově.

Snad se někdo zeptá: »Do jaké vlastně míry je pohlavní život v manželství dobrý a svatý — mimo ně pak špatný a hříšný? Člověk by myslel, že je to hřích buď vždycky — nebo nikdy.«

Je to přec nad slunce jasnější, že — podle vůle Stvořitelovy — je dovoleno toho pudu užívatí toliko v manželství a i tam jen tak, aby sloužil

ke zrození dítky. Bůh stvořil pohlavní orgány i pud pohlavní a dal tak základ pohlavnímu životu — byl by tedy po té stránce onen pud dobrý. Co Bůh stvořil, nemůže býti přece špatné! Bohužel, špatný je člověk, který zneužívá pohlavní síly, t. j. užívá jí tam a tehdy, kdy toho Pán nedovoluje.

»Ale proč,« — mohl by se někdo ptáti dále — »omezil Bůh tuto sílu jen na manželství?« — Proč? Mohl bych odpovědět krátce: Bůh je všemohoucí Pán a není nikomu povinen dávatí účet ze svých zákonů. Kdo vynalezl nějaký stroj, ví nejlépe, čeho tento potřebuje, aby dobře fungoval a nepokazil se, nu a člověka vymyslel i stvořil Bůh — ví tedy nejlépe, jak člověk má a musí žíti.

Uvažujeme-li však dále, pochopíme sami, jak rozsáhlou měrou je člověku k prospěchu přísný zákon Boží. Jen v manželství se člověk nesnižuje pohlavním výkonem — toliko v manželství je pohlavní život »svatý«, neboť jen tam neuškodí nejvznešenější části člověka — duši — a není pouhou touhou po rozkoši. Slouží mravnímu, ušlechtilému účelu — radostnému budování rodiny a obětavému rozmnožení lidského pokolení. Také stát a společnost by nemohly obstáti a trvati, kdyby nebyl Bůh omezil ukojení pohlavního pudu výhradně jen na nerozlučitelné manželství.

Kdo se dotýká ze zlé rozkoše vlastního těla nebo mravní čistoty ženy, protiví se Bohu a dopouští se zločinu na vlastní i cizí cti.

POTUPNÉ HUDLAŘENÍ

Bohu budiž žalováno! Není snad daru z dobro-
rotivé ruky Boží, jehož by nebylo zneužito lidmi.
A zvláště se musíme přiznati se studem v srdci,
že nebylo žádnému úmyslu Pána Boha tak špatně
rozuměno a jeho nedbáno, jako onoho, jenž se
pojí k různosti pohlaví.

Prýštění, kolotání života je všude provázeno
velkou radostí. Podívej se jen, jak za jarního zno-
vuzrození přírody klokotá slavík, šumí vánek,
bzučí včelka, zurčí potok! A tak i pohlavní styk
muže a ženy, z něhož má vzniknouti nový život,
spojil Stvořitel s požitkem rozkoše, aby pak za to
člověk radostně převzal mnoho obětí, spojených
s udržením a vychováváním pokolení.

Boží plán je přec zcela jasný. Spojení muže a
ženy v nerozlučném manželství má jen ten cíl, aby
se lidstvo množilo stále potomstvem. V nejpří-
křejším však opaku proti tomuto Božímu úmyslu
hlásají nepraví proroci lákavá hesla — podpo-
ráni divadlem, obrazy a knihami — že smí člověk
užívatí pohlavní síly k dosažení rozkoše již před
manželstvím a později i mimo ně. Jako hledají
nízčí lidé v jídle a pití jen smyslný požitek a ne
prostředek k získání nových sil pro své povolání,
tak mohou mnozí učiniti svoji pohlavní sílu to-
liko zdrojem smyslných rozkoší, aniž vezmou na
sebe vznešenou povinnost v posvátnosti manžel-
ství dáti život dítěti a je vychovati.

Možná, milý hochu, že i ty dopřeješ sluchu to-

muto smavému, lákavému našeptávání. Jakmile se počne vyvíjeti tvoje tělo ve třinácti-čtrnácti letech, uvidíš stále víc a více, jak ono lehkomyšlné pojetí infikovalo řadu zjevů dnešního společenského života. Všude — na všech cestách i cestičkách, na ulici, v divadle, knihách i ve společnosti se sejdeš s takovým smutným potupováním vznešeného úmyslu Stvořitelova.

Nejhorší hříchy na tebe dorážejí všude; hrozný drak nemravnosti se řítí na tebe. Tímto jedem prosáknuté knihy se ti dostávají do ruky, táhne tě to do divadla, do společnosti lidí, kde vládne nemravnost. Nabízejí se nepraví přátelé, kteří ti chtějí ošklivě vyprávěti o probuzení smyslné rozkoše, o početí a narození dítěte, přátelé, kteří — nakaženi již hroznou rakovinou doby — strhují do bláta vznešený plán Stvořitelův.

SVATÉ TAJEMSTVÍ

Milý hochu, ty však již víš, *jak zaslouží tací lidé politování*, neboť kdyby jim byl znám vznešený úkol a ušlechtilý cíl, který určil Bůh tomuto pudu, jistě by o něm nemluvili tak, že až vhánějí jemným lidem ruměnec studu ve tvář. Posuď, synu, sám, jaká je tu nízkost a sprostota myšlení, žertuje-li někdo nestoudně nebo se chachotá při zmínce o nejsvětější lidské zvláštnosti, kterou nám propůjčil Stvořitel. »Aneb nevíte-li, že tělo vaše jest chrámem Ducha svatého, který jest ve vás, kterého máte od Boha, a že nejste svoji?« (Kor.

I. 6, 19.) Ve chrámě je každé místo svaté — i na našem těle je vše svaté, vždyť to pochází od Boha. Ale nejposvátnějším místem každého kostela je svatostánek, kde přebývá sám Pán ve Svátosti Oltářní a kam se máme přibližovati jen s největší úctou. I na lidském těle je takové místo — tajemné; ne srdce, ne mozek — ale ústrojí, v němž uložena část tvůrčí síly Všemohoucího a na něž dovoleno mysliti jen s vážností. Čím pohnutěji při svém dospívání přemítáš o probouzející se v tobě pohlavní síle, tím jasněji pochopíš, že z vůle Stvořitelovy ve tvém těle dřímá život celých pokolení. Pak o tom již nebudeš neslušně vtipkovati a smáti se hrubě — ba nebudeš o tom ani mluvit.

Prýstění života v přírodě je tajemství, otrásající, svaté tajemství! Bůh přec zahalil v závoj okamžik, kdy počíná nový život. Motýl se zakuklí, ale nikdo nevidí jeho proměny. Nikdo také neviděl, jak klíčí semeno, jak se tvoří krystal modrého safíru a rudého rubínu v nerušeném klidu tajemného nitra skalního. Počátek, zrození, kolotání života jsou všude zahaleny tajemstvím. Cítí to i nejučenější badatel, když se při své práci dostane před nerozluštitelný konec — uzavřený svatostánek. Ještě jeden krok a stojí před ním — Bůh.

A tvoji »přátelé« chtějí toto vznešené tajemství rozebíratí nestoudným jazykem a pud, který je určen k zachování lidského pokolení, činiti předmětem lehkomyšlných, nechutných her, předmětem honění se po rozkoších a nemravných žertů.

Víš dobře, jaké tě čeká vznešené poslání v budoucnosti, vstoupíš-li po vůli Boží v manželství. V každém jinochu se skrývá otec, v každé dívce matka. Jsi tedy povolán k tomu, abys probudil k životu lidské poupě. Cítíš tíži ohromné odpovědnosti, která spočívá na tobě a žádá, *abys uchoval síly svého těla a čistoty duše až do onoho svatého okamžiku v úplné nevinnosti, neporušenosti*. Můžeš také vědět, že je ukojení onoho pudu mimo manželství zhanobením tvé lidské důstojnosti. Uvaž také, že se za všechny hříchy před manželstvím — pyká v manželství. •

Osud celé řady pokolení závisí na tom, staneš-li se pomocníkem Stvořitelovým s naprostou čistotou srdce. Nebudeš tedy právě proto nikdy hovořit se svými přáteli o těchto věcech ze zvědavosti, neboť nemá lidská zvědavost vynášeti na denní světlo to, co před námi skryla moudrost Boží. Opakuji jenom, že je pramen života Stvořitelem i přírodou zahalen závojem tajemství — budeš tedy i ty zacházeti se svým tělem s rozumnou stydlivostí a plachostí, nezneužiješ ho nikdy proti záměrům Stvořitelovým buzením hříšné rozkoše.

Neškodíš totiž — a neprospíváš ve svém jinošském životě — *jen sobě, své duši, ale celým příštím pokolením*. Také nebudeš dbáti svůdných lákání, ať se ti blíží v podobě jakékoli, vždyť víš velmi dobře, že mihotající se bludička zavádí poutníka do hlubiny. Nezapomeň nikdy, milý synu, že tisíce slepých od narození, slabomysl-

ných, mrzáků, zločinců a šílených proklínají mladické hříchy svých rodičů.

Dobrou vůli, jež tě nyní ovládá, i tvé rozumné náhledy očekávají tisíceré svody světa i tvého vlastního mládí. Spousty knih a obrazů, divadelní kusy, pohlednice, humoristické listy, výkladní skříně, články a nabídky v novinách budou na tebe působiti a našeptávají: »A co, nebuď pobožnůstkářem, tmářem; nebuď dítětem! Nečekej až na manželství — a i pak nebuď úzkostlivý; nezříkej se smyslné rozkoše a užívej jí tak často, pokud ti možno!«

A ty tu stojíš omámen uprostřed zvláštního víru. Nevíš, jak začít, jak smýšlet, čím se řídit — došel jsi již, milý můj hochu, na rozcestí. Jsi před otázkou, důtklivě žádající odpovědi. Co teď? *Kam se mám obrátiti?*

Kam se mám obrátiti?

II.

NA ROZCESTÍ

•Buď pánem své vůle a sluhou svého svědomí!•

(M. Ebnerová-Eschenbachová)

*•Mýlí se, kdo myslí, že bude mít jako muž
pevnější povahu, ukázal-li se v mládí slabým.•*

(Baron J. Eötvös)

Znáš příběh o Herkulovi, hrdinovi z řecké mytologie? Byl vzorem mužné síly a odvahy. Již v kolébce jej chtěl nepřítel zničit a nastražil tam naň dva hady, ale statné dítě zardousilo oba nebezpečné plazy. Jeho život je vlastně řetězem hrdinských činů: zničil mnohohlavého draka Lernského, zkontroloval na Krétě býka, přemohl Amazonky, vyčistil Augiášův chlév a zmocnil se zlatého jablka Hesperidek. A přece se octl tento hrdina před velkým, důležitým rozhodováním, jehož není ušetřen nikdo; když došel na rozcestí, musel dát odpověď na hluboce vážnou otázku:

K A M S E M Á M O B R Á T I T I ?

Dospěl z dítěte v jinocha. Když tak jednou seděl zahloubán v myšlenky, objevily se před ním dvě ženské postavy. Jedna pravila: »Pozoruj, Herkule, že přemýšlíš o tom, jakou bys měl nastoupiti životní dráhu. Zvolíš-li svou přítelkyní mne, povedu tě cestou květnatou, všude se bude na tebe usmívati rozkoš a nepoznáš útrap. Bude ti třeba mysleti jen na to, co bys chtěl jísti a píti, co by vzrušilo tvou mysl... Staneš-li se mým, dostane se ti všech radostí bez námahy a práce.«

Herkules pravil: »Ženo, jak se jmenuješ?«

»Moji přátelé mi říkají Štěstí, nepřátelé Hřích,« odvětila žena.

Tu se přiblížila druhá postava — Ctnost.

»Nechci tě klamati,« počala hovořiti, »a řeknu ti přímo, že bozi spojili vše velké a dobré s potem a tvrdou prací. Budeš-li následovati mne, musíš pracovati, chceš-li, aby tě celé Řecko chválilo pro tvoje ctnosti. Přičiň se, abys konal celé zemi jen samé dobro! Přeješ-li si, aby ti přineslo pole bohaté plody, obdělávej je s neustávající péčí. Chceš-li dosáhnouti vavřínu v boji, vzdělávej se k tomu ve škole nejslavnějších mistrů zápasu. Chceš-li se otužovati tělesně, podrob tělo rozvaze a navykej je námaze a práci.«

Tu ji přerušil Hřích: »Slyšíš, Herkule, jak těžkou cestou tě chce vésti tato žena? Já naopak tě povedu lehkým tanečním krokem cestou k rozkoši!«

»Bídnice!« zvolala Ctnost. »Co ty můžeš dáti dobrého? Považ, je u tebe jen trochu pravého štěstí? Nehneš ani prstem k jeho dosažení. Jíš a piješ, aniž máš toho potřebu. V létě toužíš po ledě a sněhu. Tvá mysl je stále dychtíva jen spánku, neboť jsi znavena zahálkou — ne prací. Svě stoupenice dráždíš předčasně k milkování. Svádíš dospívající zneužíváním pohlavní síly k sebeprznění. Zvykáš své ctitele konání ošklivých věcí v noční temnotě a prospívání nejcennější části dne. Neřesti, jsi sice nesmrtelná, ale tvoji tě vyhnali ze svého středu — a šlechetní lidé tebou opovrhují. Tvoji mladší přátelé hynou tělesně, starší pak ovládá noc zblbnutí. V mládí se váleli v bahně neřesti až do nemožnosti — a teď ve dnech stáří vlekou s nářkem své neduživé tělo. Stydí se za své dřívější skutky a únava z prostopášnosti leží na jejich ramenou jako těžké břímě.

Mé místo je však u bohů a uprostřed nejlepších lidí; beze mne nemůže vzniknouti na zemi nic ušlechtilého. Uctívají mne bozi i lidé. Umělci mě milují a vidí ve mně svoji pomocnici, otcové rodin pak strážného anděla svého domu. Pokrm i nápoj jsou také vítány mým přátelům, ale sahají po nich jen při skutečné potřebě. I spánek je jim sladší než povalečům, ale přece z touhy po něm nezanedbávají žádné ze svých povinností. Přátelé si jich váží, vlast jim vzdává poctu. Když se pak přiblíží osudem jim určená poslední hodina, neupadnou v zapomenutí, ale jejich památka žije slavně v příštích pokoleních. *Ó Herkule! Synu počestných rodičů, budeš-li takto jednati, bude věčná vznešenost tvým údělem...*«

*

To je tedy příběh Herkulův, jak jsem jej četl ve 3. knize »Anabase« starého řeckého spisovatele Xenofonta. Připomenul jsem ti jej, milý hochu, při pomyšlení, že i ty přijdeš na rozcestí a poznáš pravdivost slov Písma sv.: »Neboť tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ti totiž jsou proti sobě, abyste nečinili to, co byste chtěli:« (Galat. 5, 17.) I ty se musíš rozhodnouti. — A o tom, o tobě si pohovoříme teď.

OD DÍTĚTE K MUŽI

Zvláštní jakési změny se v tobě dějí, když jsi dosáhl věku čtrnácti nebo patnácti let. Vyvíjí se duše i tělo. Kvasí to v tobě; probouzejí se v tobě

nové názory, nové myšlenky, nové plány i jakás — dosud neznámá touha. Děje se s tebou totéž, co se sladkou vinnou šťávou, která kvasí — aby se změnila v ušlechtilé víno. — Přišla doba tvého přechodu — máš se vyvinouti z prostického dítěte, napolo ve snách žijícího, v sebevědomého mladého muže.

Tento důležitý přechod je spojen s dalekosáhlými změnami, které se dotknou tvého těla a otřesou jím až do nejmenších částíček. Řekl bych skoro, že v tobě bojuje dítě s mužem; ono má býti přemoženo a zaniknouti — ten chce zvítěziti a zesílit. Jako probouzí na jaře rozpínající se síla procitujícího života šťávy ve stromech i keřích k novému oběhu a vykouzluje květná poupata ve větvích a haluzích, tak v tobě vře a kypí horká krev jara života; napíná tvoje žíly, vyvolává vír tvých citů i myšlenek.

A ty?

Stojíš tu zmaten, zardívaje se sám před sebou i novými pocity, připadáš si sám jakoby cizím; nepoznáváš již svého starého Já. Je ti jako stěhovavému ptáku, který upadá při prvním podzimním paprsku v horečný neklid.

Příznej se, milý synu, není to tak?

TĚLO DOSPÍVÁ

Tvé tělo se vyvíjí, tvé údy prodlužují — celá postava dostává jakous komickou formu. Nebudeš z počátku ani věděti, co si počítí s nepoměrně

dlouhými pažemi. Jak rychle odrůstáš dětským kalhotkám! I každý tvůj přítel vyrůstá rychle v jakéhos vytáhlého mladého hrdinu. Plíce se ti rozšiřují, kosti sílí, hrud' se klene. Do tvé něžné hladké dětské tvářičky se pomalu loudí mužské rysy. Struny jasného dětského hlasu se za noc přetrhnou. Nepozoruje-li tě někdo, díváš se do zrcadla a pokoušíš se prsty zachytiti chmýří na svém horním rtu. Přiznej se — není tomu tak?

Ze všeho toho je patrné, že prožíváš jaro života. *Jaro je však neobyčejně vzácná doba, hluboce významná pro dobrou roční žeň. Neprobíhá-li jaro šťastně, nastupuje léto bez úrody a po něm smutný podzim. —*

Jako vnějšek prochází i celý vnitřek těla hluboko zasahujícími proměnami: srdce a plíce, mozek a celá nervová soustava sílí a dospívají.

Tento přechod z dětství do jinošství se projevuje přecasto skutečným bořliváctvím i zmatky, neprostým otřesením. Pocítíš snad velké bolesti hlavy, závratě, silný tlukot srdce — přijde i krvácení z nosu. Buď jen dobré mysli! To vše jsou jen nutné zjevy, provázející vývin mladické přirozenosti. Přiměřená výživa, dostatečný spánek, vhodné osvěžení jsou nejlepšími prostředky proti tomu.

Jedno si však pamatuj: *Tato část života, již říkáme léta vývinu nebo dospívání, je ve svých důsledcích nejzávažnější celého tvého pozemského bytí. Ale běda! Co je těch, kteří právě tento nejdůležitější stupeň života již v základu zničí neznalostí a lehkomyšlností!*

ZMĚNY A NÁLADY

Stav tvé duše podléhá snadno změnám; střídají se tu nestálost, náladovost, dráždivost, sobectví, svéhlavost, tvrdošíjnost. Jsi stále připraven, postavit se vzdorovitě a odmítavě proti každé autoritě, vynášeti sebe a dychtiti po slávě a uznání. Moc okamžiku působí na celý tvůj niterní svět. Myslíš, že jsi se zrodil jen pro radost, vidíš se v samotném nebi — a v nejbližším okamžiku jsi zarmoucen až k smrti, zdá se ti, že na tvých ramenou leží břímě celého světa, jako tomu bylo u sv. Křištofa. Co to jen je? Na to sám nemáš odpovědi. Probouzí se v tobě touha po dalekých zemích, po cestování — přijde i touha po dobrodružných, velkých nějakých činech.

Duše dospívajícího trpí téměř chronickou vznětlivostí, vše jej dráždí, zlobí. Odtud jeho nespokojenost, brumlání, kritisování. Je to doba nerozvážených klukovin. Dospívající pocituje svoji nedostatečnost, rád by urychlil ono dozrávání v muže. Počíná si jako dospělý, ovšem jen v povrchnostech — jako v chůzi, v hovoru, zábavách, kouření, pití — snad i ve klení.

Kdo nerozumí letům dospívání, snadno si z tebe tropí žertý a posmívá se ti jako »klackovi« a »hlupákovi«. To tě ovšem bolí až do hloubi duše tím spíše, že jsi sám sobě hádankou.

Jak je šťasten jinoch, který najde v tomto věku moudrého vůdce, jemuž může otevřít své nitro s důvěrou! A jak zas naopak hoden politování,

kdo přišel do rukou zpustlých přátel, neposkytujících jeho trýznivým pochybám a dychtivým otázkám ničeho než hrubého, surového »poučování«.

NOVÉ MYŠLENKY, NEURČITÁ TOUHA

Ještě více změn se dožiješ na sobě samém. Hluboko ve tvé duši, kde snad dosud hřály jen sluneční paprsky a plynul mírný, bezstarostný život, dochází stejně k velkým proměnám. Vynoří se nové myšlenky, nepoznané tužby, jimiž jsi všecek pomaten. Starostlivě se ohlížíš na léta, kdy byla tvoje — nyní tak vybičovaná — mysl klidna jako zrcadlově se lesknoucí hladina horského jezera.

A z chaosu tvých pocitů se vynoří otázka: Což jsem se stal mravně méněcenným, špatným?

Buď bez starosti, špatným ses tím ještě nestal.

Znova ti připomínám, že celá tvoje budoucnost závisí na tom, jak prožiješ léta dospívání. Nyní se rozhoduje, zvítězí-li v tobě zvířecí sklony — nebo mravní, duchovní stránka jediné umožňující ovládnutí; staneš-li se rytířem bez bázně a hany — nebo otrokem nízkých vášní.

Vše, co napsáno zde a v dalším, vztahuje se jen na takové jinochy, kteří dospěli k období tělesného vývoje bez jakéhokoli škodlivého vnějšího vlivu.

Bohužel, mnohé zasvětili již zkažení druhové do věcí, které se dějí vývojem organismu podle zákonů přírody...

Nuže — co je ono nové, co se v tobě hýbá?

Právě v tomto věku si uvědomuješ víc a více — co ti bylo dosud zcela lhostejné, že lidstvo sestává ze dvojího pohlaví — z muže a ženy.

To jsi poznal vlastně také již dříve, ale nevěnoval jsi tomu zvláštní pozornosti. S dívkami jsi se dosud nejvýše škádlil, možná tu i tam popral jako s kamarády.

Všemu tomu je teď konec; neudělal bys toto za žádnou cenu.

Sejdeš-li se s nimi nyní při hře nebo ve společnosti, jsi jaksi zaražen, teplý proud probíhá tvým nitrem; jsi šťasten hlubokou zvláštní radostí. Vědomě nebo i nevědomě se snažíš vzbuditi chováním i řečí dobrý dojem a ukázati své skutečné nebo i domnělé ctnosti v nejlepším světle. Místo chlapeckého škádlení nastoupí vážnost a úslužnost. Přechoťně a rytířsky nabízíš své služby. Zpozoruješ-li, že se to vše dívce líbí, jsi skutečně nejšťastnějším člověkem na zemi, skutečným »dítětem Štěstěny« ...

Vývin lidské bytosti podle plánu Stvořitelova je skutečně podivuhodný, neboť již při narození je tu připraveno vše, čeho člověk potřebuje v dalších stupních vývoje. Tak maličké váčky i jakési oddenky zubů jsou již uloženy v dásňové kosti. Kojenec jich ještě nepotřebuje, ale v pravou dobu, již po roce, zuby pomalu vyrůstají, neboť teď už je jich dítěti třeba.

A tak po léta dřímá i pohlavní schopnost a dítě — chlapec — netuší její existence. Od čtrnáctého roku se tato schopnost začíná hlásiti a růsti

v dlouhém vývojovém postupu, který bývá ukončen až v dvaceti pěti letech života. Nyní člověk dospěl věku vhodného pro manželství. Skutečně cosi záhadného je v lidském vývoji!

PRVNÍ LÁSKA

Skláníš-li se pak doma nad knihou, musíš sebrati veškeré síly, abys vypracoval všechny úkoly. Horlivě chceš proniknouti do tajů matematických a geometrických formulek — ale pojednou se vše mění, jakoby kouzlem ztělesňuje: září před tebou něčí oko, vynoří se jemné rysy rozkošné, milé hlavy. — Zmizí matematické vzorce — a na tebe se usmívá něžná dívčí tvář.

Vezmeš učebnici drahé mateřštiny a zahlubáš se do přísných pravidel poetiky. Což aby ses pustil do básnění! Zkusíš to. Pomalu — ale hladce

plynou slova, sloka se řadí ke sloce... první tvá báseň je hotova... a je to — — — milostná píseň!

Častěji a častěji se přistihneš při takovém blouznění, jež pozvolna ovládá celou tvou duši. Sám si už musíš přiznati: přišla první láska! Probouzejí se něžné city — již se ani neznáš a ptáš se: »Kam jsem to došel?«

VÝVIN PODLE VŮLE STVOŘITELOVY

Znova opakuji, co jsem ti již řekl: Buď, milý synu, dobré mysli, ještě není důvodu k obavám. Celý tento postup je přirozeným zjevem. Probuzení pohlavního života, bouření těchto citů se děje po vůli Stvořitelově. Vzpomeň si jen na jeho záměry, jak jsem ti je naznačil v první kapitole. Víš, že je určena většina lidí k zachování a rozmnožení lidského pokolení a jak to Bůh moudře zařídil: *Je to jeho vůle*, aby se dospělý muž a dospělá žena vzájemnou láskou spojili v jedno v posvátnosti rodinného života a aby z tohoto svatého — tělesného i duševního spojení vypučelo lidské poupě — dítě. Tak jsou opět vyplňovány mezery, které působí smrt v řadách lidstva. Nové pocity se tedy teď v tobě probudily úplně podle zákonů přírody. *Ale zákony přírody jsou a zůstanou posvátné, dokud jich hřích neznešvětí.* Podle nich také začíná mítí jiných zalíbení v dívce. A tak si i ty zvolíš z řady dívek svoji družku života. Není

tedy pocit vzájemné náklonnosti obou pohlaví hříchem, nestane-li se okolnostmi doby a místa choulostivým a nebezpečným; pak by ovšem mohl snadno vésti do propasti, do záhuby.

BUĎ NA STRÁŽI!

Bůh, stojící nad bouřením a zmítáním lidských myšlenek a schopností nepohnutě jako skála, chce, aby pudy, jež se po prvé hlásí — a stále sílí v době dospělosti, byly ukojeny jen v manželství, jediné to formě, Stvořitelem přesně stanovené k udržení lidského pokolení.

Je tedy tvým nejsvětějším úkolem, uchovati tuto touhu v čistotě a mladické svěžesti, až přijde onen den, kdy budeš směti svoji — jako lilii čistou nevěstu vésti k oltáři. *Před sňatkem nesmíš ukájet tyto pudy nikdy — za žádných okolností ani sám, ani nějak jinak.* Vše, co se tu děje dobrovolně a ze zlého chtíce, je těžkým hříchem. Není-li však vlastní vůle a zlé žádosti, můžeš býti kliden, i kdyby se u tebe takové myšlenky, city rojily jako včely. Ovšem musíš přísně bdíti nade všemi svými smysly. A přece ti vyvíjející se tvoje přirozenost nedopřeje klidu; bude poskytovat pohyblivé, tvořivé fantasii hojně látky, z níž vytvoří pestré obrazy a postaví je před tvůj duševní zrak. *Zaplaš je!* Stále ať se ti vznáší před očima: Dokud neuzavru před oltářem se svou nevěstou onen svatý svazek, nesmím ukojiti tyto pudy!

Zachováš-li se tak, jdeš správnou cestou. Že-

lezným pisátkem si vryj tuto povinnost do duše! Dbej své cti, svého charakteru! . . .

Tato nová hnutí a snění vznikají v mladém člověku pravidelně a procitnutí z nich nesmí zklamati. Máš tu jen svatou povinnost, nevzněcovati, nedrážditi a nestupňovati těchto probouzejících se a již samo sebou vášnivě silných pudů čtením dráždicích knih, posloucháním neslušných řečí, žádostivými pohledy, nečistými myšlenkami i skutky. Při boji pak, který musíš vésti proti nim, abys je udržel v náležitých mezích, čerpej síly z vědomí: Podle záměrů Stvořitelových musím v budoucnu splniti posvátný a odpovědný úkol. Pohlavní síla, která se ve mně probouzí, je posvátná, vždyť je vlastně tajemným účastenstvím při tvůrčí činnosti Páně.

V BOUŘI A V NESNÁZÍCH

Při svém dospívání se tedy, milý synu, ocitneš i ty na rozcestí. Objeví se před tebou — jako kdysi před Herkulem — Neřest a Ctnost a budou tě lákati k sobě. Se svůdnou dráždivostí stojí před tebou *Hřích* a nabízí ti štědrýma rukama plno smyslných požitků.

Pudy, o kterých již bylo hovořeno, doléhají postupem let svými vášnivými požadavky stále mocněji, důrazněji. Jako nedopřávají nočního klidu unavenému poutníku v poušti krvelačné hyeny a šakalové svým štěkotem a vytím, tak neustávají za let dospívání věčné útoky nízkých

žádostí. V barvách, šálících smysly, ti před očima vystoupí rozkoš a požitek, žhavá pokušení tě obletují, aby tě strhla s cesty mravní čistoty. Zdá se, jako by se byl tvé duše zmocnil nějaký zlý duch, lákal ji, smýkal jí sem a tam, chtěl dohnati k zoufalým činům, jen aby ji konečně zahubil v moři klamných radostí a nenasytných chtíčů.

V divém zuření této hrozné bouře si sotva všimneš, jak se k tobě blíží Ctnost; zdá se, že její volání zanikne v šíleném boji vybičovaných smyslů. Milý hochu, nevěř Hříchu! Zachovej si čistotu srdce a ani v myšlenkách nehřeš proti ní! Bdi nad svým tělem i duší podle Božího přikázání, zůstaň čistým pro svoji příští družku života! Věř mi, že jen tak dorosteš v čestného, charakterně pevného, šťastného muže.

Bouře však zuří dále, nejsilněji mezi osmnáctým a dvacátým čtvrtým rokem. *Můj milý synu, duše tvoje musí zachovati statečnost, musí zůstatí neotřesena jako skála uprostřed pěnícího se, syčícího a burácejícího vlnobití.* Právě nyní je sváděn boj, jehož výsledek rozhodne o tvé budoucnosti. Jako údery kladiva duní slova pohanského básníka Ovidia: *Nulla reparabilis arte laesa pudicitia est: deperit illa semel.* (Ov. Her. 5, 103—104.) Čistotu svého srdce ztratíš jen jednou. V muže charakterně silného se vyvine jen ten, kdo v jinoství tvrdou rukou ovládal svoje vášně. K prvému pádu dojde snadno, ale nesmírně těžké je vážné, upřímné obrácení. Hleď, abys někdy

nemusel oplákovati štěstí a nevinu své duše slovy Grillparzerovými:

*Zlosynu, ó, vrať mi zpět
mojí duše klid a vzlet,
vrať mi celou blaženost,
moji čistou nevinnost!*

(Pramáti, VII. 109.)

Chceš vytrvati, odolávati, synu můj? Uznáš, že ještě nemáš nejmenšího práva na ukojení probouzející se touhy v tomto věkovém stupni dospívání? Jsou přec tato hnutí jen předzvěstí tvůrčích sil, vyzbrojující k úkolům, jež ti teprv nastanou! Chceš tedy chrániti úpravné květinové zahrady před jarními mrazy? Chceš krotiti pevnou rukou svůj pud? Jsi rozhodnut udělati a udržovati pořádek ve svém myšlení? Máš pevnou vůli zůstat jako skála a nelapati po klamném zdání? Rozhodl jsi se vážně, nekolísavě podrobovati rozumu nízké pudy své přirozenosti i tehdy — a zvláště tehdy, když ve tvých žilách plá ničivý oheň zlých rozkoší a pálí žár vášní?

Milý hochu, můj synu drahý, chceš žiti ve svém mládí čistě? Mnozí — ach, běda, jak je jich mnoho! — nechtějí! Jako zvířata nastupují bezmyšlenkovitě příkrou dráhu, vedoucí k mravní zkáze. Běda tomu, kdo jde touto drahou dále! Běda tomu, jehož duši postihl mráz v útlých letech rozkvětu!

Mráz v květnové noci

III.

DO HLUBINY

Integritas morum iuvenum facit esse decorum.

Mravní čistota je nejkrásnější ozdobou mládeže.

Přijdeš tedy i ty na rozcestí. Buď, synu, opatrný, neboť se dá těžko zachrániti, kdo již udělal prvý chybný krok. Podívej se jen na osud ubohého hochy, zasluhujícího politování, který se ocitl na nakloněné cestě mravní lehkomyšlnosti!

I v jeho hrudi se probudily jednoho dne ony pudy a žhavé touhy. Zmocnil se ho pocit jakés neurčité zvědavosti, seznati tajemství vzniku života — a probouzející se žádosti hledaly ukojení. Rozhodl se, že vyhledá spolužáky, kteří již znají tyto věci a hovoří o nich rádi.

Bylo mu asi 16 let, když šel jednou do biografu na nějaké hloupé milostné drama. V nočním lokálu tam hýřili muži se ženami, neslušně oblečenými. Tu se v duši ubohého hochy ozval neznámý mu pocit, touha — ale i výkřik — jako by se

v něm něco právě zřítilo. Co to bylo? Kdo ví? Něco velmi krásného — celý svět se v něm zřítíl!

»Poslyš, tohle vše bychom mohli prožítí také,« zašeptal s planoucíma očima jeho soused, velký už jinoch. »Ano!« ozvalo se v něm něco. »Ne!« vykřikl okamžitě jiný hlas. A opět »Ano«, znovu »Ne«. Neodpověděl hned — díval se jen dychtivě na rozčilující scény, střídající se na plátně. Rděl se, krev mu kolotala rychleji žilami, ale když vyšel po představení na ulici a tváře mu ovanul chladný, svěží vzduch, padl mu do srdce divný, neznámý smutek a duší táhla myšlenka: Spáchal jsem teď smrtelný hřích.

Marně doma hledal uklidnění v práci, psaní úkolů, čtení — nesoustředil se, mysl i duše jeho byla rozrušena. — Těžce usínal s rozhodnutím, vyzpovídati se ráno svému katechetovi. Při zpovědi se konečně uklidnil a když zaslechl jakoby hladící slova duchovního otce: »Měj se teď více na pozor!«, upřímně zvolal: »Slibuji, již se to nestane!« — — —

Za několik měsíců šel do divadla. Titul hry byl zcela nevinný: »Probuzení jara.« Ale přesahovalo všechny meze to, co předváděno na jevišti — kluzké scény, hraničící s nemravností, hrané dívkami a jinochy (na ulici by strážník zakročil proti tomu se vší přísností). Tentokráte se nemohl přemoci — oči jeho horečně lpěly na jevišti, srdce prudce tlouklo. Při návratu domů vířily mu mozkem nízké, špinavé myšlenky, neopouštěly ho i když ulehal — a při prvních slověch obvyklé

večerní modlitby mu blesklo hlavou: Znovu jsem upadl do hříchu! Duše zanaříkala jako po prvé, přišlo i rozhodnutí, vyzpovídati se ráno — ale když se po neklidné noci probudil, usnul totiž až k ránu, zakolísal v krásném rozhodnutí, ba se dokonce i utěšoval: Což nejsem již v sextě? — Nejsem přece již dítětem a mohu poznati vše. Ostatně mě to zajímá se stanoviska vědy.

Po několika týdnech mu v přestávce vstrčil »přítel« septimán do kapsy sešitek s »uměleckými« fotografiemi. Nemohl se dočkati konce vyučování. Spěchal domů a přímo hltal nemravné »umělecké« obrázky. — — — Tu a tam se v tichých večerních hodinách ozvalo jeho svědomí při roztržité mechanické modlitbě, ale hlas jeho slábl, odpor hochův k hříšným myšlenkám ocha- boval — až zanikl úplně.

V duši jeho se rozhostilo ticho — mrtvé ticho hrobu. Toužil po tom, aby mu nikdo nestál v cestě při »užívání světa« ...

A ubohý hoch »užíval světa«.

NA NAKLONĚNÉ DRÁZE

Čas ubíhá. Jinoch slyší, čte, vidí i dovídá se mnoho — stává se »zkušeným mladíkem«: Dopřáváje své bujné fantasii plné volnosti, zanedbává lehkomyšlně vážná studia, jimž se měl věnovati. Ve společnosti stejně povrchních, docela nízce smýšlejících druhů počíná své hejskovské zahálčivé klackování.

Vyfintěn jako švihák chce vzbuditi mocný dojem, ale líbí se snad jen stejně mělkým lidem; druzí se mu však vysmívají skrytě nebo i do očí a říkají: »Ješitný parádník, floutek, blázen.« — Rozprávky jeho s »přáteli« jsou takové, že by se tak bavila snad jen zvířata, kdyby uměla myslet a mluvit. Běda dívce, která je potká! Už z dálky ji pozorují žádostivými pohledy a činí předmětem různých sprostých poznámek. Vyměňují si kluzké knihy a obrazy, chodí do krčem, popíjejí a kouří. A tak jsou v nich pudy — dost již silné v letech bouřlivého dospívání — drážděny a stupňovány neslušnými hovory a četbou, alkoholem a nikotinem. S rozeštvanými, vybičovanými nervy se vracívá takový nešťastník domů. Jak to může skončiti?

Jak je dobře, že ještě nebyl vynalezen dalekohled, umožňující nahlédnouti do duše — byla by to velmi smutná podívaná!

K R I S E

Svedený jinoch chodí se svými druhy dále ulicemi, obtěžují kolemjdoucí dívky hrubými vtipy, jimž se chechtají tak dlouho, dokud nepřijde nová oběť jejich »duchaplnosti«.

U židovského antikváře kupují zakázané, pornografické spisy, obrazy často za peníze, jež vzali tajně z matčiny zásuvky. Zapadnou do zastrčené hospůdky, kde se nemusejí báti příchodu svého profesora, a za kouření cigaret a popíjení se

»baví« prohlížením nakoupených tiskovin, hnusnými anekdotami, vzájemným poučováním, zpíváním dvojsmyslných odrhovaček. Ubohá to zábava studentské společnosti! A když už jim nestačí peníze na pivo (stejně zamlčí půl litru), vracejí se — vlastně vrávorají domů.

Blahodárný spánek mívá našeho ubohého mladíka; netíží ho pomýšlení na nevypracované úkoly; vždyť si již pomůže ve škole nějakou malou lží. V myšlenkách se stále vrací k zábavě, již prožil se svými přáteli, dráždí jej různé nové věci, jež poznal, a nedopřeje klidu. Jako bouřlivý víchř letí jeho mozkem myšlenky, které by mu byly před několika měsíci vehnaly do tváře ruměncem studu. Jeho tepna je neklidná, srdce tluče div se nerozskočí, horkými vlnami se valí krev v žilách. — — Tak by rád věděl, zda skutečně vyvolá takový požitek vše, o čem odpoledne hovořili v hospůdce. — — A tu vyšlehne v hrudi jeho plamen žhavé žádosti: jsem tu sa-

motinký, nikdo mne nevidí. Co může uškoditi, zkusím-li jednou na vlastním těle onu vychvalovanou rozkoš? — Ovšem, slyšel už tolikráte, že je to smrtelný hřích proti Bohu, proti sobě samému i proti lidské důstojnosti — ale co by se teď staral o hřích, teď, kdy se ho zcela zmocnil slepý pud, vydrážděný téměř jako divé šelmy!

ZHANOBENÍ CHRÁMU

Prvý hřích na vlastním těle spáchán! Vlastní rukou se nešťastný jinoch uvrhl do hlubiny, dopustiv se na sobě tajného hříchu. Dřímající svědomí se probouzí a povstává v hluboké bolesti. Hořké výčitky trýzní duši po vykonaném skutku, mozkiem se kmitá myšlenka na jeho — kdysi tak nevinnou duši. Nyní je vše pochováno zlořečným činem. Hrůzou jej naplňují trosky, jež tu zbyly.

Tak asi stál Napoleon za vířící sněhové bouře před Moskvou, zničenou požárem. *Kéž by nešťastný jinoch bolestně zaplakal nad tímto zhanobením chrámu!* A co jsou tisíce chrámů ve srovnání s tímto chrámem živoucího Boha — s čistou jinošskou duší! Na to myslel sv. Pavel, když psal ke Korintským (1 Kor. 3, 16—17): Nevíte, že jste chrámem Božím a Duch Páně že bydlí ve vás? Toho, kdo kazí chrám Páně, zahubí Bůh.

Ale toto vědomí trvá jen několik dní. Brzy vidíme našeho mladíka opět v kruhu nehodných soudruhů. Znovu slyší něco nového, dosud mu

neznámého; směje se nemravným vtipům i narážkám — a po týdnu opět upadá do hříchu sebeprznění — v dalším týdnu znovu — a pak stále častěji. Jeho svědomí se bouří, bojuje ještě po nějaký čas — — — ještě jedno vypětí sil — poslední záblesk — — a potom již zmlkne, oněmí — a je tiché jako hrob.

Ubohý, snad ztracený jinochu! Svěžest tvých mladých let, mnohoslibná síla vůle tu leží zničeny v prachu.

Dokud okoušíš medu na okraji poháru, ani nepozoruješ, co jedu vypiješ z jeho dna. Kdybys věděl v patnácti letech, že budeš ve svém dvacátém roce hořce plakati nad zhoubnými následky tohoto hříchu, že zbude kus lávy z tvého svěžího, zdravého srdce, spáleného tímto hříchem, že tu budou bezcenné hadry ze sněhobílé, šlechetné duše, jistě bys zvolal: »Jaká to škoda pro mne!«

*Je škoda srdce, v němž planul oheň živý,
vydával teplo, světlo šířil v dáli.
Mých očí škoda je, jež jasné, čisté —
jak úsměv andělů kdys plály.*

*Mé krve škoda je, svůj uvolnila běh;
kde svěžest její, mladický kde žár?
Ach, škoda mne! Co všecko já jsem byl,
než mládí sladkého jsem sám zavinil zmar!*

Uděláš-li při šachu chybný tah, vezmeš figurku zpět se slovy: »To neplatí!« Kroku k nemravnosti však neodčiníš nikdy!

Tento tajný hřích strhuje vzácnou důstojnost lidskou do bláta. Hanba zahání jinocha na místa, kde ho nikdo nevidí. Neklamným znamením zla je bázeň před světlem. Ale nadarmo! Tělesné i duševní známky se mohou státi zrádci — jako červ ve stromě, tak hlodá i tento hřích na těle i duši nešťastného.

ZRŮDNOST

A což teprve jeho charakter! Zmužilost, šlechtnost, láska k vlasti, k rodičům, úcta k sobě samému, rytířskost a ostatní ozdoby krásné lidské duše — vše, vše je to tam. Na jejich místa nastupují uvadlost, otupělost, lhostejnost, blaševanost. Znáš smutnější pohled než na mladý strom, který kloní k zemi znetvořený svůj kmen a větve bez poupat listových, bez květů, bez šťavnaté zelené koruny právě uprostřed nádherného května? Právě tak je tomu u jinocha, který se stává již na jaře svého života obětí neošklivějších vášní, lehkomyslně se zbaviv nevinnosti. I nejsilnější strom zajde, byl-li jeho kmen smrtelně poraněn, poškozen. Stejný osud očekává všechny, kteří se stali otroky tohoto hříchu. Vždyť je duševní čistota jako rosa, třpytící se nesčetnými démanty na listech i květech, ale — lidskou neopatrností setřesena — nedá se vykouzlit ani vodou všech oceánů světa. Slyšel jsi, milý synu, jméno překrásné ženy starověku Pandory, která si do manželství přinesla zlatou skříňku? Když ji však otevřela před

svým chotěm, vylézaly z ní bída, bolesti a nemoci všeho druhu a naplnily celý svět. A právě rozkoš onoho tajného hříchu se zvenčí úplně podobá této zlaté skřínce Pandořině. Běda však jinochu, který ji otevře zločinnou svou rukou.

Domníval by ses snad, že je tento mladík šťasten i za cenu duševního svého klidu? Mýlíš se! Bude stále žízni po dalších požitcích. Jeho tělo, kterému je povolil, dychtí po nové rozkoši smyslné, není nikdy uspokojeno a požitek následuje za požitekem.

Shakespeare vystihl tento stav vývoje dvěma přiléhavými obrazy:

*»Překypující divý chtíč —
i v přesycení svém je stále žádostiv —
jak tekoucí — však stále plný sud —
nejdříve jehně pohltí a konečně
i vnitřnostmi se lehce spokojí.«*

(Cymbelin I. 7)

To je onen hrozný konec rozkošníka, že se jeho duše, plna smyslnosti, sníží až k naprosté tělesnosti: stává se sobeckou, otupělou, zvířeckou — vládnu jí beznadějná temnota, zoufalství a prázdnota. Do jeho těla se pak nastěhovaly démonické vášně a předhánějí se v divém boji. Jak hluboko může člověk klesnouti! Zvíře se nedopouští nemravnosti, ale člověk, obraz Boží, zneužívá své rozumné přirozenosti a svobodné vůle. Jinochovi, jenž okusil jen jediné kapky sladkého

jedu necudnosti, stane se jako ohyzdné kryse, která pozřela jed: oheň stravuje její nitro, jako posedlá pobíhá šíleně sem a tam a hltá vše, co jí přijde do cesty, jen aby našla úlevu. Ale nadarmo; oheň pálí dále, až otrávené zvíře bídne hyne. Takový neuhasitelný žár může v sobě mladík rozlítiti nemravným skutkem: »*Rozkoš vábí — bolesti však končí.*« Staneš se hříčkou rozkoše a požitků — ale tvůj konec přinese nárek a strasti. Tento hřích je — jak řekl jeden lékař — nejjistější a v určitém smyslu i nejhroznější cestou ke hrobu.

NA CESTĚ K ÚPLNÉ ZÁHUBĚ

Dospěl-li mladík již tak daleko, probudí se v něm touha po úplném poznání záhad lidské přirozenosti, chce vědět vše, co se vůbec týká pohlavního života. Myslí, že již sám stačí na pocho-

pení toho, s čím se setká, — ba i tajemství, která Stvořitel ukryl moudře v posvátnosti manželství. Chce to poznati již teď a jeho »přátelé« umění poraditi i v tomto případě. S ďábelskou radostí zavedou nešťastného jinocha do špatného domu, kde mu drsně a brutálně strhnou závoj s posledních záhad pohlavního života tělesně i duševně kleslá děvčata, tvořivé to v lidské společnosti nejhodnější politování.

Pohled na rozvaliny působí vždy tísnivě na lidskou mysl; hrozný je pohled na zkrvavené bojiště, na chrám, stojící v bitevní čáře, který musel vytrpěti nejděsnější nárazy pustošení. Ale daleko ještě smutnějšího pohledu poskytuje vandalskou zuřivostí ničený, zhanobený a ztroskotaný chrám mladistvé duše, v němž ještě nedávno zařilo světlo Božské lásky a posvátný oheň ideálního nadšení.

Spadl tedy závoj s posledního tajemství: už slyšel, viděl — provedl vše... Ovšem, nyní je již šťasten? — Či snad ne? — Proč se neztrácí výraz hlubokého smutku z jeho oka? Co ulehly do jeho tahů takové stíny? A proč se stále vyhýbá jeho pohled pohledu ostatních? Proč takové hrozné ochabnutí při učení? — Fantasie se při vyučování zatoulává do dálky, z očí vyzírá stále větší otupělost. V kruhu čestných, slušných spolužáků si připadá cizím — už se mu také nelíbí nevinné je-

jich hry a zábavy. Proč to všecko; odkud tato hluboká netečnost? — On již všecko ví!

Ano, ano, ví tedy všecko — a odtud ta vnitřní prázdnota, zoufalá nálada. A on přece hledal štěstí ve dne — v noci — i za cenu nevinnosti, cti a charakteru. Hledal je však tam, kde není k nalezení. Přiložíme-li k uchu ulitu, kterou jsme našli na mořském břehu, zdá se nám, jako bychom slyšeli mocné vlnění a hukot jejího domova — věčného moře; právě tak tajemně vzlyká za tichých hodin v duši jinochově ušlechtilé snažení, svatě čistá vůle i hluboká bolest dětství, kdy se honil s rozpálenými tvářemi a tlukoucím srdcem za pestrými motýly domnělého štěstí a kdy v jeho horkých rukou nezbyl než tmavý, bezcenný popel.

Motýl zatím vesele odletěl dále a vzal s sebou klid, budoucnost a štěstí mladé lidské duše. A na místě blaženého ráje zůstala zející propast, beznadějná, neradostná, netečná temnota; skřehotavé vrány se ozývají tam, kde mělo jásati klokotání slavičí.

Blanka, francouzská královna, pravila jednou ke svému synu, sv. Ludvíkovi: »Synu můj! Miluji tě více, než vlastní srdce. Jsi má jediná útěcha, jež mi zbyla zde na zemi. Jsi nadějí vlasti — a přece — raději bych tě viděla v rakvi, než kdybych uslyšela, že jsi se dopustil těžkého hříchu!«

Raději v rakvi — než těžký hřích! Jak hořce by proniklo srdce rodičů a jaká němá bolest by je rdousila, kdyby věděli, že špinavá zátopa pohltila jejich syna, tak hluboko klesnuvšího!

Jinochu bez srdce, proč se nesmiluješ nad svými rodiči! Jak můžeš způsobiti tak hluboký duševní bol těm, kteří se bez únavy starají o tebe, pro tebe pracují!

Leonidas, křesťanský mučedník, políbil s posvátnou úctou prsa spícího synáčka Origena, neboť se »v tomto malém, čistém srdci usídlil Věčný« ... A ty, nešťastný hochu, kupíš nečistoty ve své duši, kde se dosud skvěly lilie ve své vonné nevinnosti. Ty hanobíš nejkrásnější chrám Boží.

Ale ty jdeš ještě dále cestou zkázy — chceš klesnouti až na dno hlubiny.

ZÁKON VOLNÉHO PÁDU

Ve fysice se mluví o zákonu, podle něhož se nezadržitelné, tedy padající předměty řítí do hlubiny rychlostí, zvětšující se každou sekundou.

Tento zákon volného pádu však neplatí jen pro hmotný svět, ale v určitém smyslu i pro svět duševní — mravní. V hlubinách každé lidské duše sídlí strašné démonické síly.

Uvolní-li se, nabudou-li moci nad námi, pak běda nám! Vynoří se, aby nás stáhly nepřemožitelnou silou do tmavého hrobu hříchu a tam pohřbily.

Jediná lehkomyšlnost, prvý chybný krok — a ty přijdeš do pohybu, jsi svržen stupňující se rychlostí do propasti.

Jedno pořekadlo praví; »Kam šlápne Turek, sedm let tráva neroste.« Kam vnikne onen hřích

se svou hroznou společností, vyschne také vše! Mladistvá hlava bezmocně klesá, pevná dříve páteř se křiví, s tváří mizí růže a charakter se zvrhne. Kde by měl vládnouti kvetoucí život, vidíme již jen zříceniny; v nichž straší neklid.

Milý synu můj! Hladoví ovčáčtí psi, krev hltající šakalové se to ukrývají v hloubi lidské povahy — neposkytni jim potravy, vždyť by vypili tvoji čistou mladou krev, prokousali by tě a otrávilí neporušenost tvé duše.

Podle sv. Pavla »každý hřích, který člověk spáchal, je mimo tělo, ale kdo smilní, hřeší proti vlastnímu tělu«. (Kor. I. 6., 18.)

U Mazurských jezer postihla Rusy za světové války hrozná porážka. Hindenburg, vrchní německý velitel, znal dopodrobna bažinatou krajinu u jezer a tlačil tam podle plánu část ruské armády. Jakmile se počala hroutiti její hlavní fronta, vrhli se Němci rychlým tempem proti nepříteli. Nebylo času na poradu, mohl tu pomoci jen rychlý ústup. Před vojskem nedozírné bažiny a jezera, za ním útočící Němci. — Děsná tršťavnice však netrvala dlouho a německá armáda pojednou stanula před hroznou podívanou. Prchající Rusové přiběhli na zelenou travnatou půdu, jež se zdála býti tak pevnou, ale kryla pod sebou bezedné moře bahna. A tu hrůza! Viděli, jak se propadávají nohy, trupy nesčetných Rusů. Již mají venku jen ruce, již jen příšerně znetvořené obličej. — — Ozývá se řvaní, při němž stydne v žilách krev, a šílené volání o pomoc. — —

A není stvoření, které by tu mohlo pomoci — —
močál záludně táhne, pohlcuje dále...

Rozvaž, synu můj, co zbude z jinocha, šlápně-li na bahnitou půdu nemravného života a klesá nezadržitelně do hlubin močálu!

V hlubině.

IV.

V HLUBINĚ

Není snad jediného mladíka, do jehož sluchu by nezalehlo lákání smyslných rozkoší! Jeho rozum, jeho ušlechtilá duše, čisté srdce a krásné ideály — to vše ho chce chrániti, jej zadržeti. Jeho svědomí zvoní na poplach a v duši to křičí: »Ne-
čiň toho, nečiň toho!«

Ale moc probuzené smyslnosti jej chce ovládnouti, oslepiti. Myšlenka na sladkou radost kratičkého požitku oslabí lehce jeho schopnost odporu. Ale co na tebe čeká po tomto okamžiku, jak hluboko klesneš, co ztrácíš, že je dokonce ohrožena i tvoje nervová soustava a pošpiněn a oslaben tvůj charakter, to zamlčí lákavé volání smyslů, úzkostlivě bráníc jakékoli zdravé úvaze tvého ducha. Jako připoutá ostré světlo naše oči při předvádění světelných obrazů na jasně ozářené plátno, že v tom okamžiku nevnímáme kolem

sebe nic jiného, tak oslní jinocha touha po smyslném požitku, že tíhne jako beze smyslů za lákáním svůdných Sirén. Upoutá veškeré snažení k tomuto jedinému cíli, rozkoši, že je vyloučena jakákoli rozumná úvaha. Udělal první krok do hlubiny; při prvním jsme ještě volní, při druhém jsme již otroky.

Běda tomu, kdo se dá v pohyb na šikmé ploše!

PODĚTÝ DUB

Není na světě *požitku tak prchavého trvání*, jako je onen, který člověku připraví nemravnost — *není však také dražšího*, neboť se tu dávají v sázku nejvyšší tělesné i duševní statky. Rád bych ti, milý synu, předvedl obraz takového jinocha v celé jeho bezútěšné skutečnosti, jaký se nám bohužel naskytne velmi často. Snad se ti to bude zdát po některé stránce neuvěřitelným. Myslíš také, že barvy nanáším příliš silně, a řekneš si, že není možno, aby měl jediný tento hřích tolik těžkých následků. — Milý hochu, co zde píšeš, daleko ještě není úplným vystižením strastí a hrozných duševních i tělesných bíd, jež přináší tento hřích nezřídka pro celý život člověka i život celých generací náhradou za několik minut smyslné rozkoše. Netvrdím, že zaviní fyzické zhroucení u každého, kdo se stal jeho otrokem. Jsou povahy, které odolávají pro svoji vrozenou sílu nějaký čas následkům hříšného skutku. Je však jisto, že se následky dostaví tím dříve, čím je

útlejší věk, v němž někdo počal s hříchem proti sobě samému — a čím častěji neřest provádí.

A což teprve duše! I v jinochovi, kterého obdařil Stvořitel silnými tělesnými schopnostmi, vzdychá těžce pod břemenem tohoto hříchu a utrpí hroznou škodu. Nemyl se, synu můj! Zdánlivě statný vnějšek hříšníkův někdy klame. Uchoval si snad růžová líce, síla svalů se snad zdá neoslabenou, ale jistě je porušen jeho duch, poměť oslabena — utrpěly i duševní schopnosti.

Duše, jež měla kralovati, sténá těžce pod hrozným jhem nízkých vášní. — — Tento hřích je podoběn zbabělci, který přepadá svoji oběť ze zálohy. Nebe i zemi slibuje, usmívá se sladce — až jsi mu k službám. Jakmile se staneš jeho otrokem, chladně uloupí nejkrásnější ozdobu tvé duše a uvrhne tě do těžké bídy sklíčenosti. A co je tu

snad ještě nejsmutnější: těžko, sotva — tu lze pomoci, zhojiti ránu. Duše toho, kdo se totiž dopouštěl na sobě ohyzdného hříchu po delší dobu, proti němu nebojoval a necítil jeho bídnot, tak otupí a stane se bezcitnou ke každému mravnímu vlivu, že se o ni bezúčtěně odrážejí i láskyplná, prosebná slova otcova nebo duchovního rádce a učitele náboženství, kteří tu přicházejí s autoritou víry. Síla vůle takového jinocha vůbec zanikla, zároveň chce i nechce. Již ráno se mu nechce vstávati, nemá chuti k práci. Vezme jednu, druhou knihu, ale odkládá je zívaje, nerozhodnut, čím začít. Je jako malovaný voják, stále drží šavli k úderu, ale neudeří nikdy. — Někdy — po vážnější příhodě — se zachvěje, řekne si: »Teď se seberu a vše půjde jinak,« — ale nic není jinak a přijde ještě větší ochablost.

Tento ubohý jinoch nemůže býti zachráněn, poněvadž se sám nechce zachrániti! Ovšem jen po tu dobu je nezachranitelný!

JENOM JEDENKRÁTE?

V předešlém jsi viděl jinocha na cestě k prvnímu hříchu. Je dosti možno, že tuto oběť přiměla na scestí nejdříve zvědavost — že si umiňoval, dopustiti se tohoto hříchu jen jedenkrát — aby i tu nabyl nějaké zkušenosti. Neujasnil si, že je právě nejtěžší — hřešiti po prvé, pak že to již ku propasti letí jako vichřice! Jen si nemysli, že musíš toliko pro dosažení klidu povoliti nebo vyjít

vstříc mnohonásobným pokušením, která na tebe dorážejí silou zdánlivě nezdolnou a zneklidňují, zdržují tě při práci. Jsou tací, kteří věří v zeslabení pokušení tím, že se jedenkrát dopustí hříchu. Jaký klam! Již prvý tělesný hřích naplní fantasií spoustou obrazů a představ, které pak utkví v mysli a přitáhnou mnohé zlé žádosti. Povolíme-li chtíči, neumenšíme ho, — roste a stupňuje požadavky. Roste ve vášně — a vášně žádá od člověka stále více. Člověk pak může ve službách své smyslnosti klesati dál a dále, a přece není nasycen. Je to jako s vlčicí v díle Dantiově — čím více žrala, tím více se stupňovala její hltavost.

Ubohý jinoch tu přichází k hroznému poznání: před spácháním prvního hříchu běsnili v něm diví, hladoví psi — ale připoutaní na řetěze, po hříchu jsou však bez náhubku a plni odvahy. Před hříchem v něm pokušení říká: »Jen jednou, abys poznal i to!« — po hříchu však pokračuje: »Už jsi to provedl, teď je už lhostejno, kolikrát to ještě učiníš!« —

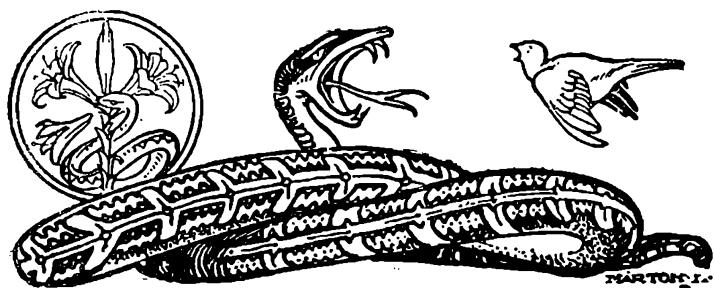
Kdo může říci bezpečně, kdy vlastně v přírodě počíná podzim? Nejdříve opadne jeden, pak dva listy se stromu, potom se zakymácejí lysé větve — a již zaskučí holými korunami stromů ostrý severní vítr. — Podobně i při hříchu jdeme nepozorovatelně od malého k velkému.

Běda tomu, kdo si lehkomyšlně pohrává s hrozným hříchem proti sobě samému, nebo se chce dopustiti aspoň jen jedenkrát toho, co může býti mravně a přípustné toliko v manželství. Kolik je

jinochů, kteří slibovali v pláči po prvním hříchu stydíce se a s bolestí, že se ho již zdrží rozhodně a s vynaložením celé své vůle. Jejich slib byl jistě míněn vážně, ale brzy je opět přemohlo pokušení; jejich vůle byla již oslabena, slibu nedodrželi — kde as skončí?

PRVÝ CHYBNÝ KROK A JEHO NÁSLEDKY

Jak je možno, že mohl tento nešťastný jinoch dojít tak daleko? Nebyl silen *v prvním okamžiku*. Čtení nemravných spisů, sprosté řeči, kterých se dříve varoval, byly stále častější v jeho životě. Už se ani vážně nenamáhal odvykati jim. Jeho duše otupěla, neměla již síly vymaniti se z nich. Bylo by třeba vynaložiti ohromnou sílu vůle *k setření despotické nadvlády smyslnosti*. Obří silou drží svoji oběť tak pevně, že se jí nešťastník neubrání ani s napětím všech sil, i když si — v hloubi duše otřesen — sváže ruce, aby nepovolil. Ďábelská moc zvyku jej znepokojuje i v noci, plníc jeho sny. Čím častěji se dopustil hříchu sebeprznění, tím jej více ovládá. Zvyk se změnil v nutnost. Nejprve k němu přišel hřích jako pocestný, hledající nocleh pro jedinou noc, brzy se však stal denním hostem — a nyní je již pánem v domě. Stará jedna řecká báje vypráví o Anteovi, že nabyt v boji s Herkulem vždy nových sil, kdykoliv se nohou dotkl země. I v nás se zvyšuje síla hříšné vášně, čím častěji se naše duše ocítá

v bahně a špíně. Politováníhodný jinoch klesá pod břemenem kletby stále hlouběji.

Řecký Prometheus ukradl na Olympu oheň a bohové jej za trest přikovali ke skále Kavkazu. Každý den přilétl orel a vykloval mu játra, jež opět narůstala. I jinocha, který v sobě zapálil oheň nemravnosti, poutají okovy ke skále hříšného života a záhubná rozkoš drásá denně jeho ubohé srdce. — Hřích se mu stal nutností jako nikotin, alkohol a opium těm, kdož se stali jejich obětí.

DUŠEVNÍ ROZVRAT

Opakujícími se nečistými skutky na sobě samém promarnil mladík bohatství mravních sil, které si měl uchovat k vybudování příštího života. Bystrému zraku učitelů a spolužáků neujde nápadně se jevící proměna jeho charakteru, kterou se z čilého, svěžího, do světa vesele hledícího jinocha stal duševně zaostalý a často také tělesně zničený mladý muž. S údivem pozorují, jak dříve pilný a ušlechtilý jinoch najednou zlenivěl. Dříve

byl první, měl nejlepší známky, nyní je rád, dostane-li se jen tak tak do vyšší třídy. Ovšem při hodině sedí klidně, ale kdo se mu pozorněji podívá do očí, pozná, že se jeho myšlenky toulají jinde. Oči se dívají upřeně na jedno místo, nevnímá, co se děje kolem, vždyť si sestavuje program večerních »požitků«. Když jej profesor vyvolá, zčervená náš jinoch rozpaky a vyskočí jakoby vyplašen. Je patrné, že se jeho myšlenky vracejí z velké dálky. I při nejmenším duševním napětí je hned unaven. Dřívější přátelský poměr k druhům chladne, i nejnevinnější jejich poznámky jej přivádějí z rovnováhy, takže jim i hrubě odpovídá. Má už jen jednoho nebo dva důvěrníky — mladíky stejného smýšlení, kteří se s ním rádi baví o samotě, vypravujíce svoje zkušenosti a plány.

Nedbá toho, co učitel vykládá, vždyť už nemá síly, aby poněkud déle věnoval pozornost jeho slovům. Jeho třídní, který ho zná už několik let a má jej rád, pozoruje s údivem, že tento dosud pravdomluvný žák najednou lže. — Co mu je do malých hříchů, když v jeho duši sídlí nestvůra hříchu těžkého. Obelhává učitele i spolužáky právě tak jako rodiče. Přímost je ovocem duševní čistoty, lež však nečistoty.

A s upřímností mizejí ostatní ctnosti mládí: ochota, šlechtnost, vděčnost, prostota, přítulnost, nadšení pro vše dobré a krásné.

Čistota srdce je zkušebním kamenem mravní statečnosti. Bez ní duše hyne. Co je do červeného

jablka, když v něm hlodá červ! A co je do pozlacené rakve, která skrývá jen hnilobu! Mysl nemravného jinocha úplně zesuroví; jemnost, která bývala jeho ozdobou, zaniká jako vůně růže, roztrhané hrubými prsty. Rozlehlé bažiny v okolí Říma otravují vzduch, jsou příčinou mnohých nemocí. Zamoření lidé jsou mdlí, mají voskovou pleť a zakalené, horečně se lesknoucí oči. Jinde nám na otázku »jak se máte?« odpovědí »dobře!« Tam však prohodí melancholicky »jen živoříme!« — — — »Jen živořím!« může vpravdě říci i nečistý jinoch. Je to přirozený následek hříchu; neboť v temném tunelu neporoste strom do výše a ve ztuhlém sklepení nepokvetou růže. Kdo je otrokem náruživosti, nemůže vydávat květy ctností, naopak jeho nízké rozkoše ho činí nehodným názvu rozumného tvora. Tak si vysvětlíme chmurný závoj na tváři, do nedávna tak usměvavé a jasné, odtud vrásky na mladistvém čele.

Hříšník ze zvyku nečiní už ani přísného roz-

dílu mezi mým a tvým. Vždyť potřebuje peněz na nemravnou četbu, na biograf, divadlo a hostince. A doma maminka stále podezřívá služebné, neboť se jí týden co týden ztrácejí peníze.

Myšlenky takového jinocha se obírají nečistými obrazy; pro nic jiného už nemá smyslu. Je už daleko na cestě k

zbabělosti, prolhanosti, pokrytectví, bezcharakternosti. *Zloděj okrádá bližní a nemrava sebe samého o veškerou duševní sílu.*

» POKROKOVÍ « STUDENTI

Jakmile mladý člověk takto klesl, snadno dospívá k úplnému duševnímu rozvratu, totiž k nevěře. Kdyby to nebylo tak hrozně smutné, museli bychom se usmáti, když slyšíme už žáky páté nebo šesté třídy, jak pohrdavě mluví o morálce, o náboženství, o Bohu — zkrátka o věcech, *před*

kterými se s největší úctou sklánějí duševní veličáni lidstva. Působí trapně slyšet od takových chlapců, ať prý jen učitel tlachá, na ně to už nepůsobí, protože jim spadly šupiny s očí. Vždyť »prostudovali« tolik knih! Nebe, peklo, Bůh, nesmrtelná duše — to jsou pro ně pouhé báchorky.

Vzpomínám si tu na starý náhrobní nápis, který si upravil Benj. Franklin, vynálezce hromosvodu:

*»Zde hmyzu potrava jen tlí —
To Franklinovo tělo bezduché
jak poškozené knihy obal pouhý.
Však kniha ta, jak pevně doufá sám,
až prohlédnuta bude v opravě,
zas objeví se nová, krásnější,
věčnosti život bude žítí dlouhý.«*

Kdo takto čeká po smrti nový, lepší život, ten nemůže být nevěrcem. Na př. učenec Pasteur — uvádím jen jeho — pravil kdysi: »Protože jsem mnoho studoval, mám tak pevnou víru jako bretoňský sedlák; kdybych byl však studoval ještě více, byl bych dospěl k víře bretoňské selky.« — Všimněme si teď, jaké to knihy »prostudoval« náš mladý nevěrec, že nabyt vědomostí, kterých neměli mužové jako Kepler, Newton, Boyle, Linné, Herschel, Leverrier, Fresnel, Frauenhofer, Faucauld, Faraday, Lavoisier, Liebig, Pascal, Ampère, Galvani, Volta, Pasteur a jiní! A přece byli všichni i hluboce věřícími křesťany. A nyní se táži, kolik tak as vědy je v hlavě šestnáctiletého

hochá? Vážná, opravdová věda by vedla vždy k Bohu, zkažené srdce však od něho odvádí — a to je asi příčina nevěry našeho jinocha. Postup byl as takový: Nejdříve stálý rozpor mezi životem a věrou, výčitky v duši, hlodající zoufalství a pochybnosti při pomýšlení: Což kdyby přece jen byl Bůh, což kdybych jednou musel klást účty ze svých myšlenek i činů? — Pak běda mi! Jak by bylo dobře, kdyby Boha nebylo! Možná, že opravdu není... Ano, ano, tak tomu bude! —

Podle Pascala má srdce tajemství, jichž rozum nezná. Zkažené srdce vede k nevěře, vážně vzdělaný rozum nikdy. Jen ten se stane nevěrcem, komu záleží na tom, aby Boha nebylo. Je to tak: kdo žije nemravně, přestává se modlit, opomíjí vůbec duchovní cvičení, náboženství se mu stává břemenem — a konečně ztrácí víru. Musí ji ztratit! Snaží se, aby svou mravní zvrhlost odůvodnil filosofickými zásadami. Hledá teoretické podepření své nevěry, které se již dávno oddává prakticky. Mnozí jinoši dokonce nutí i svůj rozum k nevěře, aby nemuseli zanechat svého hříšného života. Mravní čistota není tedy jen důsledkem víry, nýbrž také její základní podmínkou. Jen zbožným životem dosáhne člověk spojení s Bohem, jen čistá duše je schopna chápat věci božské. Rousseau praví: »Snažte se, aby vaše duše byla v takovém stavu, abyste si mohli přát existence Boha — a pak o ní nebudete nikdy pochybovat!« Proto, když slyším nevěřící jinochy, jak se vychloubají svým »zralým myšlením«, »bohatstvím

jasných úsudků«, vzpomínám na slova sv. Augustina: »Nemo incredulus, nisi impurus«, t. j. jen člověk nemravný je nevěrcem. Je to pštroší politika, schovávat hlavu před uraženým a obávaným Bohem, abychom ho neviděli. Moderní psychologové jako La Bruyère, Chateaubriand, Fr. Coppée se o té věci vyjadřují podobně jako sv. Augustin.

»Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.« »Čistota činí člověka blízkým Bohu, ale člověk smyslný nechápe těch věcí, které jsou Boží.«

Nevěřícímu mladíkovi nutno poraditi s Pascallem: »Chceš-li se přesvědčiti o věčných pravdách, neshledávej důkazy, ale snaž se zkrotiti své vášně. Rozejdi se s břichy a hned budeš mít bývalou silnou víru!«

JE TO RADOST, JE TO ŠTĚSTÍ?

Milý hochu, máš radost, jsi šťasten? Zaplatil jsi ji hodně, hodně draze, ale vid', jsi spokojen. Odpověz mi upřímně na mou otázku! Řekneš mi: »Alespoň jsem poznal něco ze života!« Ano, ale to není ještě štěstí. Vždyť duše tvoje prožívá chvíle plné hořkosti! Proč sedáš tak často nad knihou s pohledem upřeným do dálky? A což v srdci tvém nehlodá žádná pochybnost? Co znamená ta hrozná bezútěšnost? Proč si někdy sám přiznáš, že je tvá minulost neradostná a budoucnost beznadějná? A kam zmizela tvá odvaha, tvá ráznost, s jakou jsi lámal pouta »předsudků«? Teď jsi tedy svoboden, neposloucháš zákona Božího — ale jsi otrokem svých nenasytných žádostí: Podívej se tak někdy na své spolužáky, jak se ve-sele smějí! Vyšli si, aby pookřáli na jarním slunci, ale tobě se každá taková radost mění v peklo. Kéž bys byl alespoň jednou upřímný k sobě a řekl si, že *tvá duše našla místo vytouženého pohárku radosti jen otrávenou číši odporného nápoje.*

*Je zvenčí svět tak miloučký —
hrá bílé, zeleně a vábnou červení —
uvnitř však černá barva je —
to temné, smutné smrti znamení.*

Avšak duševní rozvrat je jen první trest za necudnost. Mnohé stihne i trest druhý, že je totiž neřest zničí i tělesně.

*Kéž ve hlubinách
 duše každické
 je písmem zlatým
 provždy vepsáno:
 Zde na světě
 jen jedno štěstí je:
 toť nitra mého
 svatý klid a mír
 a srdce čisté,
 jež netíží hřích.
 Velikost, sláva —
 prázdná hříčka slov
 a úskalí, kde číhá
 lstivý had.
 Co dají nám —
 jen stín je prchavý,
 co odejmou —
 toť statek předrahý.*

STROM, VE KTERÉM HLODÁ ČERV

Na jinccha, který je
 oddán hříchu nečistoty,
 číhá nebezpečí vážné
 nervové choroby. Kdo
 pak klesl tak, že hřeší
 s nemravnými ženami,
 bývá obyčejně postižen
 i nejhroznější nemocí —
 nákazou. Slyšel jsi již

báji o Atlantidě, zaniklém to dílu světa? Plavci prý za jasné pohody vídají v mořských hlubinách tento svět rajske krásy s jeho pohádkovými paláci, slýchají prý však i bédování, vycházející z tajemné hloubky. Totéž lze říci o mnohém mladíkovi. V jeho nitru zanikl kouzelný svět rajske nevinnosti a v hodinách osamělosti se z duše dere zadržovaný pláč a nářek.

Milý synu, nemravnost je zločinem proti úmyslům a plánům Stvořitelovým, je to opovážlivé zasahování do řádu, jím stanoveného. Kdo páše tento hřích, porušuje zákon přírody a to nikdy nezůstává bez trestu.

Každý hřích snižuje lidskou důstojnost, je jako vpád nepřátelský do duše, často ničí i tělesné zdraví. Lidské zákony jsou k hříchu nemravnosti mírné, ale příroda je přísnější než lidští soudcové. Za časů Noemových byli lidé potrestáni potopou a obyvatelé Sodomy byli zahubeni ohněm pro nízké tělesné hříchy. A dnes je mnohem více lidí stíženo následky nečistoty, které jsou horší než oheň i voda, je to totiž hnutí zaživa. Synu můj, cítíš-li tedy tak silná pokušení, že už téměř podléháš, vzpomeň, prosím, na slova, která bych rád vepsal plamenným písmem do tvé duše: *Příroda se hrozně mstí těm, kdož ohrožují důstojnost lidského pokolení a jeho trvání nemravným životem.*

Uvaž dále, hochu můj, jak se ničí, kdo už mezi čtrnáctým a dvacátým rokem promarní sílu, kterou v něm příroda hromadí pro pozdější manželství, tedy pro dobu po pětadvacátém roce. Ony

šťavy a síly, obsahující nejcennější součásti krve, jsou také nezbytně potřebné k výživě míchy a nervů. Velké vzrušení, působené hříchem nečistoty v těle jinochově, otřásá záhubně celou jeho nervovou soustavou. Lékaři zjistili, že duševní stavy velmi působí i na tělo. Stísněná nálada prostopášného jinocha, stálé dráždění nervů a plýtvání životními silami se neobejde bez vážných následků.

CO JE HORMON?

V lidském organismu je plno žláz vnějších a vnitřních. Šťavy, vyměšované oněmi, vycházejí z těla, ty pak, které produkují žlázy vnitřní, přecházejí do krve a konají tajemnou, velkolepou práci na vývoji celého organismu. Vnitřní vyměšovací žlázy pracují již v nejútlejším věku. Tak na př. žláza thymová podporuje svými výměškami, zvanými hormon, tvoření kostí a vzrůst těla a na konci tělesného vývoje ponaáhlu zakrňuje.

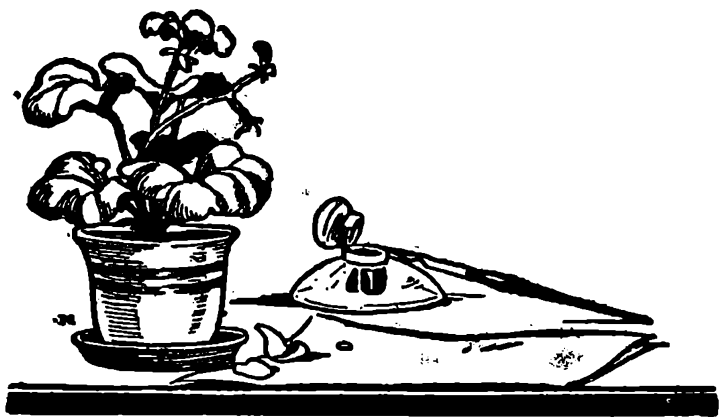
Pohlavní žlázy začínají vyměšovat hormon ve stáří 12 až 13 let a stále svou činnost zvyšují. Sou-

visí se žlázou thymovou, omezující její výkonnost.

Je tedy při tělesném vývoji nezbytně potřebí harmonie žláz a její porušení hříšným lidským jednáním má smutné následky.

U jinocha čistého života je činnost pohlavní žlázy normální, nepůsobí záhubně na žlázu thymovou a tedy ani nebrání vzrůstu těla. U mladíka, oddaného hříchu nečistoty, zvýšená činnost žlázy pohlavní působí předčasné a rychlé ochaňování žlázy vzrůstové a tím nebezpečně ohrožuje zdraví. Naše tělo je jako »zvláštní uzavřená soustava sil«, to znamená, že si určité »plus«, spotřebované činností některé žlázy, nemůžeme vypůjčiti z vnějška, nýbrž že se doplní z funkce jiné žlázy. Je tedy každé »více« zároveň na druhé straně »méně«. A tak napínání nervů, působené drážděním pohlavního ústrojí, působí otupování paměti, vnímavosti chuti k životu, působí záhubně i na ústrojí zažívací, dýchací a na krevní oběh. Jinoch se stává chudokrevným, jeho tváře jsou nezdravě bledé a je náchylný k souchotinám; oči má vpadlé, ač ještě úplně dětské, tahy obličeje znetvořené, neboť nemohly ještě zmužněti. Mimoděk souhlasíme se sv. Augustinem, volajícím: »Tantillus puer et tantus peccator.« — Takový chlapec a už takový hříšník!

Co píši tyto řádky, spadl mi na papír lístek z květiny, jež zdobí můj stůl. Proč jen spadl, vždyť květina je svěží? Ach, už chápu! Je zvadlý, nebyl ozdobou, nýbrž obtíží, a proto byl odho-

zen. — A ty ubohé lidské poupě, jež začínáš vadnout dříve, než ses mohlo rozvinout v nádherný květ! Neodhodí tě také život, jemuž nejsi k ozdobě? — — —

Učiň teď, synu můj, jakousi rozvahu! Vlož do jedné misky onu smyslnou rozkoš, způsobenou hříšným zneužitím pohlavního ústrojí, a trvajícím okamžik — a do druhé misky vše, čím ji budeš musít zaplatit: ztracenou spokojenost, zhroucené naděje, zničený charakter, ochablé tělo — a pochopíš, jak hrozné je tvé provinění.

ÚVAHA PRO ÚTĚCHU

Nyní přeruším úvahu o následcích pohlavní neřesti a povím něco těm, kteří byli a jsou sice slabí, mají však dobrou vůli se polepšit. Následky sebeprznění pro zdraví bývají někdy líčeny přepjatě, jindy opět podceňovány. Obojí je nesprávné

a nebezpečné. Příliš drsné líčení poděsí mnohého ubožáka, který byl tak nešťasten, že jedenkrát zhřešil, snad i z nevědomosti bez zlého úmyslu a vzdychá pod tíží hříšného návyku. Vidí v duchu všecky hrozné následky, zoufá a má se za ztracena, neboť je prý vše marné. A tato sklíčenost mu škodí více než jeho hříšné jednání. Ovšem, nelze beztrestně pokračovat v tom, co je hřích. Ten je vždy vinou před Bohem (byl-li spáchán vědomě a dobrovolně), je nepřátelským vpádem do duše a oslabením povahy.

Máš-li však dobrou vůli a bojuješ proti hříchu správnými zbraněmi, neklesáš, nýbrž vybědáš z hlubiny. Nedej se odstrašiti přepjatým líčením následků hříchů pro tělo, které se týkají jiných případů a jiných poměrů. Nehledej v každém bolení hlavy, v každé závratí, selhání paměti, v bledosti obličeje hrozné známky choroby, způsobené neřestí. Léta dospívání tak napínají organismus, že se mohou naznačené zjevy dostavit samy sebou, právě tak jako únava, krvácení z nosu a podobně. Příroda také sama vyrovnává škody, způsobené sebeprzněním, pečuješ-li jen o to, abys svůj hřích napravil mužně rozhodným opačným jednáním. Bůh ti jistě odpustí. Pak zmizí i deptající vědomí viny i pocit hříchu, trýznící tělo i duši, nervy i sílu vůle, radost i odvalu.

Doufám, že již na vše hledíš, milý mladý čtenáři, s větší důvěrou! Ale přece tě prosím o jedno. Vím totiž ze zkušenosti, že si mladí lidé, kteří četli o následcích nemravnosti, všimnou u spolu-

žáků modrých kruhů pod očima, bledosti, únavy a chybných odpovědí ve škole — špatně si je vykládají, ba dokonce své soudruhy pomlouvají... A přece to může být úplně nespravedlivé, klamné podezření — vždy však je to nelaskavé a necitelné.

I když tě to, co zde bylo řečeno, potěší, přece zase nesmím zamlčeti, co někdy může zavinit *jeden jediný hřích*. O tom tě poučí další část.

ROZKLAD ŽIVOUCÍHO TĚLA.

Nemravný styk s druhým pohlavím přináší jistě zvláštní hroznou metlu... Synu můj, péro se mi chvěje v ruce, když mám psát o tragickém konci mnoha tisíc jinochů. Musím se zmíniti o věcech, o kterých jsi snad ještě neslyšel, jen abys věděl, kam až může zavésti nerozvážný skutek. Přeji si, abys nemusel proklínati jako tisíce jiných ubohých obětí okamžik nemravné rozkoše, zažité u prodejného děvčete.

Věz tedy, milý hochu, že můžeš u takových ubohých, padlých tvorů *dostati nemoc* — *a stačí tu jediný hřích* — *jejíž ničivou silou trpí tvé tělo celý další život, z níž není snad úplného vyléčení. Otráví tvoji krev, stane se, po tobě, nevyléčeném — prokletým dědictvím, které bys přenesl, kdyby ses oženil, na družku svého života, na své ubohé děti, vnuky — krátce na celé potomstvo. Nešťastní potomci budou také nakaženi a po celý život budou proklínati svého otce, jehož mladické prostopášnosti jim zanechaly tento hrůzný odkaz.*

Snad je ti, synu, známo, jak jsou hrozně rozšířeny pohlavní nemoci mezi lidmi, i to, že hledají vážné sociální kruhy se vši horlivostí i námahou prostředky, jimiž by bojovaly proti tomuto jedu. Vyskytl se i návrh, aby se obyvatelstvo země podobilo přísné lékařské prohlídce *a byli veřejně označeni touto nemocí postižení pro výstrahu a k ochraně zdravých a počestných*. Uvěříš, že si jedna z těchto nemocí — syphilis — vyžádá více obětí než mor, cholera a žlutá zimnice dohromady? A s jakou hrůzou myslíme na tuto nákazu!

Syphilitidou nakažený onemocní nejdříve vysokou horečkou, na těle se mu objeví odporná vyrážka, krutá bolest proniká kostmi a trýzní svalstvo. Prudké bolesti hlavy neustávají; střídají se záněty kůže, očních víček, slizných žláz a nejruznější nemoci střevní. Nemocný upadá v malátnost — a přece nemůže spát.

Stává se hříčkou rozmanitých jiných nemocí, proti nimž není obrany. Při postupující chorobě je patro proděravěno ranami, nosní kost uhnívá a na obličej nemocného je hrůzné podívání. Trpí celá soustava kostí, jež se velmi často lámou. Ubohý postižený zkouší kdejaký prostředek, jen aby vyléčil svoji nemoc. Zdánlivě se to daří, i lékaři se tu často klamou. A tu — po letech — propukne nemoc náhle znovu — ale ještě úporněji než dříve. Dostaví se nejohrovnější následky — jako úbyteč míchy, tabes, měknutí mozku (paralysis progressiva) i slepota. Možno tedy mluvit při této nemoci o plném uzdravení a o tom, že

i v nejlepším případě nezanechá trvalých poruch? A člověk, jenž vzbuzoval za svých studií nejkrásnější naděje, je teď sobě samému i své rodině břemenem a hyne bídne jako vyvrhel lidské společnosti.

Nemysli si, že tentokráte přeháním a chci tě strašiti; neříkej také, že bychom museli častěji slyšeti o smrti pohlavní nemocí toho nebo onoho muže, kdyby byly tyto choroby nebezpečné. Pamatuj si, že trpící jimi obyčejně pohlavní nákazu tají před jinými a že si pohlavní nemoc vyžádá své oběti pod jiným jménem. Jen lékaři jsou svědky hrozných tragedií, které se odehrávají v rodinách, jen oni mohou říci, co chorob plicních, jaterních, mozkových a pod. způsobila syphilis.

Prohlédni si pozorně připojený výkaz, který sestavila podle přesných dat životní jedné pojišťovny Společnost pro potírání pohlavních nemocí! Zde uvidíš jasně, že syphilitikové (i když se uzdravili!) umírají mezi pojištěnci v mnohem větším počtu a nejrůznějšími nemocemi než ti, kteří nebyli pohlavně nemocni.

Vyjádřeno v procentech to vypadá asi takto: Úmrtí tuberkulosou 48%, onemocněním dýchacích orgánů 99%, infekčními nemocemi 110%, ledvinovými nemocemi 164%, žaludečními a střevními 184%, onemocněním orgánů krevního oběhu 216%, mrtvicí 288%, nemocemi mozkovými (mimo paralysi) 245%, paralysí 500%, onemocněním páteře 667%, vydutí (aneurisma) 680% — mimo to 222% sebevraždou.

Jsou to jistě hrozná čísla — mluvící zřetelně. Stará řecká pověst vypravuje o lidském netvoru s býčí hlavou, kterého Minos uzavřel na ostrově Krétě do labyrintu, kde mu bylo předhozeno za potravu sedm jinochů a sedm panen z Athén. To je jen báje. Čím je však ničivost tohoto báječného netvora proti zkáze, kterou v dnešní mládeži způsobují hříchy smilstva, vrhající tisíce a tisíce do tělesné i duševní zkázy.

Kdyby tak mohly někdy mluvit nesčetné hroby na hřbitovech, tyto mlčelivé rovy, kryjící předčasně v temné své hloubi tolik mladých životů! Dobře to vystihl básník Grillparzer slovy:

*Nemravnosti! Jak vše ničící rakovina jsi
a červ, jenž stromu blaha všecky kořeny
dnem nocí nelítostně hlodá, hubí.*

*Proč při odchodu nechal jsem tě zpět,
proč nezdeptal tě, někam nezahnal? —
Jak oheň špatně stráženy jsi vyrazila zas,
můj celý zpusťovala dům, mé štěstí, blaho veškeré!*

Slavný jeden francouzský lékař, bádající v oboru pohlavních nemocí, řekl: »Kdo se nebojí Boha, musí se báti syphilis:« Že je tato nemoc skutečně hrozným zlem, vědí všichni, kdo ji přežili — a ještě lépe lékaři, kteří vidí v nejružnějších obměnách a na stech nemocných, jak žalostný má průběh.

Jistě jsi slyšel jméno slavného malíře Leonarda

da Vinci a znáš — aspoň z reprodukcí — překrásný jeho obraz »Poslední večeře«, namalovaný na stěně jídelny milánského kláštera. Sotva však něco víš — o zvláštní, otřásající události, pojící se k tomuto obrazu. Umělec hledal model pro vznešenou tvář Pána Ježíše a našel jej. Mezi zpívajícími v jednom chrámě spatřil nápadně jemného mladého muže — ušlechtilého, výrazného obličeje. — Pietro Bandinelli — tak se jinoch jmenoval — radostně vyhověl a stál umělci modelem pro mistrné dílo. Uběhly měsíce — ba již dva roky — a Leonardo nemohl dokončiti obrazu — nenašel vhodný model pro tvář Jidášovu. Potřeboval člověka, na jehož tváři by sejevilo všechno zlo, jak si je představujeme u tohoto nehodného učedníka. Konečně našel mladého ještě — ale již úplně zchátralého, předčasně zestárlého muže, z jehož hrubých rysů tváře mluvila zkažená duše. Přivedl jej před svůj obraz a chystal se ku práci. Tu se za ním ozval vzlykot — a hořký pláč: zbídačelý muž, podle něhož chtěl malovati Jidáše, nebyl nikdo jiný — než Pietro Bandinelli. — Dal se

cestou nemravnosti a hrozný ten hřích ve dvou letech zpitvořil rysy tváře Kristovy v rysy Jidášovy!

Zde, milý synu, uzavřeme na okamžik knihu a zahloubejme se zbožně s celou duší do slov Písma sv.: »Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh; neboť chrám Boží jest svatý a tím jste vy.« (I. Kor. 3, 17.)

HROZNÁ ODPOVĚDNOST

A nehyněš jen ty sám. Jako stačí jediný pochybený krok, jediný požitak zakázané radosti k vyvolání této hrozné nemoci, nakažlivým zárodkem *Spirochaeta pallida* — tak vzniká tebou, nesvědomitý hříšníku, tisícové nebezpečí nákazy tvému nevinnému okolí. Lžicí, které užiješ, sklenicí, z níž piješ, kartáčkem na zuby i ručníkem může býti přenesen záhubný jed. Je-li v tobě jen jiskra cti, musíš odstrčiti i vlastní matku s výkřikem: »Odstup ode mne, nepřibližuj se ke mně, nosím v sobě smrt!« Ale ty se s ní při odchodu na universitu loučíš pokryteckým polibkem na ústa a přenášíš snad na vlastní matku nejhnusnější nemoc, hlodající v tvém těle. *Cítíš hlubokou a vážnou odpovědnost, tížící tvoji duši?* — Ó, prokletá prvá hříšná noci!

UBOHÉ DĚTI

A což teprve, když se opovážíš založiti rodinu, postižen touto nemocí! Pekelný oheň by měl zničit tvé nejhlubší nitro při pomyšlení, že k sobě

— pohlavně nemocnému — poutáš po celý život nevinnou dívku, která snila ve dnech čistého svého mládí s ideály cudné prostoty o svém budoucím, mladicky svěžím manželovi, rytíři bez bázně a hany. A ty, zřícenina muže, si béřeš za choť tuto neporušenou dívku, činíš ji nešťastnou pro celý život, přenášeje zárodek nejhroznější nákazy do její krve.

Co smutných případů vidíme v denním životě! Ženy, které v kvetoucím zdraví a s čistým srdcem podaly u oltáře ruku manželovi s plnou důvěrou, počínají již po několika týdnech vadnouti, churavěti, zbaveny naděje, že by se mohly stát matkami zdravých dětí. Často je také záhubná nemoc přivede pod lékařův nůž. A kdo tu vinen? Muž, kterému důvěřovaly.

Přijdou také dítky. Kéž by tato ubohá stvoření nebyla spatřila denní světlo! Již ve druhém, třetím měsíci se na nich ukazují známky syphilis a po půl roce obyčejně umírají. Zůstanou-li však na živu, podlehnou této mezi devátým a desátým rokem. Jejich vývin je pomalý, trpí očními chorobami a jejich chorá, slabá tělíčka nesou těžce břímě života. I jejich děti a další potomci by byli dědici jejich strašného osudu. Jak krutou kletbou jsi zatížil své potomstvo hříšným životem! A sestra syphilis — gonorrhoe — způsobuje také ještě kromě jiných zlých následků i oslepnutí. Znam rodinu, kde děti jedno za druhým — osleply brzy po narození. Rodiče se zděsili, co by tu mohlo býti příčinou? Otec zapomněl na své

pohlavní onemocnění před sňatkem — a teď po letech tyto následky.

V mnichovském ústavě slepců je na 73—74 % osleplých gonorrhoeickou nákazou. Nešťastní obyvatelé blázinců, celé řady duševně úchylných, zmrzačených dětí jsou smutné, otřásající důkazy toho, v jak hrůzné důsledky uzrály hříchy jinoha, který upadl do pekla neřesti.

Považ teď, milý synu, stojí-li požitek jednoho okamžiku za tuto krvavou cenu! Správně řekl Demosthenes padlému děvčeti, které jej chtělo svést: »Je mi příliš drahý žal pro požitek, trvající jen okamžik.«

Nedávno mi napsal známý otec krásná slova: »Dívá-li se na mne můj synek smavýma očima a pohled na jeho tělesnou sílu a mrštnost plní radostí moje srdce, kdy mi září vstříc jeho veselá mysl a jásot, nelituji ani okamžik, že jsem po léta bojoval těžký boj. Poznávám teprve teď zcela jasně, že jsem vykonal něco, co skutečně stálo za námahu a trampoty, nejen pro blaho vlastní, ale celé příští generace.«

ŽÁKOVSKÉ SEBEVRAŽDY

Tvoje skvělá naděje do budoucnosti leží tedy před tebou v prachu, orel, stvořený k letu do výšin, bojuje s kleslými křídly o osvobození. Mužný charakter zlomen ve dvě, nádherný život jinošský — zvadl. Pohled na mladíka, který chtěl v ideálním nadšení spasiti svět — a nyní sám úpí

v otrockých okovech, nenapravitelné bídě a stras-
tech. Tato dříve nadšená, po výši toužící duše,
v níž plány do budoucna přímo háraly, zápasí
znavená a zoufající s břemenem proklatého svého
losu, ježto jinoch nedovedl uchrániti před mra-
zem mnohoslibná poupata svého mládí za květ-
nových dnů.

Přistupují tvrdé výčitky, dříve nebo později se
probouzejícího svědomí, strach před fysickými
i morálními následky proklatého skutku. Jen tak
pochojíme, pokryje-li melancholie a zoufalství
svými černými křídly jeho duši. A tento ubohý
jinoch žil sotva 18—20 let! Ano, již tu na zemi
se plní slovo Písma sv., mluvící o trestu v jiném
životě: »Smilníci zahynou v moři ohně.« (Zjev.
21, 8.)

Přečti si pozorně dopis, který napsal takový
jinoch svému příteli: »Stále jsi mi byl nakloněn
při mém velkém utrpení a divíš se, že se nedovedu

utěšiti. Není ti však známo něco hrozného, co se mi přihodilo. Již tolikrát jsem se Ti chtěl svěřiti, ale nemohlo mi to se rtů. Teď mne však vyslechni — a pohrdej mnou! Můj Bože! že se k tomu musím přiznati, napsati to! Zatím co mne kde kdo zahrnoval chválou i láskou, upadl jsem tajně ze zvyku v nejopovrhovanější hřích. Posuď nyní můj stav! Trýzní mne těžká melancholie; rád bych snášel za trest všechny fysické bolesti, ale nejhroznější je, že rvou moji duši. Už ani nemohu jasně mysliti. Vážná vědecká práce je mi martyriem, myšlenky mi bloudí v nekonečnu, fantasie se štvě za bludnými obrazy, nízké představy mi nedopřávají klidu ani ve dne — ani v noci. Marně volám, naříkám, vedu s nimi zoufalý boj. Jak hluboko jsem to poklesl! Poradiš mi modlitbu. Ano, jak rád bych se modlil, ale již ani toho nedovedu. Nemůže mi již pomoci nikdo. Nejednou jsem si již stanovil hodinu, den, místo, kdy učiním

kulkou konec životu. Ale po každé se mi v duši vynořil obraz milovaných rodičů. Rodiče, sourozenci nemají ani tušení, jak nehodného člověka zahrnují svou láskou. Mám jim způsobiti ještě nekonečný bol tím, že by se stal jejich syn sebevrahem? Zdržuje mne již jen to. Navštiv mne co nejdříve — nebo ne, raději ne, nezasloužím si toho. Modli se za mne, aby se Bůh smiloval, je-li pro mne vůbec ještě smilování...»

Že jsi již také četl, jak zemřeli sebevraždou »z omrzelosti života« šestnácti až osmnáctiletí mladíci? Znechucen životem v šestnácti letech! Uvažuj o tom trochu! Téměř ještě hoch, který vlastně ze života nic nezná a ještě nic nezkusil, před kterým se teprve vynořují životní úkoly, hodné vážného muže, je již syt života. Varuj se však chybného úsudku! »Nesudte!« — praví náš Spasitel. Není po každé zpustlý život příčinou sebevraždy mladých lidí. Je zvláštní, jak zakryje

černá melancholie tak často temnými svými křídly slunnou část mladé duše. Pak se ovšem svět zdá nesnesitelným jako na Dürerově obraze »Melancholie«. A nebývají vždy nejhorší ti, jichž se zmocní, že již do slova nevědí, co mají dělati. A to jsme ještě nemluvili o přepracovaných nervech, o úzkosti před zkouškami, které skutečně mohou přivést zneklidněnou duši z rovnováhy. Ovšem, sebevražda mladistvých velmi často vysvětlí mravní hříchy. Kulka, jež vylétne ze zbraně mladého sebevraha, jest strašným bodem na konci pochybeného života. Posud' dobře případ, který se přihodil nedávno. Byl jedinou útěchou, podporou a živitelem chudé vdovy — mladý syn, charakterní muž. S mravní vážností odmítal lehkomyšlné přátele, když ho chtěli zlákat do doupěte neřesti. Ochranou mu byla vzpomínka na slova učitele náboženství a myšlenka na přítomnost Boží. Ale zpustlí druzi neustávali, vždyť ty, kteří vězí až po krk v tomto hříchu, pohání právě neklid zlého svědomí k tomu, aby do bahna zatáhli i jiného, nevinného. Znovu k němu přišli se sladkými, lákavými slovy, vysmívali se mu, dodávali odvahy. Konečně povolil. A netrvalo dlouho, když zdravím dříve kypící organismus mladého muže zvadl, strašná nemoc vtiskla svá znamení tělu i duši. Nemohl již snášeti hrozného břemene takového života — a zbažil se ho. Ležel u něho na zemi lísteček — jediné, co zanechal ubohé své matce — se slovy: »Maminko, odpusť mi a modli se za mne!«

Lidé litovali nešťastného, ale ty teď víš, že byl sám vinen svým neštěstím. Čhtěl trhati zakázané růže — místo nich však opletly jeho duši divoké liany pekla a zahubily ji. Protivil se odbojně zákonům, *které sám Stvořitel vložil do lidských duší a jichž nesmí beztrestně porušiti žádný člověk.*

Ale on byl přece sveden! Ovšem, ale proč házet kameny po svědcích? Není zodpověden i sám svedený, schopný rozvahy? Spasitel nezatratil jen svádění nebo pohoršování, ale i podlehnutí pokušení, svedení.

*

K nebesům pnící, ztepilý dub — a v půli zlomen; směle se do oblačných dálek klenoucí duhový oblouk — — zmizel za mračnem; okouzlující krása odvážné vábné budoucnosti — nenahraditelně zaniklá za temnou oponu!

A tak jsme se ocitli až na dně hlubiny. — Ó smutný los, hrozný konec! — —

Boj s drakem.

V.

BOJ S DRAKEM

*Ted, hoši, hlavy vzhůru zas!
Za blaho vlasti, národa
v boj volá jasných polnic hlas.
»Já chci!« nám stálým heslem buď,
v něm síla, moc i obroda.
Jen »Chci!« nám směle se rtů let
a nadšením plň mladou hrud!*

Milý synu, dovol, abych se ti podíval do očí... Ano, to jsem čekal: plá tam plamen nepoddajného vzdoru. Srdce ti hlasitě buší pevnými, svatými záměry, rty se ti chvějí slovy vážných rozhodnutí. Vše na tobě říká hlasitě a zřetelně. »Za Boží pomoci nikdy nedojdu tak daleko. A kdyby se nad mou hlavou řítíl svět a země se chvěla pod mou nohou — i kdyby snad hvězdy opustily svoji dráhu — *ne, nikdy!* Malo mori, quam foedari. Raději zemru, než bych se pošpinil!«

Ano, *tak jsem to od tebe, milý hochu, očekával.* Nechceš tedy dojíti tak daleko? Nechceš tedy

předčasně spadnouti jako červivé jablko se stromu lidstva? Nechceš hrubou botou podupati zahradu své duše? Nechceš se vyhýbati tázavému pohledu bdělého oka mateřského? Nebudeš nositelem jedu, nebudeš skrývati v sobě bacily, ničící tajně tvoje tělo, a choditi mezi lidmi jako živoucí nebezpečí? Jistě také nechceš vléci životem své mladé tělo jako bezmasou a bezkrevnou kostru. Nechceš zahubiti zdraví, charakter i čest a státi se nejobožejším tvorem mezi lidskými syny? *Ne, to vše ty nechceš! Vidím zářiti rozhodnou vůli z tvých očí.*

Buď dobré mysli, hochu milý! Je-li úsilí tvé vůle takové jako posvátnost a pevnost tvého rozhodnutí, neklesneš nikdy do hlubiny.

MOŽNOST NÁVRATU

Zdá se mi však, jako bys měl v oku jakýs vážný výraz, jako by se ti v duši hlásily nějaké staré vzpomínky. Tvoje nálada jest stísněná, úzkostlivá. Myšlenka na prokletý hřích, jehož ses snad dopustil při první příležitosti z nevědomosti, tě ovládá a síla hříšného zvyku táhne tisíce ramený zpět. Nevýslovný smutek volá v tobě: »Ach, proč jen jsem nečetl tuto knihu před dvěma, třemi roky!«

To vše pozoruji na tobě, ani tvůj zoufalý zápas, nerozhodné váhání, odříkavý smutek mi neujdou.

Je to asi tak: v chlapeckých letech tě zavedli druhové do věcí, o kterých jsme mluvili. Sám jsi

ani nevěděl, jak se to stalo, nechápal jsi ještě také dosahu a tíže následků. Našimi úvahami ti vzešlo světlo, ale zdá se ti, jako by ti ozařovalo už jen zříceniny chrámu tvé duše, rozvrácení tvého mládí i budoucnosti. A tu je konec mé radosti i naděje. — Ne tak, hochu! Bůh tě nesoudí podle nynějšího poznání, ale podle tehdejšího. Na tebe se vztahují slova Kristova: »Nechť mrtví pohřbí své mrtvé.« Odvrát zraký od minulosti, chop se pluhu — a teď jen vpřed!

Prosím tě, nevypouštěj onoho slova, jež se chvěje na tvých rtech. Nesmíš ho pronést!

Není takového slova, aspoň nemá ho býti u jinoha. Nikdy ať nevyslovíš hrozného slova: »Pojď, pojď pro mne!« Víím, co tím chceš říci, ale velmi se mýlíš, neboť nikdy není příliš pozdě. Ano, čím více jsi se zpozdl, tím rychleji musíš pomýšleti na návrat.

*Vše zmůže člověk, který umí chtít
a často dosáhne i cíle svých snah
a kdyby též vždy chtěl, co chtíti má,
by byla dokonalost na dosah.*

Znáš podobenství o ztraceném synu? Vzpomeň si na otce, jehož mladší syn chtěl svůj dědický podíl, odešel do ciziny, promarnil jej a nemohl se pak nasytiti ani mlátem, předhozeným vepřům, jež pásł? Při takové opuštěnosti a hrozném utrpení se vynořila myšlenka: Osmělím se jíti k otci, snad se nade mnou smiluje.

A hle, otec, kterého opustil tak lehkomylně, přijal s otevřenou náručí, přivinul na srdce — ztraceného syna.

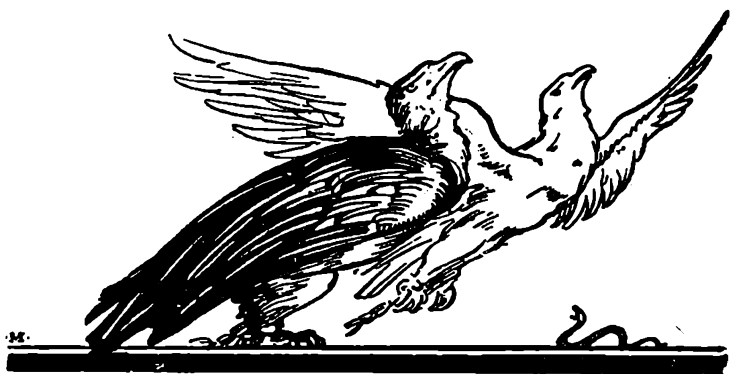
Bylo zbloudilému třeba silné vůle, pevného rozhodnutí, aby se vrátil. I jej táhla neřest stále hloub. Síla hříchu obepínala jeho duši i tělo tisícerými chapadly jako obrovská chobotnice a bídnota ležela na jeho ramenou jako olovo, ale jediné energické rozhodnutí vůle ho vzpružilo, naplnilo nadějami do budoucnosti a posílilo k návratu do otcovského domu.

Snad i u nejzpuštějšího zločince najdeme ještě záblesk touhy po polepšení. Nesmíme tedy zoufat nad nikým — ovšem nikdo také nesmí zoufat nad sebou samým. Dokud žijeme, není nikdy pozdě — je třeba jen trochu dobré vůle a odvahy. Seneca praví zcela správně: »Pars sanitatis velle sanari fuit« — t. j. Dobrým je již krokem ke zdraví, chceme-li se uzdraviti.

Znám »zastaralé případy«, kdy zvyk pevně ovládal mladou duši, ale ona se přece vzchopila. Ovšem, byly to tuhé boje, byla také podlehnutí, chvíle sklíčenosti a beznadějnosti, ale přece jen konečně duše zvítězila a nastal mír.

OREL ZBAVENÝ POUT

Před lety jsem četl o velkém orlu. Zmocnili se ho jako mláděte, dali mu tenký řetěz na nohu a připoutali tak ke kmeni. Královský pták tloukl kolem sebe křídly, stále se pokoušel vzlétnouti,

aby se osvobodil, ale nic to nepomáhalo. Konečně se unavil marným bojem a oddal se svému osudu. Jednoho dne se náhle uvolnil článek řetízku, ale ubohý orel toho nezpозoroval. Kleslý dlouho se choulil ještě na svém místě. Ranní červánky, usměvavé nebe, slunce jej lákalo do výšin, jeho srdce se zmocnila láska ke svobodě, jeho perutě se rozepjaly ... marně, marně — jako by byl slep, znovu klesá ve svůj bídný stav. Ó, kdyby teď udělal jen ještě jediný krůček, jen jednou zamával křídly!

Vidíš tu, můj synu, podobnost mezi ním a sebou? Sám si hledej vysvětlení — ale nepřehlédni, že se uvolnil jeden článek tvého řetězu právě vřelými slovy této knihy. Pokus se o dosažení svobody!

Kdy? Později? — Ne, ne později, ale ještě dnes, okamžitě!

SVATÉ ROZHODNUTÍ — SILNÁ VŮLE

Dodej si odvahy, milý synu, i kdybys byl býval dlouho obětí smyslných rozkoší... »*Není pravda, že by bylo pozdě, já se chci vžehopiti — pro svoji vlast, chci doufati v krásnější budoucnost.*« — Tak si to musíš říci!

Herder připomíná, že je statečný krotitel šelem, odvážný a smělý podmanitel národů, ale ještě statečnější ten, kdo přemohl sama sebe.

Vím dobře a také to říkám hned, že ti bude návrat těžší, čím hlouběji jsi zapadl do hříchu. *Budeš museti těžce bojovati o svoji svobodu* a sklíčenost dolehne brzy na tvoji duši; uvidíš také, že znovu ztroskotává tvoje vážná vůle polepšiti se.

Jako zoufalec budeš museti zápasiti s hroznou mocí zvyku. Co námahy vynaložili a obětí přinesli a přinášejí odvážní mužové k dosažení jižního nebo severního pólu! Nemá pro tebe vlastní duše více ceny? Vynalož jen část oněch hrozných námah — a zvítězíš.

Ano, hochu můj, čeká na tebe těžký boj, ale já ti opakuji: Nesmíš zmalomyslněti, chceš-li, očistiš se. Všecka moc pekla ti nebude moci uškoditi, nechceš-li, a jistě zvítězíš, zůstane-li vůle zvítěziti silnou. Kéž by se ti podařilo žíti čistě bez hříchu jen po několik týdnů, měsíců! Pak jsi již zvítězil, neboť ses přesvědčil, že v tobě žije silná vůle a znovu zoceluje tvoje rozhodnutí.

Je-li, milý synu, duše tvoje ještě neporušena,

Naděje vlasti.

děkuj za to na kolenou Stvořiteli a chraň tohoto vzácného pokladu ze všech sil. Byl-li jsi však tak nešťasten a klesl jsi, pak tě snažně prosím, pusť se zmužile v boj se sedmihlavým netvorem neřesti. *Závisí na tom tvoje duševní blaho a budoucnost vlasti...* Může býti něco vznešenějšího?

O BUDOUCNOST VLASTI

Vím, hochu, že jsi věrným synem vlasti a hrd na svůj původ. To se mi líbí. Víš-li však, že je zároveň zrádcem její budoucnosti, kdo nedbá čistoty svého srdce? Neuvědomuješ si, že životní schopnost našeho národa závisí především na tom, zda se jeho dorost obrozuje v duchu čistoty — nebo nezadržitelně klesá ve zkázu na šikmé ploše, na niž jej zavádějí »apoštolové« nemravnosti, rozšiřovatelé špatných knih a obrazů, ohrožujících tělo i duši oslabené mládeže? Všude — v divadlech, biografech, knihách, brožurách zahájen boj proti mravně čistému životu našeho národa.

Jak jsme se vzdálili onoho zdravého mravního stavu, jež Tacitus pro výstrahu svým mravně pokleslým rodákům vyzdvihuje u vítězných pohan-ských Germánů v 19. kn. svého díla *Germania*!

Moji milí synové, máte-li na srdci budoucnost vlasti i národa, strážte jako vzácný poklad své čisté krve a čistého srdce! Nikdy neberte do ruky knihy nebo díla lidí, kteří sice píší naším jazykem, ale jsou při tom našimi nejhoršími nepřáteli. Základem a ochranou každého státu je mravnost;

jakmile ona zanikla, padl i samotný pyšný Řím a přišel v porobu.

Četl jsem, že jednou konal Satan přehlídku svých přívrženců, z nichž každý ukazoval svoji zdatnost. Duch hněvu se hádal se zlými duchy závidi, také pijáctví, karbanictví a jiných neřestí o to, kdo z nich škodí lidstvu nejvíce. Satan však přisoudil palmu vítězství nemravnosti a pravil: »Ty máš nejostřejší zbraně a nejhnusnější jed — neboť jen tobě se podaří *zničiti celé národy!*«

OHNIVÝ MEČ PŘÍRODY

Příroda se může mstíti ohnivým mečem. Již Tacitus nazval nepromrhanou sílu mládí zdrojem síly a moci Germánů. *Blaho celých generací závisí*

na tom, dostane-li se v budoucnu vztahu muže k ženě vyššího posvěcení než dosud, nebo půjde-li se dále příkrou cestou, na niž byl sveden náš národ a zvláště jeho vzdělané vrstvy nekřesťanskými a vlastenecky vlašnými zástupci moderní literatury.

Nevidíš, synu, jak náš stát, naše vlast nezbytně potřebují plné fysické i mravní síly každého dospívajícího mladého muže? Každý jinoch se musí vyvinouti v krásný strom, vydávající ušlechtilé plody. Ale může dávat ovoce strom, který nekvete? *Vrátiti se z těžkého boje o jedné paži, o jedné noze je před Bohem obětí, pro vlast cti; ale státi se mrzákem nízkým hříchem nemravnosti je před Bohem i vlastní zločinem a hanbou.* »Jinoch, milující svou vlast a mající klidný úsudek« — praví jistý vynikající profesor lékařství, »musí uvažovati takto: Chci vynaložiti veškeru sílu, abych se stal užitečným členem společnosti; a právě proto — a abych předčasně nezakrněl, zachovám v době dospívání naprostou zdrželivost, budu otužovati své tělo, cvičiti sílu vůle, rozmnožovati a prohlubovati své vědomosti. Pak si zvolím povolání, které mi poskytne možnosti založit rodinu; dospěji-li tak daleko, ožením se s nadějí, že vlastní dám a vychovám ve svých dětech zdatné členy, schopné šťastného života.

Vy, jinoši, jste budoucností vlasti; vy všichni, kteří čtete tuto knihu — dnes ještě studující — zítra však snad již vedoucí národa, vy, kteří pro ni každým činem zasíváte i sklízíte dobré nebo

zlé, štěstí nebo neštěstí. *Ted' jsi ještě zárodkem příštího národa — staneš se však brzy buď jeho hrdinou — nebo hrobařem.*

Je otázkou cti každého českého jinocha, aby vyspěl z čistého a zdržlivého mládí v charakterně pevného a zdravého muže, který se může státi otcem zdravého potomstva. Právě povahově silných a zdravých otců potřebuje naše vlast pro šťastnou budoucnost. Snad ti to, milý hochu, není dnes ještě zcela jasno, ale zatím mi věř, že je *mládež čistého srdce zdatná, schopná nadšení, dychtivá práce — bez mravního porušení — daleko důležitější pro život a trvání národa, než všechny železniční a kabelové sítě, uhelné doly, hutě, naleziště dýmantů a rušná střediska průmyslová.*

Při obrovském boji o přednost, který vedou národové a státy, zvítězí ten, který se bude moci pochlubiti *celými* muži, muži bezvadného, nepodadajného charakteru. Ovšem mládí, prožité v hříchu, není k tomu přípravou! Jak by také mohli býti zpustlí, rozmazlení, po smyslných rozkoších se honící mladíci žulovými pilíři silného národa, o něž by se odrážely vlny bouřlivého dosahu a o něž by se odrážely vlny bouřlivého příboje zápolení národu dějinného dosahu a významu!

PRO SVATÝ STATEK

Smutnými zkušenostmi musí svět poznati, jak jsou plány Stvořitelovy dobré. Bůh sám nemá ani škody — ani užitku z toho, zda zachováš šesté

jeho přikázání, a jeho záměry se pak uskutečňují *bez tebe i proti tobě*. Pro tebe je však nesmírně důležité, abys žil podle přikázání Božího, neboť podle toho se utváří tvoje budoucnost i tvůj posmrtný osud — harmonicky vyrovnaný život vězdejší i věčný život duše. Ovšem závisí to vše na tvém vítězství nad sedmihlavým drakem nemravnosti. »Qui non assuescit virtuti, dum iuvenescit — a vitiis nescit desciscere, quando senescit,« t. j. »Kdo nezvykne ctnosti za mládí, nezboví se neřesti ve stáří.«

Ale já tě dobře znám, milý můj synu. Mužný charakter, rytířskost, býti celým mužem jsou tři ideály. A právě proto si ujasni, že je k utváření dokonalého charakteru nejvš třeba mocné síly vůle, takové síly vůle, která dopomůže lepší části našeho Já duchovním snahám k vítězství nad nízkými pudy. Slyšel jsi, že se pohlavní pud probouzí záhy, dlouho ještě před možností manželství. Pozoruj v tom hluboký smysl: zde je místo zkoušek a cvičení k dosažení pravé mužné síly.

Nemáš také nikdy zapomenouti, že možno dosáhnouti ideálu mužného charakteru jen a jen tvrdou prací. Je to jako při vystupování na horu. Na čele se ti perlí pot, než dosáhneš vrcholu. Čím je vyšší cíl, tím rozhodněji se musíš chopiti díla — a není snad cíle vznešenějšího pro jinocha, než vytváření neposkvrněného charakteru. A tak i tebe čeká boj o život i smrt.

O ŽIVOT I O SMRT

Při tomto boji jde o vše. Buď se ti podaří převést duši tisícerym nebezpečím proudu mládí neporušenu na druhý břeh — a pak tě očekává vynikající povolání šťastného muže — nebo ztroskotati v bouřlivých nárazech vln dospívání a budeš museti po celý život úpěti pod kletbou promrhaného mládí. Jsem přesvědčen, že u tebe bude jen první možnost, tu druhou rozhodně vylučuji, neboť jsem již seznal, jak v tvém oku plá jen oheň pevného rozhodnutí a nepřekonatelné vůle. Také slyším tvoji odpověď: »Jsem rozhodnut pustit se do těžkého boje — jen bych rád znal zbraně, jimiž mám dosáhnouti vítězství.«

A tak je to správné, hochu, a v další části uslyšíš o tom více. Jen jedno bych rád zdůraznil: ne-

klesej na mysli, i když uvidíš po těžké práci, že se boj nechce skončiti, že jsi — i přes tisícera vítězství — stále ještě uprostřed války.

Pamatuj si tedy, že sedmihlavá saň napadá v pravém smyslu slova znovu a znovu tvoji duši a neustane v tom, dokud proudí tvými žilami mladistvá krev. Usekneš-li jí jednu hlavu, vyrůstá místo ní nová. Dosáhl-li jsi dnes vítězství na jednom místě, nevíš, kde budeš napaden zítra. Boj bude trvati bez ustání od šestnáctého do dvacátého až čtyřicetého roku; později pokušení ochabne — ale zcela nezmizí nikdy. I v letech, kdy vážnost a ukázněnost dospělého muže ovládá bujnou krev mládí, musíš býti na stráži, aby se neztratil tvůj poklad. Lidský život je krátce — stálý boj. Musíš míti stále na zřeteli, že cenu kratičké rozkoše hříchu tisíckrát předčí vnitřní cenou úcta k sobě samému a klid svědomí, jehož dosáhne vítěz. Vzpomeň tu na ony tři jinochy, které dal babylonský král uvrhnouti pro jejich víru do ohnivě pece! Kolem nich šlehal plameny, supěl žár ohně jako peklo — a oni zůstali neporušení a zpívali hymny vítězství. — Pomyšlení, že sice budeš stále vystaven pokušením — ale že tě nikdo nebude nutiti k podlehnutí, nebudeš-li sám chtíti, propůjčí ti jistě dosti sil a zvláště tehdy, shledáš-li, že těžký tvůj zápas není beznadějný. Je-li tvoje duše ještě bez poskvrny, uchráníš její čistotu třeba i těžkým bojem. Dopustil-li ses snad vážných chyb, které nyní oplakáváš — a zapadl-li jsi hluboko do hříšného zvyku, bude

tu potřebí vypětí veškeré síly vůle; ovšem tvoje duše se tím bojem obrodí k novému životu.

Boj proti sobě samému je nejtěžší — ale vítězství nad sebou samým je nejskvělejší.

ODOLEJ!

Tvoji »přátelé« se brzy dovědí o tvém rozhodnutí a nemohou strpěti, aby se mravní tvůj názor lišil od jejich. Rozhodl ses napravit svůj dosavadní život, už se ti nelíbí jejich satanský smích, nechce se ti s nimi brodit bahnem. A právě to se jim protiví. Teď se měj, hochu, na pozoru! Chystá se na tebe nejsilnější útok.

Mohl bych ti o tom říci hodně podrobností, neboť právě tolik šlechtitných snah podlehlo bubnové palbě výsměchu.

»Nemysleli jsme, že bys byl takový zbabělec,« slyší hovořiti »přátelé«, »dobrá, kdo je ještě dí-

tětem, ať nechodí!« dodávají. — »Co, já zbabělec, dítě,« bouří se v tobě — — — »jdu s vámi, už jdu,« řekneš konečně.

Co je nešťastných jinochů, jejichž probuzená vůle podlehla při takové příležitosti, kteří padli opět do drápů hříchu; po druhé nebo po třetí nebylo již třeba výsměchu a vtipkování.

Nebezpečí je zvláště tehdy vážné, jsi-li zvláštními okolnostmi nucen bydlet s takovými druhy, jejichž mravní zásady jsou nízké a stojí daleko za tvými. Mnozí z těch, kteří zůstali čisti za středoškolských studií, ztrácejí čistotu srdce při pitce na rozloučenou, jiné pak oloupí o nejkrásnější ozdobu výsměch universitních kolegů. Vždyť se nechtěli zdáti »zbabělými«.

A přece, kdybys tak chtěl uvážiti jen na okamžik, kde je vlastně pravá odvaha — a kde skutečná zbabělost.

KDO JE ZBABĚLEC?

Jsi prý tedy slaboch a zbabělec, když sis zachoval čistotu. Přemýšlej o tom jen trochu — k čemu je třeba více síly a ocelové vůle — zda k odolávání nejsilnějším nárazům chťíčů, nebo k tomu, abychom se stali slabou třtinou, zmítanou a rvanou bouří vášní. A kdo je lepším jezdcem? Ten, kdo řídí koně po své vůli, drží jej pevně na uzdě, nebo ten, jenž mu povolí a dá se konečně shoditi do příkopu?

Vyčítají ti, že jsi dítě, ale uvaž, že právě mužnost znamená ukázněnost a pevnou vůli. Což není

spíše bezpáteřný a slab ten, kdo povolí každé žádosti zvířecích pudů?

A kdo se těší větší úctě u mládeže i dospělých — než jako ocel odolávající a charakterně pevný jinoch, který se nedá svěsti výsměchem a vtipy »přátel«, jde-li přímou cestou, zvolenou po zralých úvahách? Před takovým mladým mužem smeknou klobouk, na něj se vztahuje i pochvala Písma sv.: »Fecit enim mirabilia in vita sua« (Eccl. 31, 9), když odmítl s rozhodným gestem pokušení úlisně šeptajícího a zkaženého druha.

A kdyby byli všichni žáci obětí tohoto hříchu — já jí nechci býti, za živý svět ne! Jenom ten je pevného charakteru, kdo se pustí s napětím všech sil a odvahy proti proudu. Nevzpomínáš tu bajky, kde se zvířata horšila, proč že chodí člověk s hlavou vztyčenou, zatím co ona musí býti v prachu? Podle nich zasluguje politování ten, kdo není takový jako ona. Nemysli si tedy, že jsi zbabělý, vyhýbáš-li se společnosti zlých lidí.

Či je slabošství, dbá-li člověk úzkostlivě toho, aby se nenakazil cholerou nebo jinou nebezpečnou nakažlivou nemocí? Poslyš, co tu praví pohanský mudrc Epiktet: »Konáš-li něco, o čem jsi pevně přesvědčen, že to udělati musíš, pak to neváhej vykonati veřejně, přede všemi, i když o tom dáv smýšlí jinak. Když jsi se však dopustil nesprávnosti, styď se za svůj skutek. Jednal-li jsi přec správně, co by ses bál těch, kteří tě kárají, aby ti ukřivdili?«

Ostatně posuď sám, co je lehčí: odolati silnou

vůli chťcům — nebo jim povoliti. A přece musí tělo i duše projíti přetěžkým bojem na poli mravnosti. Kdo tu dosáhne vítězství, může o sobě směle říci, že skutečně má pevný charakter.

Bohužel, část mládeže nepřemýšlí o směru svého života a vír veřejného mínění zkažených soudruhů ji pak unáší jako spadlé listí.

Když Alexander Veliký pravil chlubně k Diogenovi: »Já jsem pánem světa!« odpověděl filosof: »Naopak, jsi služebníkem mých otroků, neboť já ovládám všechny chyby, jejichž věznem jsi ty!«

Nuže, ty nechceš výti s vlky, nechceš plouti s proudem, nechceš býti tuctovým člověkem — narodil jsi se k něčemu vyššímu.

PRČHEJ PŘED NIMI!

Nezbude ti možná nic jiného, než rozejít se s přítelem. Stačí tu mnohdy, když nebudeš souhlasiti s jeho poznámkami a »duchaplnými« vtipy. Brzy z odmítavého výrazu tvé tváře vyčte, že ti zůstává mrviště mrvištěm, i když je polito voňavkou. Také jej můžeš upozorniti zcela otevřeně, že takové řeči urážejí tvé mravní city. Je vlastně již skutečnou urážkou, předpokládá-li, že by se ti mohly líbiti různé ony sprostoty. Také Alexandr Veliký pokládal za urážku různé dvojsmyslné narážky v dopise, který dostal za svého válečného tažení; byl tehdy v mravním životě bez úhony. Přiznej se upřímně, že si rozhodně nedáš

podobnými věcmi špinit duši a charakter. Můžeš také říci: »Mluvme o něčem jiném; ráz dnešního života je přece tak rozsáhlý a naskýtá se tolik důležitých otázek, že bychom mohli rozprávěti do nekonečna, aniž by se bylo třeba dotknouti pohlavních otázek.«

A kdyby snad tvůj přítel nerozuměl tak jasné řeči, vylož mu otevřeně, že se nechce stýkati královský syn s čeledínem, stále pošpiněným mrvou. Prchej před ním! Pomysli na slovo Spasitelovo o pokoušejícím oku, pokoušející ruce a noze. Vím, že je to těžké, ale nezapomeň, že třísni největší tvoje přesvědčení a nejkrásnější ozdobu, kdo není hoden tvého přátelství. Čisté přátelství je možno jen mezi dobrými lidmi, soudí Cicero. Jejich duše splynuly v jedno — připomíná Písmo svaté o přátelství Davidově a Jonathanově. Jak by tedy mohly splynouti dvě duše, lišící se tolik v nejposvátnějších věcech.

Promiň mi trochu podivné srovnání. Zvrací-li někdo po zkažení žaludku, jistě se na to nebude dívati člověk zdravý, normálního rozumu. A když jinoch nemravné duše vydává špínu nečistého svého nitra, jistě ho nebude poslouchati člověk poctivý, slušný. Lékař prohlíží jazyk nemocného a vidí hned, kde je chyba — i ty poznáš z řeči »přítelovy«, jak je nemocna jeho duše.

Plutarch vypráví o jednom mudrci, který se ptal spěchajícího jinocha: »Před kým prcháš?«
»Před člověkem, který mě chce svést ke zlému.«
»Styď se, že neprchá on před tebou!« řekl mu

mudřec. Ano, ano, hochu můj, odvahy tu potřebujeme! Někdy stačí vážný pohled k uzamčení úst nepřítele čistoty, ale jsou případy, kdy je největší statečností — dáti se na útěk.

Když se malé vojsko Alexandra Velikého třásllo strachem před ohromným perským táborem, povzbuzoval je vůdce: »Čeho se vlastně bojíte? Je tam sice mnoho nepřátel, ale málo vojáků!« A mohl to směle říci, neboť viděl, že Peršané žijí nemravně.

Podobně soudí i Horatius ve svých Epist. (1, 2) — tak se ani ty neboj zlých, nebezpečných našeptavačů — nepravých, nehodných »přátel«.

MNĚ TO NEUBLÍŽÍ

Nebud' bláhový, hochu můj, a nekonejší svě-

domí výmluvou, že ti neuškodí pohlavně dráždivá kniha, nemravný obraz, kluzký divadelní kus, zlý přítel! Smutný to omyl. Patrně neznáš moc napodobivosti, ovládající člověka. Při všem, co podnikáme, působí — a často i podvědomě — ohledy na to, zda tak jednají i jiní; také se nikdo nevymaní z tohoto zákona napodobivosti. Naše četba, pohledy, řeči, přátelství, krátce vše, vše má veliký vliv. A teď by ses odvážil tvrditi, že na tebe nepůsobí špatné příklady? Umaže se, kdo zachází se smolou, a při ohni se spálí každé dřevo. Ani mlynářský pomocník nezůstane při svém zaměstnání nepomoučen a kominík nezačerněn.

Tedy nedůvěřuj si příliš! — praví to i dobré latinské přísloví: »Fortis est, qui se negat esse fortem!«

JEDINÁ ZÁCHRANA

Snad by tě mohli někteří »přátelé« svéstí poznámkou, že je strach před bacily a nakažením cosi chorobného a šťastně překonaného v době, kdy jsou po ruce zkušení lékaři, spolehlivé ochranné prostředky a tolik »bezpečně působících« léčivých preparátů.

Jsem přesvědčen, milý synu, že tě tu zadrží čestné mravní přesvědčení o tíži a hrůze hříchu — a ne bázeň před nákazou. Neuškodí ti také vědomí, že není podle zkušeností lékařů jediného prostředku, poskytujícího bezpečné ochrany před nákazou pohlavní nemoci.

A tak jsou smělá slova tvých »přátel« jen pro-

středkem k ohlušování svědomí—jako když začne bázlivý hoch pískati v temném pokoji, aby zahnal strach. Je sice správné, že po velké trpělivosti a delší době může nastati jakés polepšení při této hrozné nemoci, ale »jisté výsledky« při léčení pohlavních nemocí, o nichž ti vypravují druhové, znamenají jen v nejvzácnějších případech plné uzdravení — a odstraní často jen příznaky nemoci, která pak hlodá na organismu dále. Je to plné uzdravení, když sice zmenším horečku, ale horečkové bacily žijí dále v mém těle a pokračují ve svém ničivém díle? Rozhodně i u uzdravených zůstává — podle zjištění vynikajících lékařů (na př. Dr. M. Grubera) — zvýšený sklon k onemocnění i zvýšená úmrtnost v mužném věku. Není divu! Nejdříve jed nemoci a pak léčivý protijed.

Vynikající jeden mladý muž dostal v 30 letech krásné místo a chtěl se oženiti. Krátce před sňatkem se najednou u něho objevily příznaky hrozné nemoci, ač sám o tom nevěděl. Bezradně tu stál lékař před případem, kde se duševně i tělesně hroutí mladý, zdánlivě naprosto zdravý muž. Konečně mu lékař naznačil, že jeho nemoc souvisí s pohlavním hříchem, kterého se kdysi dopustil. Se slzami v očích se nemocný přiznal, že se stal před 16 lety — a to jen jedenkrát — obětí tohoto hříchu, ale od té doby už nikdy. Lékař zjistil, že mu tenkrát vnikl do těla bacil hrozné nemoci a přihlásil se nyní po 16 letech ke své ničivé práci. Nešťastný muž se zřekl místa, zrušil zasnoubení a opustil vlast.

Drahý synu, je jen jediný, zcela jistě působící ochranný prostředek a sice pohlavní zdrželivost.

Rčení »Jednou jako nikdy« — je v tomto případě zcela lživé.

A ještě musím připomenouti, že se může někdy státí nevinnou obětí nákazy i osoba mravně zcela neporušená, na př. ošetřovatel — ošetřovatelka nemocných, a to ještě ne sama. Nutno pak hledati lékařskou pomoc hned při prvých příznacích. Stud by byl zcela nemístný. Čím je lékařská pomoc včasnější, tím jsou příznivější vyhlídky na vyléčení.

OČISTĚTE ULICE

Milý synu, i ty bys mohl pomáhati k dosažení velkého cíle. Víš, co je to bojkot? Nemyslíš, že by mohlo mítí žádoucí výsledek heslo:

»Očistěte ulice!«, které vydali pro společný postup stejně smýšlejících — zvláště v menších městech? Je věnováno mnoho péče na udržení ulic města v čistotě. Ale toho se netýká naše vyzvání. Knihkupectví a výklady musí býti očištěny železným koštětem od veškerého literárního braku, od sprostoty, rozšiřované slovem i obrazem. Je to špína — a říká se tomu umění. A právě pod tímto krásným jménem to má všude přístup a kazí duše. Je to ostuda naší doby, že se podle zákona přísně trestá prodávání jedu, ale proti soustavnému otravování duší nemravnou literaturou není působivých zákonů.

Byl by to skutečně nesnesitelný stav, kdyby směli dále provozovati své nekalé řemeslo ničemní lidé, spekulující a těžící ze zvířecích pudů. I klasická díla velkých mistrů se mohou stát kamenem úrazu, jsou-li vystavována tam, kde by je jejich původci nebyli vystavili nikdy.

Proč tedy nemáme odvahy sáhnouti po zbrani svépomoci, k bojkotu — odmítání nabízeného — proti těm, kteří náš denně tak hrubě urážejí, plníce krámy a výklady knihami a malbami — skutečným výsměchem veškeré mravnosti? Je to skutečně hrozné, že je hřích stále nestydatější a smělejší než ctnost. I my máme právo na ulici — slibuje nám to zákon a chrání nás před úrazu. Máme však také právo, aby se lidé chovali na ulicích slušně; jistě by policie zakročila ihned, kdyby si někdo počínal na ulici tak, jak to vidíme na knihách a obrazech ve výkladních skříních —

v poslední době i různých »módních závodů«.

Což musí s uzarděním denně choditi děti, jinoši, dívky, řádné ženy a čestně smýšlející muži kolem výkladů, sloužících nečisté, výdělečné spekulaci? Policie a čističi ulic! Bojkot se strany všech dobře smýšlejících! Hochu, nevstup nikdy do krámu, kde se prodává jed k otravování duší a nízká sprostota! A působ tu i na jiné, zdržuj je od toho!

Víš, v čem se my katolíci vyznáme nejméně? V působení *na veřejné mínění*. Tak na něm záleží — a přece má na ně často vliv tolik nepovolaných. Proč tu stojíme tak skromně, stydlivě? To se má, musí úplně změnit v době *Katolické akce*.

PROTI PROUDU

Je zcela možné i pravděpodobné, že musíš dnes plouti velmi často proti proudu za své přesvědčení. Nepovol však, vytrvale se stav proti onomu názoru, který vidí jakýsi druh vymoženosti v soustavném snižování druhého pohlaví. Doufáme, že bude naše společnost upozorněna na ohromný rozpor v tom, jak se přikládá nimbus hrdinství ničitelům ženské cti, zatím co s výrazem nejhlubšího opovržení prohlásí nečestným toho, kdo odcizil zcela malou sumu peněz. Buď příkladem v neúnavné práci pro brzký příchod těchto zdravějších poměrů! Pomáhej, aby již brzy udávali tón v našem životě lepší lidé, vznešenější duše a zvítězili nad těmi, jejichž rty ráno i večer trísňí vypravování o nemravných zkušenostech.

Ostatně starý pedagog prof. Foerster praví, že přijde čas, kdy bude pořádek a čistota v této otázce náležitě samozřejmě k pojmu bezvadného muže — jako spolehlivost ve věcech finančních, že také nebude lékaře, který by dělníku doporučoval krásti potraviny v zájmu lepší výživy.

V OHNI POSMĚCHU

Tvé jemné čisté chování se tu a tam stane předmětem laciných vtipů a nízkého posměchu. Proti tvé společnosti lidí, kteří stále mluví jen o svých nezřízených touhách a sklonech; možná, že se začervenáš již při prvním slově, urážejícím tvoji mravnost a vzorné chování. Hochu můj, pyšni se tím! Pyšni se svým zarděním! Není to »dětinskost« — nebo »svatoušství«, ale vzácná vlastnost, zbraň, kterou nás vyzbrojila matka Příroda, abychom se mohli brániti a chrániti i proti každé nečisté myšlence. Stud je velikým pokladem mládeži i mohutnou hrází proti vlnno-

bití nemravnosti, jež na nás doráží se všech stran. »Upadáme znovu do nejhlubšího otroctví onoho dne, kdy se již nemůžeme zardítí,« soudí vynikající jeden spisovatel. Dej si, hochu, spíše líbiti, aby ti říkali hloupý, pobožnůstkář, svatoušek, zpátečník, než abys získával uznání takových lidí za cenu čistoty srdce. I šlechetný pohanský spisovatel Plautus pochopil, že zahyne ten, komu chybí stydlivost. »Ego illum periisse duco,« píše, »Cui perit pudor,« a sv. Augustin připomíná: »Neopovrhuj lidmi pro omyl a hříchy, ale nemiluj omyl a hřích pro lidi!« — Je zbabělec, kdo nesnese pro své přesvědčení několik nepříjemných narážek. Může tu mít pěkný příklad na mladičkových hrdinech Vítovi a Pelagiovi, kteří obětovali Kristu život v útlém věku, davše se rozsápati šelmami.

Vystihuje to staré rčení: »Sunt, a quibus vituperari laudari est.« »Jsou lidé, jejichž výsměch je chválou.« Osel bude vždy kárati růžový keř, ač má nádherný květ — a ne bodlák.

V boji může posilovati svaté přesvědčení, že se vyžijí v pohlavních požitcích, kdož ztrácejí svůj charakter, důstojnost vlastní osobnosti, kdož klesají na nejnižší společenský stupeň a stávají se otroky svých pudů. Kdo však dbá charakteru a chce se státi vážnou, čestnou osobností, musí býti stále na stráži a uchovati si stydlivost těla i duše.

Proto musíš stále zápasiti a vymaňovati se denně ze slabosti nám vrozené.

NE, NENÍ TO PRAVDA!

Co není pravda? To, co je tvým »přátelům« poslední zbraní, poznají-li marnost veškeré své dosavadní námahy. Není pravda, co ti našeptávají denně, ba každou hodinu, ukazující na názory několika nesvědomitých lékařů: Nejsi jen sva-
toušek, hlupák; tvá snaha, zachovati si neporuše-
nost až do manželství, je nesmyslná i vlastně ne-
možná. Mládež se prý musí vybouřiti, trhati růže
mládí! Jen zpátečnický světový názor prý hlásá
čistý život! Mladý, zdravý, silou kypící organis-
mus prý tu neodolá a pohlavní výkony jsou prý
tak přirozené jako dýchání a činnost srdce. Přijde
prý to samo sebou, bez tvé viny, proč se tomu tedy
bránit? Dokonce se prý můžeš rozstonati, tvé
nervy tím utrpí, přemáháš-li násilně své pudy,
ohlušuješ je, než by ses oženil. Také prý již byli
mnozí u lékařů a ten jim dodával odvahy —
třeba prý při tom jen opatrnosti a chytrosti.

A na tom jsem myslel při tvrzení, že to není
pravda. Je to naopak veliká lež! Již to, že by se
měla mládež vyžít tak, jak ti namlouvají zlí přá-
telé. Katolická Církev žádá u duchovních celibát,
t. j. pohlavní zdrželivost po celý život — a ti
přec nejsou nemocni (naopak dosáhnou průměr-
ně vyššího věku než jiní). Nuže, nebylo by možno
zachovati čistotu — ne po celý život — ale
jen do sňatku? Není tedy pravda, že by se ne-
mohl zdržeti pohlavních styků silný, zdravý
organismus, a není tisíckrát pravda, že by se

stal cudný život příčinou nemoci. Kdo má tedy pravdu?

NEZAHRAVEJ SI S OHNĚM!

V berlínském museu je vystaven zvláštní obraz, vyvolávající ponuré myšlenky. V přehluboké skalní propasti bouří horská bystřina, přes hlubinu je most, zužující se do středu — a po něm jede tryskem jinoch ruměných tváří, s planoucím zrakem. Nedbá hlubiny, nedbá úžícího se mostu — jen jedno vidí před sebou — na vrcholu skály sedící a naň kývající krásnou vílu, skutečné ztělesnění smyslné rozkoše. Na ní tkví zrakem, k ní letí v mladickém rozvášnění. — Ale jemu po pravici se vznáší smrt s přesýpacími hodinami v kostnaté ruce. Už, už proklouzla téměř všechna zrnka písku uzoučkým otvorem, jinoch se blíží jako bouře k nejužší části můstku, padá — — — jezdec i kůň se řítí do hlubiny — pod ním hřmící horská bystřina — rozevřený jícen skalní propasti — pekla.

Je téměř nemožno se zastaviti na šikmé ploše nemravnosti — *a to je pravda*. Staří spisovatelé vypravují o magnetové hoře, trčící prý kdesi ze šírého moře. Blíží-li se jí vlnami a větrem bičovaná loď, zmocní se jí hora nezdolnou silou, táhne ji k sobě, vytáhne železné hřeby a svory — a loď klesá na dno, rozpadávajíc se v tisíc kusů.

Vypravují také o Sirénách, které dojemným zpěvem lákají plavce na svůj ostrov a tam je zahubí.

Ve skutečnosti neexistuje ani jedno, ani druhé — ale nebezpečnější než zpěv Sirén a magnetová hora jsou lákání smyslnosti. Jsi ztracen, uposlechněš-li jich — to je pravda.

Ale je i to pravda, že by se chorá vůle tvých přátel neklátila nyní jako slabá třtina na všechny strany, kdyby byli hned na počátku lákání sami zvolali své rozhodné »Ne!« Pokušení to bylo na počátku jistě slabší a jen zvolna se blížilo ke své oběti. Ano, tehdy měli býti silni.

Tedy pud sám není nezkrotitelný, hochu můj, ale jen oslabená vůle již nemůže přemoci uměle probuzené a vybičované chtíče.

VYUŽIJ DOBY MLÁDÍ!

Léta mládí volají po využití, vyžití — ale ne tím, že bychom otevřeli dokořán dveře vášním, ale vědomí stále, vážností posvěcené práce na budování charakteru. Naše vyšší já — náš duch — musí vzkvétati a státi se vůdcem a pánem přirozených pudů. Když se napínají tvé mladé síly a v žilách proudí bouřlivá krev, dej se do vážné práce a vynalož veškerou energii na pečlivé, svědomité konání denních svých povinností.

Jsi volný, svobodný — slyšíš tvrditi jiné — a svoboda, samostatnost — jsou pro mládež příliš svůdná slova. Ovšem, náleží ti volnost, samostatnost, ale máš býti i rozvážný a moudrý. Jako jsou zákony přírodní, existují i zákony *v mravním životě* — a ty nelze porušiti beztrestně. Slézáš-li Alpy a vidíš ohromné zábradlí těsně nad strmou propastí, jistě se — a jsi přece volný a svobodný — proti tomu nebudeš bouřiti a volati rozzlobeně: »Co znamená tato překážka, toto omezování mé svobody!« A kdyby ses přece svévolně opřel o zábradlí, zřítíš se neodvratně do hlubiny.

Podobně je tomu se zákony mravního světa. Zvláště v mládí na ně rádi hledíme jako na překážky, ale právě ony chrání člověka před pádem do hlubiny. Ano, můžeš si vyjít, ale ne tak, abys při tom šlapal po mravních zákonech. Pohled na růžový keř, který se vyžil za mlada ve smyslu názorů tvých zlých přátel. Zahradník neodstranil planých výhonků rostoucích na něm v různé

směsi. Bude míti keř ještě tolik síly, aby na něm rozkvetly nádherně vonící růže? Těžko! Vždyť vyplýval všechny drahocenné síly v divokých výhonech.

Synu, ty sám jsi zahradníkem růžového keře, vyrůstajícího z tvé duše!

Co je mladíků, kteří vykřikují do světa s hořkostí v duši, zoufalým nářkem, že je nikdo neupozornil včas na hrozné následky hříchu. Již před prvním hříchem se to prý mělo státi! Ach, před prvním!

CUDNOST A ZDRAVÍ

Musím se tu ještě zmíniti o takových lékařích, kteří prohlašují z lehkomyšlnosti (nerad bych jim přičítal ziskuchtivé úmysly), že cudný život škodí zdraví. Ovšem mládež ráda slyší taková tvrzení, vidíc v nich jakous omluvu svých hříchů. Vím, že jsou takoví lékaři — i to, že v nich seriosní kolegové vidí pouhé mastičkáře. Ovšem při úzkostlivém posuzování by se zdálo, jako by pohlavní zdrželivost přinášela malé potíže a utrpení — a tu snad nikdo správně uvažující nenazve život a zdraví »nejvyšším statkem«. Přece však zůstává v platnosti, že »Největším zlem je vina«. — Ale ne, jsou vyšší hodnoty než tělo a duše; jinak bychom nemohli žádati na vojínech, aby šli ochotně na smrt. Také čest, charakter, čistota mravů jsou takové vyšší hodnoty. Není však pravda, že zdrželivost škodí zdraví, je to — jak

jsem již řekl — lež! Ukažte mi jediné vážné lékařské dílo, jehož autor plně ručí před vědeckou veřejností za to, co napsal; nebo ukažte mi lékaře, vážně chápajícího své poslání, který by mohl jmenovati jedinou nemoc, pocházející z cudného života! Nikdo, na celém světě takového nenajdete. Naopak máme tisíce knih, jednajících o hrozných rozvratech a jiných následcích pochybeného, nemravného života.

CO PRAVÍ LÉKAŘSKÁ VĚDA

Jeden žák měl tuto knížku; jeho bratr — již universitní student, ji četl o prázdninách. Vrátil ji s poznámkou: »Nu ano, je to celkem krásně napsáno, ale věc není tak hrozná — a mohou tak mluvit jen kněží. Připouštím, že si nemá člověk začínati příliš brzy, ale tak po dvacátém roce.« — Tak, jen tedy kněží tak mluví!

Nenudí-li tě to, přečti si úsudky vynikajících autorit v tomto oboru! Dr. Seved Ribbing, profesor lundské university ve Švédsku, praví: Dostalo se mi hojně přiléhavých sdělení od studentů, tělesně i duševně zdravých a svěžích, že prý jsem ještě dosti nezdůraznil a vážně nevytkl, s jakou lehkostí lze tlumiti a ovládati smyslné žádosti. Za mé dlouholeté lékařské činnosti přišlo ke mně na poradu v otázkách pohlavních mnoho osob — v první řadě četní mladíci z nejrůznějších společenských vrstev. Setkal jsem se tu se zastánci nejrůznějších názorů o morálce a náboženství, s muži

čisté a také poskvrněné minulosti — ale nebylo mezi nimi *nikdy jediného*, jenž by byl plnou sebevládu označil za nemožnou, předpokládaje ovšem dobrou vůli k tomu.« (Zdravý pohlavní život před sňatkem—1919, str. 62 nsl.) Dr. Jiří Buschan přiznává: »Je naprosto nepochybné, že u morálně založených mladých lidí, zvláště těch, kteří žijí ve zdravých poměrech, nebude míti pohlavní zdrželivost zcela žádných škodlivých následků. Potvrzují to také v plném rozsahu moje zkušenosti, získané v době více než dvaceti let při léčení chorob nervových.« (Od jinocha k muži, 1919, str. 22 nsl.)

Dr. Štěpán Apáthy, známý sedmihradský odborník, píše ve své knize »Úkoly a otázky zdravotnictví ras«: »Se stanoviska hygieny ras se musíme postavit proti ‚mravním‘ názorům, které nejen omlouvají vyskytující se abnormity a perversnosti v pohlavním životě, ale dokonce je vyvyšují a prohlašují módou, které vidí v touze po ukojení pohlavních žádostí důvod k provádění nejrůznějších prostopášností a prohlašují ctnost zdrželivosti a plnění povinnosti za nesmyslné — ba dokonce pro jednotlivce škodlivé. Zástupci tohoto směru, individualistického světového názoru v mravním směru, jsou titíž, kteří se vším důrazem hlásají i sociální názor světový na poli hospodářském. Tento naprosto erotický, bezměrně smyslný směr je stále hotov obětovati zájmy společnosti a hygieny rasy osobnímu prospěchu a rozkošnictví jednotlivců.

Musí tedy sdružení pro ochranu národa vynaložiti veškerou péči na pronásledování a vyloučení národu škodlivých zjevů tohoto eroticky přehnaného světového názoru v literatuře, společnosti, zákonodárství i správě — neboť i tu se vyskytují — vyhledati a vyhubiti jeho buňky dokonce i v dílnách vědy, z nichž bohužel čerpá i část lékařů svoje společnosti škodící mravní zásady — nebo spíše bezzásadnosti. Nezapomeňme, že zdraví národa, plemene, nepředpokládá jen zdravé tělo — ale i zdravou duši. Mohou-li se veškeré zdravotnické snahy vztahovati na fyzické zdraví, musí býti nezbytně úkolem, cílem hygieny rasy i zdraví duše a obecné mravnosti. Lidská společnost může tedy jen tehdy věřiti ve vysoké stáří a zdravý další rozvoj, jsou-li její členové neporušeni tělesně i duševně.«

Dr. Forel praví: »V normálním stavu normálního jinocha, *duševně a zvláště tělesně zdatně pracujícího*, který se vystříhá umělých dráždivel, zvláště oněch neestetických prostředků (alkoholu

a pod.), jež otupují vůli a rozvahu, je pohlavní zdrželivost snadno proveditelná.«

Dr. Rossier pak přiznává: »Jsem šťasten svou příslušností k těm, kteří se odvažují zdůrazňovati, že není zdrželivý život nijak na újmu zdraví jiných. Kde komu vždy zvláště ještě připomínám: Nevěřte oněm lékařům, kteří zrazují, abyste nežili před sňatkem čistě, neboť taková rada je pochybná a škodlivá.«

Na mezinárodním sjezdu pro zdraví a péči o mravnost, konaném v Bruselu (1.—6. září 1902), bylo přijato toto usnesení: »Je zvláště třeba poučovati mládež, že zdrželivý život nejen neškodí zdraví, ale zaslouží svého doporučení s lékařského i hygienického stanoviska.«

Dr. Surbled: »Žítí čistě je možno a naprosto bez nebezpečí pro zdraví. Mnoho zla je následkem prostopášného života, ze zdrželivosti však není žádného. Je to patrné zvláště z toho, že o nemocech, vzniknuvších z pohlavních výstředností, pojednávají přecetná rozsáhlá díla, ale nemoci, které prý pocházejí z cudného, zdrželivého života, marně čekají na vědecké popsání.«

Lékařská fakulta university v Kristianii vydala toto prohlášení: »V naší době se veřejně zdůrazňuje, že přísně zdrželivý, čistý život je snad zdraví škodlivý. Tento názor je rozšiřován i časopisy a různými sdruženími. My lékaři jsme prozkoumali všechny sem spadající nálezy a výsledky bádání a zjistili, že není ani jediného případu, který by potvrzoval připomenuté tvrzení.«

Montegazza, známý italský fyziolog, vychvaluje cudnost takto: »Všichni mužové — a zvláště jinoši — mohou dobrodiní zdržlivosti seznati na sobě samých. Jejich paměť je ihned pohotová a houževnatá, myšlení čilé a plodné, vůle silná — a charakter se zoceluje v energii, o níž zhýralci vůbec nevědí. Žádné sklo nám neukazuje okolí v tak krásných, nebeských barvách, jako prisma stydlivosti, které vrhá své duhové barvy na všechny předměty a budí blaženost beze stínů, bez pozvolného blednutí.«

Eulenburg, vynikající psychiatr univ. v Berlíně, se vyjádřil takto: »Pochybuji, že se již někdo roznemohl — zvláště nervově — při rozumné životosprávě — pouhou pohlavní zdržlivostí. Pokládám toto opakující se tvrzení za prázdný a neoprávněný tlach. Mladý muž i dívka mají zachovávat zdržlivost, až přijde jejich čas. A nebude jim to těžké, uváží-li, že celá jejich budoucnost — zvláště nezměrné štěstí v manželství — závisí na jejich životě v mládí. Musí tedy býti mládež poučována o tom, že jsou kvetoucí zdraví, čínorodost a mužné sebevědomí krásnými a bohatými plody mladické zdržlivosti.«

Dr. E. Meyer píše v jedné své knize: »*Záminka, nepřekonatelnosti pohlavního pudu* je největší lži, jejímiž broznými následky stůně celé lidstvo. — Pohlavní zdržlivost je možná, možná i bez porušení zdraví, jak dokazují statisíce zdravých, jak potvrzují i naše přední lékařské autority, rozhodně neurčující měřítko nejprísnějším požadavkům.«

Dr. Stark, zdravotní rada, praví: »Nemyslím, že je pohlavní zdrželivost příčinou nemravnosti, neznám aspoň jediného případu.«

Prof. Hersen (Lausanne) soudí: »Lékaři, kteří doporučují mladým mužům ukájení pohlavního pudu mimo manželství, dopouštějí se rozhodně neomluvitelné lehkomyšlnosti. Stěžuje-li si mladý muž na bolení hlavy, bušení srdce, třeba jej bedlivě prohlédnouti a zjistiti, nepožívá-li mnoho kávy, čaje, alkoholu nebo nekouří-li příliš. Třeba také častěji uvážiti, není-li snad příčinou nevolnosti druh jeho povolání nebo nějaký jiný důvod. Rozhodně mu však nelze dávatí nějakou nesvědomitou lékařskou radu.«

Max Gruber, známý mnichovský profesor, píše na základě vlastních vědeckých zkušeností a statistických dat: »Není ani stínu důkazu, že by zdrželivost škodila zdraví. Naopak — všichni, kteří musejí vykonávati těžkou práci duševní nebo tělesnou, pocítí právě při nejvyšším napětí duševních a tělesných sil, jak zvyšuje pohlavní zdrželivost jejich pracovní zdatnost a schopnost.«

Konečně i prof. Karlovy university v Praze, MUDr. Jiří Brdlík, doporučil ve své populární přednášce o zdraví našeho dítěte (Praha, čsl. rozhlas, listopad 1935) nutnost výchovy vůle, jako důležité podmínky pohlavní zdrželivosti, jež tím nepřímou doporučována jako samozřejmost.

Poznal jsi tedy, milý hochu, výběr myšlenek z děl vynikajících lékařů, který by se ostatně ještě dal snadno doplniti. Nyní postav proti těmto dů-

kazům moře bídy, zpustlosti a nemoci, jdoucích v zápětí necudného života. Uvaž také skutečnost, že musejí tisíce a tisíce nešťastníků pykati za kletbu jediného hříchu dlouholetým chřadnutím — nebo dokonce hynou duševně i tělesně — a pak to vše připomeň svým »přátelům«, kteří ti stále našeptávají o nemožnosti a škodlivosti zdržlivého, čistého života.

A co vidíme u jednotlivců — dokazuje i osud národů: Dějiny znají velké, mocné národy, které zašly nemravným životem; čistý život nebyl příčinou zkázy žádného z nich.

BŮH A PŘÍRODA

Nemůže to býti jinaké. Poznal jsi, že Boží přikázání ukládají plnou zdržlivost před manželstvím. Tvrdím, kdyby Bůh dával zákony a nepostaral se o to, aby neutrpělo zdraví těch, když je plní doslova a svědomitě, sám by si odporoval — a to je nemožné!

Proč sama příroda tak hrozně trestá prohřešivší se proti šestému přikázání, kdyby byl zdržlivý, cudný život tak škodlivý? V ní není rozporů! Není to náhodou, ale zřetelné srozumitelnou řečí přírody, že se pohlavní nemoci nevy-skytují u zvířat, neboť ta se nemohou dopouštět pohlavních výstředností. Jen svobodná vůle člověka je tu smutnou výjimkou. Tím méně je to náhoda, spíše však přirozená nutnost, že plným zajištěním a ochranou proti této nemoci je právě

úplná zdrželivost v mládí a později čisté manželství.

Ve všem chce člověk státi nad zvířaty, nebýti zvířecím — ale v pohlavních otázkách se mnozí nestydí klesnouti pod úroveň němé tváře. Ta podléhá jen svému živočišnému pudu, ale člověk zapomene na rozum, daný mu Bohem.

KDO NEMŮŽE ZŮSTATI ČISTÝM

Jedno ti, milý hochu, řeknu upřímně: ten, kdo se varuje jen veřejných, zjevně nemravných činů, ale uvnitř povoluje necudným sklonům a žádostem, nemůže ani navenek zůstati trvale čistým. V tomto stavu není již zastavení, vždyť na sebe vzájemně působí duše i tělo a nákaza duševní oslabí konečně i tělo.

Proto je tak důležité, uchovati si čistotu myšlenek. Již nečistá představa rozruší celou naši bytost, neboť se podrážděnost mozku bezděčně přenáší na míchu a tou pak na ústrojí pohlavní. A právě rozdrážděný pud maně vyvolá hříšný skutek. Věřím ti, že je ti často nemožno uhasiti — ničivý žár, ale nebyl jsi to ty sám, kdo rozdmychl prvý plamen?

Prvé jiskry jsi mohl ještě udusiti, ale teď již stojíš bezradně před velkým požárem.

Věděl jsi přec dobře, že v tvém nitru dřímá šelma, proč jsi ji vzbudil? I to je ti známo, že je tvoje povaha snadno vznětlivá — proč sis tedy pohrával s ohněm? Je to rozumné, vypalovati

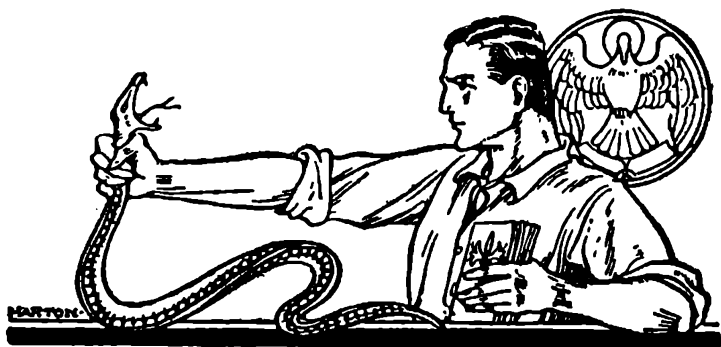
ohňostroji v blízkosti prachárny? Kdo hřeší v myšlenkách proti čistotě srdce, nemůže býti ani zdržlivý ve svých skutcích. Není případu, opakuji to tisíckráte, že by nemohl žít zdržlivě, cudně mladý muž, který si zachová čistotu myšlení a chtění.

Ať nikdo nenamítá, že zná dosti lidí, kteří jsou i přes prostopášný život silní a zdraví. Takové případy nedokazují nic! Mohou tu býti jeden až dva lidé, výjimečně silného organismu, kteří po nějakou dobu beztrestně hazardují svým zdravím. Ale uvažme, že nikdo neví, co ho čeká v budoucnu. Můžeme se tázati právem, zda by oba nebyli ještě zdravější, kdyby si zařídili svůj život jinak.

Ten, kdo žije střízlivě, plní svědomitě svoje povinnosti, vážně pracuje, vyhýbá se lehkomyslné společnosti, kluzké četbě, nevkusným, neslušným divadelním hrám, vydražďujícím lidské vášně, nezanedbává zdravého pohybu tělesných cvičení — lehce přemůže dráždění pohlavního pudu.

Bojuj statečně, vítěz doufáním!

VI.

ZBRANĚ

*Fortior est, qui si quem qui fortissima vincit
moenia; nec virtus altius ire potest.*

(Ovidius)

BOJUJ STATEČNĚ — VÍTĚZ DOUFÁNÍM!

Silnějším než podmanitel měst je vítěz nad sebou samotným — není skutečně vyššího stupně hrdinství. Opakuji, co jsem připomenul v předěšlém odstavci: Synu můj, i kdybys měl sebe ohnivější povahu a cítil žhoucí žádostivost svých pudů, kdyby tyto na tebe dorážely jako diví lvi a hladoví vlci, nepřemohou tě, pokud nebudeš chtít sám. Tvůj charakter, tvoje vůle a — tvůj Spasitel tě zachrání.

Ptáš se: A co tu mám činiti?

Víš to sám: Kde je chován velký poklad, za-

věšíme pevný zámek na dveře, a čím je bohatství větší, jehož chceme chrániti, tím pečlivěji zavíráme. — *Největším pokladem tvým je čistota duše.* Stráž tedy úzkostlivě dveří, jimiž se může vlouditi nepřítel. Bdi nad svými smysly! Dávej bedlivý pozor na své myšlenky, na každé svoje slovo, na své pohledy, jednání — zvláště se varuj prvního poklesku, nutně po prvním pádu přijde lehce deset dalších. Vím dobře, že musíš stále býti na stráži ve věku, kdy to v tobě vře jako v sopce, chceš-li si uchovati duševní rovnováhu. Ale také nyní chápeš, že je vlastně v sázce celá tvoje budoucnost, víš také, že bude přebohatě vyvážen těžký boj, který musíš vésti těchto několik roků, podaří-li se ti dokonání velkého díla na sobě samém — vytvoření mužně pevného charakteru.

ČISTÉ MYŠLENKY

Vím, že jsi rozhodnut k boji, že si chceš uchovati duši neporušenou za všech okolností. Jako je podstatnou podmínkou pravého fysického života čistota příbytků, šatů, pokrmů — ba ještě více — je hlavní podmínkou dobroty tvé duše mravně čistý život.

Myjí-li schody, musí začítí nejhořejším — a chceš-li učinit svůj život čistým, musíš počítí nejvnitřnějším — svými myšlenkami.

Uchovej si čistotu ve všem svém myšlení — nejen v slově a jednání! Kdo hřeší třeba jen myšlenkou, jako by vylomil základní kámen z budovy,

ve které uložen poklad tvé duše, a je to pak již jen otázkou doby, nezřítí-li se celá stavba. Čistota srdce je tak citlivá jako t. zv. boloňské sklo, které se — jakoby působením neviditelné ruky — rozpadne v prach při nejmenším poškození.

Bud' jsi čist celý — i v myšlenkách — nebo klesneš dříve či později, ale zcela jistě! Není tu střední cesty.

Sv. Augustin, který měl v mládí před pokřtěním velká tělesná pokušení a dopustil se i těžkých poklesků, líčí svůj smutný stav velmi výstižně. Kdyby se byli první lidé nedopustili hříchu neposlušnosti, byli by zůstali i pány svých tělesných žádostí, jako jsme na příklad pány prstů. Částečně za trest a částečně i k poučení jim však Bůh — a všem nám lidem — dal pro život těžký los. Nebezpečné myšlenky, pocity, touhy se v nás vyskytnou, i když nechceme, a nepominou, i kdybychom chtěli. Jedna část — pohlavní žádost — neposlouchá člověka, ale uplatňuje se podle svého přes lidský rozum.

Nevyvolávej si tedy úmyslně hříšné myšlenky a kdyby se ti bez tvé vůle přece vloudily do duše, zatlač je jinými vážnými a poutavými představami. Povolíš-li, ztratíš veslo a nevíš, kde pak vše skončí.

NENÍ HŘÍCHU BEZ VLASTNÍ VŮLE

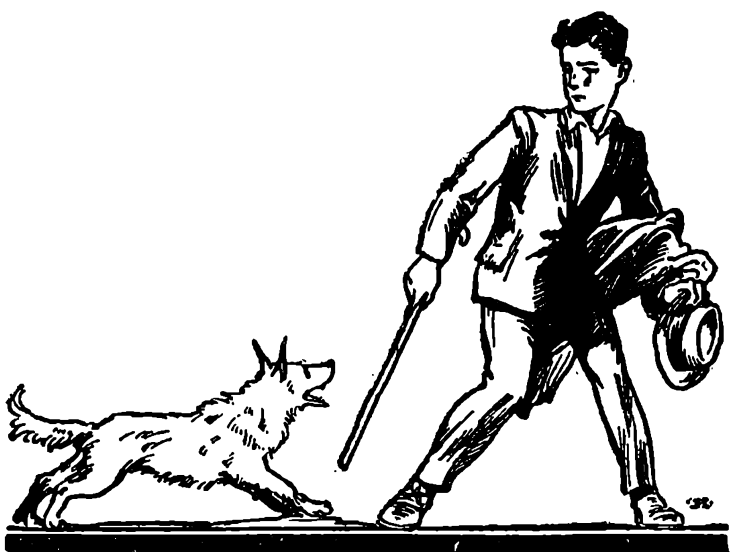
Myšlenky ti snad způsobí právě nejvíce starostí, nebo nejméně jsme pány svých myšlenek.

A právě proto, abych tě zbavil zbytečných starostí, připomenu ti něco.

Za své myšlenky jsme odpovědni jen tehdy, *když si něco plně uvědomíme*; dříve ne.

A přece postřehneš v letech vývinu, že se ti při studiu, čtení, za hry — pojednou vynoří myšlenky, týkající se momentů pohlavních. Citlivé tvé svědomí se pak úzkostlivě táže: »Dotkly se již čistoty mého srdce?« Buď bez starosti! Dokud takových myšlenek nedbáš, nemusíš za ně zodpovídati. Jen teď, v okamžiku, kdy se blesknou v tvém plném vědomí, buď silen, odolej! Bez váhání, rozhodně a směle sáhni do bohatého světa svého myšlení a vyžeň nevítané hosty!

Jak že bys to měl zařídit? *Zaměstnávej se nějak*, aby se místo nečistých myšlenek vybavily jiné představy. Vezmi zajímavou knihu, vyjdi si do přírody, skákej, řež dříví, pracuj nějak jinak, studuj, hrej na housle nebo klavír, modli se — tedy výhodně se rozptyluj něčím, dokud není tvoje fantasmie zbavena nečistých obrazů. Poznáš tu, že se tyto nečisté myšlenky podobají obtížné mouše. Proti mouchám se nebráníme rozčileným ovíváním, dobře mířená rána je účinnější. I v boji s myšlenkami působí spíše klidná krev, žádné rozčilování. A ještě něco — nedoporučovali bychom přímý boj proti špatným myšlenkám — neboť sílí, věnujeme-li jim zvláštní pozornost. Odvrátíš-li se od nich, zanedbáváš-li je, mizí samy, jako utekou štěkající psi, jdeme-li klidně svou cestou. Neklesej na mysli, i kdybys měl desetkrát za den,

desetkrát za hodinu bojovati s nečistými myšlenkami! Nehlouběj stále, zda jsi jim snad povolil! Nepozbývej mysli, zdá-li se ti, že už nebudeš moci bojovati dále, že marně vypuzuješ tyto představy. Častá pokušení ještě nejsou známkou zkaženosti, jako není zlým znamením pro pevnost, útočí-li na ni nepřítel znovu a znovu. Potěší tu také vědomí, že vše závisí na vůli. Chceš-li zachovati svoji duši v čistotě za každou cenu, pak v tom boji zvítězíš jistě. Non nocet sensus, si deest consensus. (Svatý Bernard.) Co se děje bez mé vůle a vědomí, za to nejsem odpověden, to platí i o snech a dění ve spánku.

Nikdy netrp — ani na okamžik — ve své hlavě nemravných myšlenek — to je to hlavní. Prochá-

zíš-li se zahradou a padne ti na ruku ošklivá zelená housenka, nemyslíš na to dlouho a shodíš ji okamžitě, než tě pošpiní. Nebo padne-li ti jiskra na šaty, ihned ji uhasíš a nečekáš snad klidně, až se ti oděv vznítí. A tak, milý synu, setři nečisté myšlenky a udus je okamžitě — jsou to jiskry pekelného ohně.

Rád bych tě ještě zvláště upozornil na okolnost, která často působí zbytečné starosti svědomitým jinochům, když o ní neslyšeli. Časem — pravidelně tak v 16.—18. roce — dosahuje tělo vývojového stupně a organismus vylučuje a vypouští za pocitů smyslné rozkoše — obyčejně za spánku — samovolně jakés šťávy. Není to — (pokud k tomu ovšem nedochází příliš často, na př. několikráte za týden) ani chorobným zjevem, ani hříchem, ale znamením dospělosti ústrojí a v této době něčím přirozeným — jako dýchání a tep. Což tedy není souvisící s tím smyslná rozkoš hříchem? Právě tak není hříchem, jako ani průběh sám, ježto jsi toho nechtěl. Ale buď přece na stráži! Mohlo by se to lehce státi hříchem, kdyby ses tím těšil při stavu vědomí, anebo k tomu přivoloval — nebo kdybys chtěl tento zjev vyvolávatí úmyslně.

Procitneš-li kdy při takové příležitosti, obrať své myšlenky na jiný předmět a buď pak kliden, neboť duše tu zůstala bez porušení.

Opakuji, co jsem již řekl: *vše závisí na vůli*, na vědomém povolení. Ale v nás je ještě také jakás moc nižší než vůle — nebo spíše nižšího snažení,

které naše duchovní vůle nemůže vždy ovládnouti naráz. V umělecké galerii si na př. náhodou všimneš smyslně dráždivého obrazu. Nízký sklon se ihned probudí, vzruší tě a dráždí ke hříchu. To však není citový čin, nejsi tedy ještě zaň zodpověden, zvláště když tvůj rozum ihned pochopil nebezpečí. Obrátíš-li i v tomto případě myšlenky někam jinam, nedopustil jsi se hříchu. Jen vůle a vědomí zavinují hřích.

POZOR PŘED DUŠEVNÍ NÁKAZOU

Obrazivost je hlavním bojištěm, kde se svádějí bitvy o čistotu srdce. Slovo i skutek jsou potůčkem, jehož pramen vyvěrá v hloubi myšlenek. Kdo je tedy pánem ve vlastním svém domě, v říši myšlenek, nedopustí, aby mu cizí pošlapali květinovou zahradu. Nesmíš zapomínati, že je mravní nákaza postihne nepozorovatelně rychleji, než nejnebezpečnější mor. Postup ochrany je týž, jako při nakažlivých nemocech — a nejlepším prostředkem čistotnost. Jakmile propukne cholera, jsou ihned prováděna opatření proti ní a obyvatelstvo zvláště vybízeno k nejúzkostlivější čistotě. Nařízeno časté mytí rukou a pozor, aby se na pokrmy nedostal hmyz, zvláště mouchy. Právě tak bych rád napsal ohnivým písmem do duše každého jinocha: Dbej co nejvíce své mravní čistoty! Chraň se bacilů, které rozšiřují nemravnost!

Armády lze zadržeti drátěnými ploty; hučící bystřiny možno spoutati hrází — ale nákaza ne-

mravnosti je silnější než armáda, nebezpečnější než pustošící povodeň. Ano, musíme dáti pozor — »ale snad ani neráčíte věděti, v jak hříšném světě dnes žijeme,« pravil jeden student, mající ještě nezkaženou duši. »Mám se míti na pozoru a kolem se pění špinavá vlna tisícerych pokušení a hrozí zavaliti čistotu mé duše při každém kroku —« dodal ještě student.

»Máš pravdu, milý synu! Souhlasím s hroznou obžalobou současného života, ale nemohu si pomoci — ty si musíš zachovati duši čistou!« — odpovídám mu.

»Ale jak odolám, když dnes ukazují tolik špíny v biogramech, hrají na jevišti kluzké věci, chtějí vyvolati smích obecnstva sprostými dvoj-
smyslnostmi, když na plakátech, ve výkladních skříních křičí tolik nestoudných obrazů a ulice se hemží padlými ženami, lákajícími ke hříchu

za každým krokem? Je tu možno vytrvati?« — ptá se mladík zoufale.

»Je to možno! Kdo pak tě nutí na nevhodná představení v biogramech a divadlech, proč chodíš do kabaretu a všímáš si nestydatostí na návěstích a ve výkladních skříních? A kdo tě vybízí, abys chodil ulicemi, jež vyhledávají zpustlé ženy, nebo abys odpovídal některé z nich, nebo ji snad oslovil sám? Ovládnutí nebezpečných myšlenek je třeba — a pak vyhledávání takových přátel, spolužáků, kteří také prošli podobnými boji, ale zápas jim nevzal chuti k životu, nezkrušil jejich síly — ale vynesl do výše — k vítězství.«

A student uznává pravdu mé odpovědi, uznává, že jsou skutečnými hrdiny jinoši, kteří denně chrání čistotu své duše.

TVOJE ČETBA

Pozor na oči! Nikdy jim nedovol, aby se dívaly na to, co by mohlo i zdaleka ohrozit čistotu tvého srdce. O biografu, divadle, obraze a pod. jsme již mluvili — i výběru četby nutno věnovati několik slov. Mnoho knih je skutečným výsměchem nejen mravnosti, ale i mluvy. Doporučuji ti, abys četl hodně a rád, vždyť je to podmínkou vzdělání, ale rozhodně nestrp ve své knihovně knihy, které urážejí mravní cit a hlásají mravní lehkomyšlnost. Tento druh knihy znamená vlastně — i s literárního hlediska — méně cennou produkci a jich čtení mrhání času. Na cestách

této »literatury« nevzrůstá vzdělanost, ale spíše se hromadí hroby, nad nimiž utrápení rodičové oplakávají svoje naděje — a mladí lidé ztracené ideály.

Bohužel nejvíce najdeme mezi mistry zábavné prosy takové, kteří se neostýchají obratné pero svého nadání namáčet hluboko v jedu mravní zpustlosti, líčiti a vynášeti »krásu, velikost a radosti« nevázaného života. A ti jsou právě tím nebezpečnější, že — tonou sami v bahně nemravnosti — a mohou snadno zlákat k sobě i jiné mocí svého pera, obratností a uhlazeností svého slohu.

Za heslo knihy těchto autorů by se nejlépe hodilo: »Mnoho nadání, málo charakteru,« i když si myslí, že jsou polobozi. Jako usmrcuje z bambitky vystřelená kulka i krásně vypracovaná, tak i v nebezpečně »krásných« knihách číhá záhuba na tvoji duši. Když máme, díky Bohu, tolik pěkných a zdatných děl v naší literatuře, nemusíš se ty, synu, brodit bahnem. Je také smutným úkazem, že moderní literatura tolik velebí zneužívání lásky, různá poblouznění pohlavního života — vzněcuje nízké vášně a snižuje tak vznešenou důstojnost člověka. Ještě jednou připomínám, abys byl velmi, velmi opatrný při volbě své četby. Jistě smutně zní přiznání jednoho studenta: »Dříve jsem hledal smyslné radosti v románech — a pak již ve skutečnosti.« Nenapodobuj těch, kteří čtou bez rozmyslu vše, co se jim právě dostane do rukou!

JEŠTĚ O KNIHÁCH

Nemyslím tu v první řadě na t. zv. detektivky a indiánky, ač i ony vzrušují, otravují a plní fantasií neužitečnými, nepřirozenými myšlenkami. Znetvořují často tvoji představivost, tvůj rozum, city, chtění i umělecké citění. Tam, kde na tebe čeká nepřehledné množství cenných knih, je skutečně pošetilé věnovati drahý čas jiné četbě. Mluví zde o spoustě literárního braku — ilustrovaných revuích, »magacínech«, humoristických listech, brožurách a knihách, které doma tvoji soudruzi hltají tajně s tlukoucím srdcem, rozčilením bušící krví. Doufám, že odmítneš rozhořčeně takovéto tiskoviny, kdyby ti je snad chtěl nabízet některý z tvých spolužáků, neboť je rozhodně nesprávné jejich stanovisko: »Nečtu ze zlé vůle, chci jen vědět, co o tom píší.« Uvěříme snad, že čtou jen ze zvědavosti, ale nemůžeme uvěřiti, že by jim neuškodil závadný, nebezpečný obsah knihy.

Tvé citlivé svědomí ti buď stále vůdčí hvězdou při volbě knihy. Čteš-li nějakou knihu — budiž sebe krásnější a cennější — ba snad i Písmo sv. — a dospěješ-li k místům, jež by se i zdaleka dotýkala čistoty tvého srdce, přejdi s mužnou silou vůle. *Kdyby se pak taková místa v knize vyskytovala častěji, odlož prostě knihu! Nikdy nebudeš litovati, že jsi se řídil naší zásadou.* Dobře by se tu hodila slova básníkova:

*Mně, Bože, dobré srdce, zdravý rozum dej!
Máš-li však jednu z nebeských těch zdob
svým rozhodnutím snad mi odepřít,
tož rozum, vědomosti vezmi si —
jen čisté srdce dobrotivě nech.*

Při návštěvě vyšších tříd musíš čísti vedle krásné prosy a spisů vědeckých tu a tam knihy, jednající o pěstění charakteru a vůle. Čti je klidně, promysli důkladně a rozvážně každou kapitolu a poznáš, jak blahodárný vliv mají taková díla na tvoji vůli, ovšem, jsou-li to jen knihy velmi dobré. Náleží sem Nový zákon, zvláště čtyři Evangelia, Následování Krista, Philothea sv. Františka Sal., Škola vůle od Linwarského a pod.

Není to ovšem lehká četba, vždyť jsou tu nahromaděny nádherné, hluboké myšlenky, ale kdybys jim denně zasvětil 10—15 minut, konal bys své denní práce s rostoucí duševní svěžestí a

jakoby omlazenou silou. Zvláště blahodárný vliv by měla na tvou duši četba několika vět Evangelíí po ukončení večerní modlitby — přemýšlení o nich před usnutím by zaručovalo čistý, klidný spánek.

A časopisy? I tu buď opatrný a vol si ke čtení jen nejlepší. Snad by příliš neuškodilo tvému duševnímu vývoji, kdybys ještě jako žák střední školy — vůbec nečetl novin. Je na to dosti času. Čtení časopisů je však požadavkem dneška a tobě, studentovi, nesmějí ujíti různé důležité události a zprávy, jejichž znalost by ti mohla prospěti na př. i ve škole (při dějepise, zeměpise. literárních rozhovorech a pod.) a při zkouškách.

Spousta denních listů je bohužel zdrojem příjmů jejich vydavatelů a tak věnují nejméně péče zvláště beletristické, zábavné části. Novely, romány, básně — a často i rubrika oznamovatele oslavují nemravnost — buď zahaleně — ale někdy i nestoudnou smělostí.

I tu, milý hochu, znáš svoji povinnost. Dosta-
neš jistě dobré, hodnotné časopisy a odmítneš tisk nebezpečný, neslušný.

OBRAZY

Při prohlížení obrazů, knih, sbírek, výkladů je také třeba opatrnosti. Umělecké dílo má jen tehdy cenu a zaslouží pozornosti, vyvolává-li v nás ušlechtilý pocit. V okamžiku, kdy postřehneš, že by tvoje duše utrpěla škodu, i kdyby to byla proslulá Venuše, odvrát zrak. A co teprve mám říci

o t. zv. »uměleckých obrazech«, které mezi sebou rozšiřují studenti pod záminkou »studia dějin umění«! Jak často svádějí k hnusnému hříchu! Nahoty na obrazech tu často zakrývají neschopnost tvůrců, ba i jejich ziskuchtivost.

Starověcí i středověcí umělci také často zobrazují nahé lidské tělo, ale to nejsou nějaké modely, nebo dráždidla smyslnosti. Vyzařuje z nich moc ducha, dávající člověku vládu nad tělem. Snažili se spojit smyslné se světem nadsmyslným, v našem těle zobraziti čisté, blahoslavené tělo, jehož smyslnost dusí vážný výraz tváře... u nich i nahé tělo korunováno obličejem božství.

Není divu, že v době »kultu nahoty« najdeme všude i zobrazení nahých těl — t. zv. akty — zvláště ovšem ženské. Zač máme pokládati takové dílo, jak se tu máš zachovati ty?

Tělo lidské je dílem Stvořitelovým, dílem dokonale uměleckým, nemůže tedy na něm býti nic špatného. I Spasitel praví, že není zlé, co přichází prostřednictvím smyslů zvenčí; špatnost vychází z nitra, ze zlých lidských myšlenek a žádostí. Nebezpečí tu tkví v naší mravní slabosti — a to je právě hledisko, s nímž musí počítati umělec jako kdokoli jiný.

I to je správné, když velmi často slouží lidské tělo umělci k vystižení něčeho vznešeného, ba i božského, nemá-li k vyjádření ideje než tvar, krásu, postavu. Vidíme to právě — jak již připomenuto — u starých mistrů, že normálně chápající a znalí lidé chápou jejich nesmrtelná díla bez jakéhokoli mravního nebezpečí jako výraz duchovního ideálu.

A to platí i o některých znamenitých dílech naší doby. Ale jsou umělci, kterým jde o vzbuzení smyslnosti v divácích. Takový vliv ovšem značně porušuje estetický požitek a »umění« tohoto rázu nutno odmítati právě se stanoviska uměleckého; — jde tu vždy o objektivní hledisko vůle umělcovy a chápání pozorovatelova. Nádherné sousoší Laokoon má na př. vyjádřiti velké duševní vzrušení — není pochyby, že tu je dosaženo plného účinu i při realisticky pojaté nahosti těl sousoší bez jakékoli urážky mravního citu. Ale vidíme obrazy, sochy podobného rázu, při nichž záleží na povaze divákově, jak bude chápati takové umělecké dílo. Jsou lidé, kteří se silnou vůlí vychovali tak, že si mohou takový

obraz volně prohlížeti bez škody duše; jiným zas z počátku nepřicházejí špatné myšlenky, ale přihlásí se mocně později. Konečně jsou lidé pohlavně příliš citliví, již se neubrání nebezpečnému vzrušení ani při pohledu na dílo nejvýš umělecké. Jak si tedy budeš počínati ty, milý synu? Nejdříve se vždy ptej: »Dosáhl jsem již takové duševní zralosti, že budu při uměleckém zobrazení nahoty viděti jen základní vznešenou nějakou ideu, vyjádřenou obnaženým lidským tělem, a ne hmotu, vyvolávající ve mně smyslnost? Záleží tu vždy i na výchově od mládí — a touto i výchovou vlastní dospějeme k jakési chladnosti a klidu — ovšem nikdy prostřednictvím hříchu.

DIVADLO A BIOGRAF

Upozornil jsem již také na nebezpečí jeviště. Divadelní referáty v denních listech, na něž mívají vliv bohužel i spisovatelé a divadelní správy, vychvalují každý slabší kus více, než toho zaslouží. A tak nelze nikdy říci napřed, zdali se to nedostane za značné vstupné — nemravnosti.

Jsou ještě poctiví kritikové, kteří dokazují se vši vážností, že dnešní divadlo nemá již mnoho společného s pravým uměním.

A skutečně! Jen se tak někdy rozhlédni! Na kterém jevišti a jak často se předvádějí hry vynikajících básníků — kusy světového jména, skutečně klasické? Velmi zřídka.

Naproti tomu se denně hrají t. zv. »moderní

šlágry« (jak odporné to slovo!) plné veřejné i zakrývané nemravnosti. Ty se ovšem více líbí davu, který nelituje na ně peněz. Toho nelze popřít a *také se jich nikdo nesmí zastávati ve jménu kultury*. Kde je dnes na př. hra bez milostného příběhu, nebo přímo bez hříšného poměru? Diváci tu jsou přirozeně poučováni, že je nejdůležitějším cílem života jen a jen láska. Ale jaký tu klam! Láska je přec omezena jen na několik let lidského žití a i v této poměrně krátké době je jen jednou z důležitých věcí, o něž se člověk musí starat. —

Ano, dříve znamenalo divadlo prostředek k dosahování vzdělanosti a lidé je navštěvovali, aby se zbavili svých nezdravých vášní! Vzpomeňte tu jen na krásná díla řeckých básníků, v nichž přímo bývala dokazována pomsta bohů za vykonaný zločin! Dnes se stalo divadlo a biografy místem rozptýlení, kde vlastně bývají vášně spíše ještě vybičovány. Jak často bývají již návěští a tituly takových her zjevným lákadlem ke smyslnosti. Ovšem, přiznávám, že tím nechci odsuzovati celou moderní divadelní tvorbu.

Jest zajímavé, že již Cato Starší byl proti stálému divadlu, ježto prý navyká lid nečinnosti. Seneca pak řekl přímo, že nic tak škodlivě nepůsobí na mravnost jako vysedávání v divadle. Tam nás hříchem snáze ohrožují pod rouškou požitku, vždyť — vycházeje někdy z divadla je člověk lekačejší, nicotnější, smyslnější — ba i ukrutnější a surovější.

Škoda, že vážné, obsahově cenné divadelní kusy

všemohoucí kritik odmítá a umlčuje, prý jako díla bezvýznamná a zbytečně napsaná. Jak by bylo' záslužné utvořití nějaké křesťanské lidové sdružení v boji proti zneužívání divadla a pro péči o křesťanskou divadelní kulturu! Tam by bylo, milý synu, tvé místo, tam by ses mohl uplatnit sám i získávati jiné stejně smýšlející. *Nikdy nezapomeň, že rozhodně není kulturou vydražďování smyslnosti, nesvědomitě poskvřňování ideálů — i když se to děje pomocí umění — ale ostudným znásilňováním mravních statků lidstva.* Spisovatelé, kteří píší a vydávají taková díla, dopouštějí se vlastně zločinu, podvodu, neboť hlásají pod rouškou umění nemravnost, neodvážujíce se jí ještě kořiti zcela otevřeně. Nemysli si tedy, že jsi v umění a kultuře zaostalý, když se řídíš mravními zásadami při volbě divadelního kusu.

Namítneš ještě, že přec nemůžeš odejít nenápadně mezi hrou, když jsi náhodou přišel do divadla, kde hrají kus toho druhu, o němž jsem se zmínil. Máš pravdu — ale něco můžeš učiniti nenápadně — zavřítí totiž oči, přemoci se — dokud neskončí mravně závadná, urážlivá scéna na jevišti nebo filmovém plátně. Uchráníš se tak zbytečných pokušení, dovedeš-li přemoci probouzející se zvědavost, vyvolanou divadelními i biografickými hrami, a je jistě lépe, budeš-li bázlivější než je nutno.

TANEC

V souvislosti s divadlem bych ti také rád něco řekl o tanci. Nejsem proti němu, ač to nemůže býti zdravým rozptýlením, namáhati tělo celé dlouhé hodiny v místnosti, plné prachu a snad i kouře. Ovšem v pravý čas a na pravém místě může působiti tanec ušlechtilou zábavu *charakterně pevným mladým lidem.*

Snad se zeptáš: »Jak možno současně mluvit o tanci a o charakteru?« Právě při tanci se nejlépe ukáže, zda je někdo mužného charakteru, nebo mravní slaboch. Povahově slabý člověk hledá v tanci vítanou příležitost k dráždění smyslů a k požitkům, ale jemný, mravně pevný jinoch nezapomíná ani při tanci, že je rytířem dívky, která s ním tančí. Ale rytíř nehájí své dámy jen proti vnějším nárazům, ale krotí v své řadě svoji vznětlivou povahu a odmítá i nejslabší nerytířskou myšlenku.

Jinoch, který chrání své tanečnice nejen před chladným průvanem, ale i před žárem svého temperamentu, který dává pozor na každý krok při

tanci i předmět a obraty hovoru i vniterné svoje dojmy, může býti jist, že neklouzne ani na par-
ketách, ani v mravním směru. Slaboši ovšem
dbají, aby neklopýtli na kluzké podlaze, zapo-
mínají však klouznutí a pádu mravního.

Je jisto, že se v dnešní společnosti tanec sku-
tečně stal blázněním, že se rozšířil i tam, kde je
vlastně urážkou zdravých požitků. Připomínám
namátkou jen výlety do hor v létě i v zimě, kde
se bohužel staly — zvláště mládeži velkých měst
— jen záminkou k nenáležitým stykům právě jen
při tanci a po něm v různých horských chatách
i hotelích. A sluší-li umírněný tanec mládeži, roz-
hodně nesluší usedlému, vážně myslícímu člověku.

Je mnoho pravdy v přísném názoru starých Ří-
manů o tanci vážných mužů, jak jej vyjádřil Ci-
cero v obhajobě konsula Murény, obžalovaného
pro tanec. Praví: »Taková žaloba se nemá lehkó-
myslně rozšířiti na římského konsula; jaký že
dosud spáchal zločin, že by bylo možno o něm
věřiti něco takového.

Vždyť netančí nikdo, kdo není opilý nebo blá-
zen.« (Pro M., 6, 12.)

Jsem přesvědčen, že je *chování mladého muže
při tanci nejspolehlivější zkouškou jeho mravní
pevnosti a ušlechtilosti myšlení.*

Budeš-li to míti stále na mysli, můžeš se občas
zúčastniti tance, ovšem slušného, neboť je dnes
tolik »moderních« tanců, jimž je rozhodně nutno
se vyhýbati a ponechati je těm, kteří už dávno
nedbají řádného chování a lidské důstojnosti.

RYTÍŘSTVÍ

Že jsi nadšen ušlechtilými skutky velkých hrdinů dějin? A přec *není většího reka, slavnějšího vítěze na světě než je ten, kdo ovládá silnou vůli své pudy a podrobuje zákonům svého ducha* — jako zase největším pokořením a nejhorším otroctvím, dá-li se spoutati slepými vášněmi člověk, povoláný k duševnímu životu. Pokus se na to mysliti při nebezpečných okamžicích životních, jistě ti to ulehčí boj.

Chovej se k dívkám a ženám vždy ušlechtilé, rytířsky — a to nejen po stránce vnějších společenských forem, ale i po stránce smýšlení. Jak krásně to vyjádřil Schiller ve své básni »Píseň o zvonu«:

*»Jak bytost z nebeských výšin
před sebou pannu vidí stát«*

Doporučuji-li ti to, nemyslím na nezdravé, nasládlé a přepjaté chování, jež nazývají hrdinové ulice rytířským, ale na ono, jež ideově zdobilo středověké rytířství, kdykoli ochotně mužnou paží zjednávali právo chudým a ubohým a chránili cti paní a dívek. *Pravým rytířem je však ten, kdo dívky, ženy brání na prvním místě proti vlastním nenáležitým žádostem, kdo vidí v každé ženě, ba i v ubohé mravně kleslé, družku vlastní matky a sestry a chrání se jí přiblížiti s nemravnou žádostivostí tak svědomitě a úzkostlivě, jako*

by se směle a rozhodně postavil proti tomu, kdo by se nízce dotkl cti jeho matky nebo sestry.

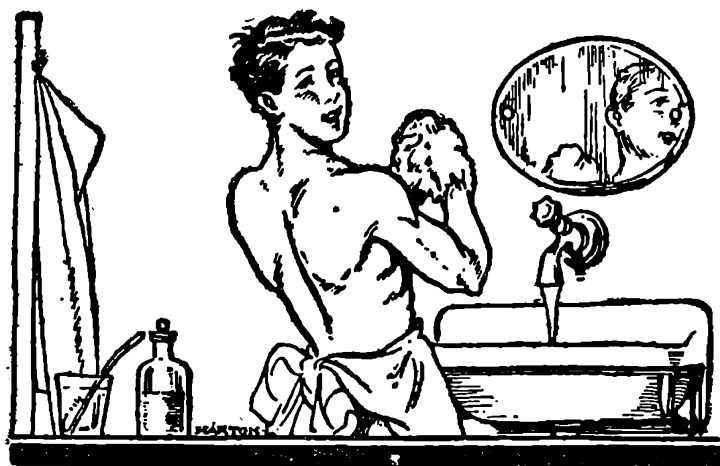
Ano, cti ženu, jako ctíme mateřskou přírodu, z níž čerpá lidstvo výživu, sílu a život, cti ženu jako květinu, která musí zvadnouti, aby mohla vydati plod.

V DÁMSKÉ SPOLEČNOSTI

Tato ušlechtilá úcta k ženě se projeví, kdykoli přijdeš do dámské společnosti. Jako nemáš míti v tom zvláštní zálibu pro svůj mladý věk, tak také není důvodů, abys byl při nevyhnutelné příležitosti k setkání v rozpacích a úzkostliv. Tvůj vyšší a jemný názor na ženu je zárukou, že najdeš pravou formu svého chování. Nezapomeneš rytířských povinností v slově, pohledech, při hře a pod., ale — jakmile seznáš, že hra přestává býti kratochvílí a mohla by býti mravně nebezpečnou, obrátíš zábavu jiným směrem. Dbej také svědomitě, *aby tvůj mužný charakter necitlivěl* různými něžnostmi ženskými. Stálé pohnutí, líbání a různé příchyllosti jsou snad přípustny mezi ženami, ale v žilách mužových má kolotati smělá krev, ne, abych tak řekl, limonáda.

Zocelená vůle, nepovolnost v dobrém, nejušlechtilejším snažením řízená ráznost musí tě povznášeti, oduševňovati.

Proto nebudou jinoši, pokud vážně nemyslí na sňatek, zbytečně vyhledávati styk s dívkami, zženštili by příliš. Vyvíjí-li se totiž jejich charak-

ter v takovém prostředí, pozbude časem mužských rysů. Láska není dětskou hříčkou a jinožská léta již nejsou k tomu, aby se v nich honili za planými dobrodružstvími — a milování by se mohlo státi lehkomyšlnou hrou o poctivost a čest.

TVOJE ČISTÁ NEVĚSTA

Za těžkých dnů mužného dospívání tě zachrání před mnohým hříchem pomyšlení na onu nevinnou dívku, které budeš někdy, podle sv. vůle Boží, přísahati věčnou manželskou věrnost a která dbá s úzkostlivou pečlivostí své nejkrásnější ozdoby — čistoty srdce i těla. Čeká kdesi neznáma na svého hodného rytíře.

Jsi tímto rytířem ty, milý synu?

Je tvá duše skutečně sněhobílá a hodná této

dívky? Jsou tvé myšlenky skutečně svěží a cudné?

Postava příští nevěsty se má před tvým zrakem vznášeti jako anděl, chrániti i tvého největšího pokladu — čisté duše — z níž má v budoucnu vyrůstti půvabná květina lásky. Nynější tvůj čistý, neporušený život nechť se stane pokladem zářícího štěstí po boku něžné, ušlechtilé choti; jemu obětuj veškerou sílu, všechny plány a myšlenky. Nejcenějším věnem obou manželů bude povždy neposkvrněné tělo a čistá duše — a *pravý muž chce dosíci jen jednoho, své budoucí neporušené životní družky.*

Je ti totiž již známo, že tvé manželství nemůže býti šťastné, nebyl-li tvůj život předtím bez úhony. A právě z toho vyplývá, že jsou známosti s dívkami a užší poměr k nim dovoleny jen v tom věku a tehdy, mohou-li býti ukončeny sňatkem.

ZRCADLO ČISTOTY SRDCE

Rád bych ti dal ještě jednu zcela prostou radu. Úzkostlivě dbej vnější čistoty! S pořádkem duše vůbec úzce souvisí i pořádek vnější, celý náš zevnějšek — a působí opět jaksi zpětně na ni. Zde se zvláště uplatňuje zákon vzájemného vlivu. Nechci ovšem říci, že by byla v pořádku duše každého člověka, který je pečlivě oblečen. Bohužel, často tomu tak není. Ale je jisto, že se duše nějak uplatňuje navenek. Mladík s neupravenými vlasy, v nečistém oděvu, nemytý a zanedbaný projevuje spíše sklon k nepořádným myšlenkám, ho-

vorům i činům než ten, který na sebe dbá po vnější stránce. Často je vnější čistota zrcadlem čistoty vnitřní!

ZEMŘI A ZROÐ SE!

Milý hochu, buďme zcela poctiví! Výchova vůle a tím i myšlenek je velmi těžký úkol. A tak nám má býti vítán každý prostředek k tomu. Nejpůsobivější je tu askese, sebezapírání. — »Sebezapírání?« Br, to se hodí do středověku! Žijeme přece v době »uplatňování, vystupňování« života — namítne mladík rozhořčeně.

Jen trpělivost, synu! Co to vlastně je sebezapírání? Je to výchova k síle vůle a tím i tvoření charakteru. Sebezapření záleží hlavně v potlačování veškeré smyslnosti a chtíčů. Proto, dobře si toho všimni, nesouvisí sebezapírání s pozorováním nebo potlačováním naší povahy nebo našich přirozených schopností, ale znamená *jen ovládnutí nezřízených a přehnaných žádostí*, jež mohou ohrozit naše bytí.

Kde najít člověka zcela bez chyby? Kdybyste jej hledali za jasného dne — jako kdysi Diogenes — nenašli byste ho. Jsou-li tedy všichni chybu-jící, je nám tedy všem třeba sebezapírání — a to nám dopomůže k sebevládě.

Podívej se! Toho všeho lze dosáhnouti jen použitím násilí. Ale násilí, jemuž říkáme sebezapření, *není hlavním cílem*, je jen prostředkem, průvodním zjevem, přechodem k radostnému vítězství a duševnímu míru, vyrovnanosti. Ti však

kterí se »vyžívají«, t. j. podávají se zbaběle všem nezřízeným sklonům, pozbudou chápání pravé, čisté radosti a stanou se hrobaři vlastní vůle, charakteru a svého zdraví.

»Život se prý má vystupňovati;« zcela správně, ale stupňování života nezáleží v tom, že bychom dopomáhali k nadvládě hlásícím se vášním a chtíčům, ale k tomu, abychom je pevně zadrželi a ovládli. Jako nabude voda pod mocným tlakem neuvěřitelné rozpínavosti, že hravě ve vodním lisu zdvihá centová břemena, tak povznáší síla sebezapření k výšinám lidskou povahu, tíhou země poutanou.

To tedy je smysl Goetheových slov: *Zemři — a zrod se!*

Nevzpomínáš tu slov Spasitelových — majících též smysl?

VÝCHOVA VŮLE (DUŠEVNÍ KŘIVICE)

Viděl jsi již děti stížené křivicí? S bledou tváří, ohnutou páteří, zkřivenými nožkami a o berli se vlekou životem. I v mnohé duši mohli bychom zjistiti rachitis, změknutí kostí i charakteru. Ty však buď silen! Otužuj tělo i duši!

V mravním směru podlehně nejspíše ten, kdo nikdy nic neodepře svým smyslným žádostem a stává se tak hříčkou svých slepých vášní a pudů. Zvykej tedy tělo malým odříkáním a obětím; také si tu a tam něco odepři, co sice není zaká-

záno, ale působilo by
 tvým smyslu zvláštní
 potěšení. Konej to spíše
 jaksi na zkoušku — do-
 vedeš-li se ještě ovládati.
 Zdrž se na př. nějakou
 čtvrtěhodinku pití, ač —
 vrátiv se právě z výletu
 téměř hyněš žízni. Přine-
 sou oblíbené tvoje jídlo,
 nuže, zřekni se ho! Jindy
 něco pokrmu chybí — je
 na př. trochu připálen;
 vezmi si a pojez jej bez
 námitek. Nevytýkej mat-
 ce, není-li při tvém ná-
 vratu oběd na stole a ne-
 vrhni se na nabízené po-
 krmky divoce, ale přemáhej ukázněně sebe větší
 chuť. A i kdyby ti bylo příjemné zůstatí ještě
 nějakou chvíli na lůžku, vyskoč, udeří-li obvyklá
 tvoje hodina; neprotahuj se, nezívej a nekrut se
 dlouho. Jdeš kolem cukrářství a vůně pečiva tě
 přímo táhne do krámu; ovládni se a řekni si: Ne,
 nepůjdu. Ve výkladní skříní jsou vystaveny ně-
 jaké zvláště lákavé obrazy. Poruč rozhodně svým
 očím, aby se obrátily jiným směrem! Založil-li sis
 někam peněženku a nemůžeš ji hned naléztí, po-
 daří se ti při hledání zachovati klid? — Máš dosti
 síly snéstí beze slova, vymyslí-li si někdo pro tebe
 nějakou přezdívkou —? Vydržíš to, nepodívati se

náhodně otevřenými dveřmi, nebo nepřechází hned přinesený nějaký dopis? Vydržíš to jediný den nevyprávěti přátelům důležitou novinku? Dovedl bys přerušiti na několik dní poutavé povídky právě tam, kde je děj nejzajímavější? Setrváš při začaté úloze, i když tě láká krásný jarní den, ptačí zpěv a jasot hrajících si tvých soudruhů? Můžeš laskavě hovořiti se spolužákem, který ti je jinak nesympatický a tobě — jak ses přesvědčil — vůbec nepřeje? A ještě něco! Máš odvahu vyznati pravdu, i kdyby ti to způsobilo škodu — nebo dokonce snad i trochu hanby?« Možno o tobě říci: »Neznal lži, nezná ji ani při vlastním jednání?« Možno věřiti tvým slovům a spolehnouti se na ně jako na slova Písma svatého.

Namítneš snad, že jsou to vše samé maličkosti. Ano, to jsou! Ale nevíš, že se velké věci skládají z maličkých a že byl i největší mrakodrap v New Yorku vybudován z malých cihel a ještě menších kamínků a cementového prachu? Tato drobná vítězství, denně vybojovaná, posílí tvoji sebedůvěru a ty se pak tak snadno nezalekneš větších životních nesnází. Kdo dosáhl s otevřeným hledím největšího vítězství — vítězství nad sebou samým — zůstane pánem a vítězem i v ostatních bojích života. O něm tedy možno říci, že je to »muž, muž pevného charakteru,« *i nejmenší sebezapírání, kterým navykneš tělo, aby poslouchalo lepších sklonů tvé duše, je vzácným zdrojem sil pro dobu těžkých pokusů, vyžadujících tolik rozhodnosti — právě jako můžeme nahromaditi*

v akumulátoru velkou energii nepatrnou elektrickou jiskrou. Právě na takových maličkostech se přesvědčíš, že duch může přemáhati hmotu. Mládí uchované v neporušené čistotě je jistě vysokým, vznešeným ideálem. Ale této výše můžeme dosáhnouti jen stálým pokrokem a napínáním sil. Čistý charakter není hlavní výhodou, která by nám spadla do klína nějakou šťastnou náhodou.

Celkem vzato učiníš nejmoudřeji, zavedeš-li boj proti útokům smyslných žádostí jaksi na postranní cestu. Jinými slovy, neuvažuj příliš o takových věcech, nevěnuj jim pozornosti — ale tím rozhodněji se braň různým svým zálibám a slabostem. Čím častěji zvítězíš nad leností a nepřesností, čím více si zvykneš odříkání, mlčení a trpělivosti, tím odolnější bude tvoje vůle v zápasu s neodůvodněnými požadavky přirozených pudů. Od toho, kdo si nikdy neodepřel dovolené, nemožno očekávati bezpečně, že se bude vyhýbati nedovolenému. Myslivec, který stále obchází jen na hranicích svého revíru — stane se příležitostně i pytlákem. A tak posílíš svoji vůli proti pokušením nejúčelněji tím, když ji budeš cvičiti zkouškami malých odříkání v jiných oborech a směrech. Čím častěji utužujeme svoji vůli, tím více ji dostáváme do své moci, tím snazší je nám dobrý skutek a odměnou upřímná radost z vyššího života, dosaženého nadvládou ducha. *Kdo si uměl v 10 letech dobrovolně odepřítí nějaký pamlsek, dovede také v 16 letech odolatí nárazu smyslnosti.*

Vyžádá si to vše sice těžkého boje a mnohého

napětí, ale tyto námahy jsou provázeny i radostí. Vždyť právě mládež má zvláštní zálibu v různých závodech a horlivě měří navzájem síly — a nejobratnější se těší obdivu ostatních i vážnosti. Vidiš — tu je příležitost ukázati pevnou vůli, ji obohacovati, posilovati. Oddej se vážně cvičení a odříkání za různých příležitostí, jež jsem ti již naznačil — a to nejen dnes a zítra, ale stále. Již sám tento boj, toto závodění sil tě naplní zadostiučiněním a radostí, a jak budeš teprv šťasten, až okusíš triumfu prvního vítězství nad vzpírající se odbojnou vůlí, nad svými rozmary a věčně žádostivým tělem. Primitivní národové se klamně domnívají, že na ně přechází síla zabitého nepřitele. To jest však

jisté, že vítězi v mravních zápasech přibývá nových sil.

Kdo jednou zažil takovou radost, cítí v sobě zdatnost a sílu k novým vítězstvím a je jimi mnohem šťastnější než ten, kdo podléhá tělesným žádostem jako vratká třtina nárazům větru.

Nevěř tomu, že si snad stálou bdělostí a ostražitostí ztrpčíš život — za tvrdou práci vědomého ovládání vůle se ti později dostane ještě zvláštní odměny. Život toho, kdo má slabou vůli, kdo musí při každém kroku úzkostlivě střežiti svých pohledů — je ovšem utrpením. Ty však dosáhneš stálým cvikem toho, že vůle uposlechně ihned rozumu a již sama sebou se postaví proti každé nečisté myšlence, proti každé nemravné žádosti.

*Vnitřního tvého žití vzlety
z rozkladu země mají vznik.*

*Když života se svého zřící chceš,
pak teprv žití počíná ti běh;
a v pouhý prach když změnil ses —
tu teprve se staneš bytostí.*

A nejkrásnější odměna této účelné práce? Tvoje pevná vůle bude chrániti nejvýznamnějšího tvého bohatství — čistoty srdce — jako neviditelný pevný krunýř.

SPORTY A OTUŽOVÁNÍ

Otužuj své tělo a posiluj je, pokud jen možno; miluj kterýkoli sport, jen když neohrožuje tvé

zdraví. Dlouhé cvičení porušuje oběhy krevní. Tvou zásadou budiž: *Tělo nutno denně důkladně unaviti.* Nepokládej sport za něco mimořádně důležitého a za nejvyšší ideál, také se mu nevěnuj jen pro něj samotný, nebo abys měl mohutné svaly, ale z přesvědčení, že je zdravé, *dobře vyvinuté tělo mnohem hodnějším sídlem vznešených cílů duše,* než tělo slabé, churavé. Zdatné, odříkání zvyklé tělo jinošské je přirozenou ochranou proti hříchům zchoullostivění.

Nelibuj si v příliš měkkých, pohodlných a zvláště teplých šatech, neřid se příliš úzkostlivě teploměrem, otužuj se, vždyť si tvoje tělo již samo upraví nutnou teplotu.

VYDRŽ!

Je nedůstojno mužného charakteru otrocky netrpělivě snášeti tisícere nepříjemnosti života a těžké nárazy osudu. To vše musí býti proděláno duchovně a tím získaných sil rovněž použito k do-

sažení ideálního, životního cíle. Všimni si tu ideálu Horacioových slov:

*Multa tulit, fecitque puer,
sudavit et alsit,
abstinuit Venere et vino.
(Snesl i vykonal jinoch mnoho,
potil se i mrzl,
varoval se však žen a vína.)*

Nauč se tedy snášeti s vyrovnanou klidnou myslí duševní i tělesná utrpení i smutek. Máš-li bolesti zubů, jsi-li nemocen, nepodařilo-li se ti něco, jak sis přál, postihne tě nespravedlnost, podceňování a nezasloužený trest, nepoklesni na mysli a nebuď smuten! Má v sobě jistě hodně výchovné moudrosti výrok Epiktetův: »Abstine, sustine!« — Odříkej se a vydrž!

Nemysli si, že ti zahořknou radostné, slunné dni tvého mládí stálým vynášením výchovné síly bolesti. Naopak zoceluješ se tím pro budoucnost.

Uč se povolovati i kdyby ti to připadlo sebe těžším — právě v letech dospívání, kdy máme sklony k vzdorovitosti, umíněnosti a ke svévoli! Pečuj o své tělo, ale nezchoulostivěj ho! Hleď na ně tak, jako sv. František z Assisi, jenž je tituloval »bratr osel« — Tedy »bratr« — ne nepřítel — druh v životě, cenný poklad — jako je osel italskému pocestnému. Není však pánem, není tu k rozkazování, ale k poslouchání — a zůstává jen »oslem«. Měj se tedy na pozoru, abys nad sebe

nepovýšil materiální povahu, jejímž údělem je poslouchání, ale čistou svoji duši, určenou k vládnutí.

ROZUMNÝ ZPŮSOB ŽIVOTA

Jednáš správně, upravíš-li si způsob výživy rozumně, vždyť i tím můžeš držeti v mezích tělesné žádosti. Nejez příliš takových pokrmů, v nichž je hodně bílkovin (na př. maso) — zvláště ne večer, je tu rozhodně lepší požívání zeleniny, ovoce a moučníků. Nechoď spat hned po jídle s plným žaludkem, ale až po 2 nebo 3 hodinách! Na pohlavní zdrželivost má vliv i urovnaná činnost zažívacích a vyměšovacích ústrojí — i tu není nad pořádek a pravidelnost. Při večeři a po ní pij co nejméně — *zvláště ne lihové nápoje;*

těch se varuj vůbec! Písmo sv. tu správně praví: *Nolite inebriari vino, in quo luxuria*« — nebo: Víno činí člověka nečistým a opilost hlučným; kdo v tom mají zalíbení, nestanou se mudrci.« Většina nemravných skutků byla spáchána jen po nemírném požití alkoholu. Již staří Římané poznali, že se hned přihlásí Venuše, bohyně smilství, tam, kde vládne Bacchus, bůh vína. A jak mnozí jinoši ztrácejí čistotu svého srdce, uhájenou dlouholetým bojem, jakmile zmámeni alkoholem, pozbudou vlády nad vybičovanými pudy a vášněmi.

Je také známo, že i přehnaný kult těla dráždí a zvyšuje pohlavní sklony a žádosti. Zvíře se v člověku probouzí právě změkčilostí a zhýčkaností. Spi raději na tvrdém lůžku než na nemírně měkkém a teplém, neboť to právě budí pohlavní dráždivost, která ostatně není snad úplně umlčena nikdy. Ruce měj vždy na pokrývce; v zimě, máš-li snad dvě pokrývky, polož si ruce mezi ně. Můžeš-li, spi při otevřeném okně, vždyť svěží, chladnější noční vzduch je lázni pro plíce, posiluje nervy — a zdravé nervy podporují zdravý život pohlavní. Spi, můžeš-li, na pravé straně, ne na znak, neboť teplá páteř dráždí nervovou soustavu; spíme-li na straně levé, vyvoláváme mimovolně tlak na srdeční sval.

Jakmile se ráno probudíš, opusť lůžko ihned, bez zbytečného nebezpečného povalování. »*Đábel je velký pán, vstává pozdě,*« — řekl kdosi — a jistě správně. Jakmile se vypraví na cestu, za-

stihne v posteli jen líné — ti druzí, pilní, jsou již dávno vzhůru a při práci. Kdo se ráno — již za bdění — povaluje, válí se na poduškách ďáblůvých. Zvláště o prázdninách je to důležité, nemáme-li vážných povinností, a tu je nebezpečí tím větší.

Neboj se při mytí studené vody! Můžeš-li, konej každé ráno kratičké systematické cvičení — a po něm omyj opět celé tělo svěží vodou, nebo aspoň horní jeho část (trup) a při osušování prováděj mírnou masáž, je to velmi zdravé. I za nemoci, musíš-li ležeti, se nějak rozptyluj — na př. čtením, vždyť i tehdy se hlásí hříšné myšlenky, po nichž ke zlým činům je už jen krůček a zlepšení choroby tím oddalováno — a duše poskvrněná.

Také otázce oděvu třeba věnovati pozornost. Nenosme těsných kalhot, připevňujme je šlemi a ne řemenem, tísnicím zažívací ústrojí! Spodní prádlo nebudiž příliš měkké a teplé, to může hodně dráždit. Při sedění nedávejme nohy křížem; zastrkování rukou do kapes kalhot je nejen neslušné, ale může i sváděti k nemravným do-
tykům.

NEBUĎ LENIVÝ!

Neříká se bez důvodu, že je zahálka matkou všech hříchů. Upozorňuji tě na to důtklivě se vši vážností, abys nikdy nebyl líný! Ani o prázdninách ne. Zahálející pluh rezaví! Pro mnohé byly prázdniny počátkem neřesti; měli dlouhou chvíli

a nevěděli, co dělat. »Venus amat otium,« praví Ovidius — »Venuši je vítaná volná chvíle.« K nečinnosti odsouzená veselost a radost ze života se zvrátí a propukne jako vřed nemravnosti. U toho, kde se neumí zaměstnat, se brzy dostaví špatné myšlenky, z nich se zrodí žádostivosti, po těch přijdou činy, jež konečně znamenají pád a zkázu. Pracovitost je solí života, chráníci před hnilobou — a tak potlač tvrdou vážnou prací touhy a žádosti svých pudů. A to se ti podaří stálou zaměstnaností.

Víš dobře, že i v přírodě je nečinnost, nehybnost znakem smrti, podporovatelkou pustnutí, rozkladu. Stačí si tu jen všimnouti potoku, tekoucího svěže, bystře — i přes překážky, měnícího se konečně v mohutný, užitečný vodní proud, a potoku v rovině, líně se převalujícího a trávícího se posléze v nezdravých močálech.

Každý jinoch má míti v něčem zálibu. Jednoho baví sbírky motýlů, brouků, herbář, jiný rád vyřezává z lupenky. Tohoto těší amatérské foto-
grafování, onoho opět fyzikální a chemické pokusy. Někteří sbírají poštovní známky, mince, nerosty, jiní rádi chovají drobná zvířata, rybky, pracují v zahradě, mnozí se opět učí cizím jazykům a co je jich, kterým hudba přináší nejvíce potěšení a rozptýlení. A to vše poskytne ve chvílích hrozící nečinnosti tolik zabavení, tolik záchrany před nebezpečnými myšlenkami!

Kdyby snad pokušení doléhalo zvláště silně — a nepomáhalo by to, co jsem uvedl o různýchruzích zálib, a nepomohl by ani jiný prostředek, nezůstávej alespoň sám, vyhledávej společnost rodičů, sourozenců nebo přátel! »Zkušený« Ovid radí totéž ve svých verších: Quisquis amas, loca sola nocent, loca sola caveto! Quo fugis? In populo tutior esse potes.« Jsi-li zamilován, škodí ti osamělost, varuj se jí. Chceš někam uprchnouti? Nuže, ve společnosti najdeš nejbezpečnější záchranu!

LÁSKA K PŘÍRODĚ

A teď otázka: Máš rád přírodu?

V ní může každý člověk najít nevyčerpatelný zdroj radostí. Avšak čím duši naplní příroda větším blahem než právě duši čisté mládeže, tohoto nejkrásnějšího výkvětu lidského pokolení. Vdechuješ kořenitý, vonný vzduch zelených lesů plnými plicemi? Působí ti radost ulehnutí na ze-

lený luční koberec a sledovati radostným okem zářící paprsky jarního slunka? Jak je to krásné, moci ponořiti stále dychtivé, neúnavné zraky do chladné, čisté hloubky mořské a přemýšleti! A tak čistou, křišťálovou hloubkou může býti i hlubina mé duše. Sleduješ rád chápající myslí měkký rytmus tančících vlnek, zurčícího potůčku? Těší tě zpívati jásavě, o závod s letícími závany větérku, nebo dopřáti přeplněné duši, aby s vrcholku hory, na niž jsi se vyšplhal, vyzpívala do širého světa celé své blaho, svoji radost? Miluješ přírodu, nebo je ti milejší vdechovati zkažený vzduch úzkých ulic velkoměsta při únavném klopýtání po tvrdé dlažbě chodníku? Studentský život stejně vyžaduje mnoho sedění v uzavřených místnostech — a to často doléhá i na duši. Proto si, jakmile je ti to jen trochu možno, *vyjdi do lesa, do polí, na hory!*

Jistě ses již přesvědčil, že jde učení lehčeji, když

jsi osvěžil plíce čistým vzduchem, vykoupal srdce i nervy ve svěží vůni a výdechu lesa. Zotavil ses nejen tělesně, ale i duševně, zvýšil jsi svoji chápavost a chuť ku práci, učinil svou vůli odolnější při hrozících nárazech života.

Jinoši, kteří jdou lesem za jaré hry, jásavého smíchu a veselých písní, jsou mi stokrát milejší než ti, kteří krácejí unaveně ulicemi, nebo sedí u okna s kyselým výrazem na tváři a moří hlavu Bůh ví čím... takoví ať jdou k lékaři, neboť jsou snad nemocní tělesně, nebo spíše k duchovnímu otci, je-li jejich duše chorá. Je to směšné, chová-li se dospělý člověk dětinsky, ale ještě směšnější je, opičí-li se mladík předstíranou, vyhlávanou zralostí a domýšlivostí po starých.

Mým ideálem jest zdravý, veselý, silou kypící a z plna srdce se smějící student, který má srdce i mysl na pravém místě; ano, umravený, jemně vnímající a cítící student.

Tedy jen ven — do volné přírody! Snaž se porozumět šplouchání vlnek potoka i řeky, říjení jelenů, volání drozdů, jásání skřivanů, bzучení hmyzu, švelení dozrávajících klasů a tajemnému šeptání listí, rozevři náruč hvězdnaté obloze a uzavři do srdce celou tu nádheru a vracej se domů s krásnou písní věřících skautů:

*V nás bydlí dobrý Bůh,
jenž naše síla je.
Pán a Vůdce náš,
krev naše ohněm plá
ve tvrdé, ocelové čistotě.*

NĚKOLIK LÉKAŘSKÝCH RAD

V části »Rozumný způsob života« jsou shrnuty pokyny, týkající se hygieny těla i jakéhosi životního programu, kterého třeba dbáti — zvláště v nebezpečném období pohlavního vývinu a nej-různějších okamžiků, hlásících se tělesných žádostí. Uvažujme nyní o době — po dokončení vývinu, významné, závažné, znamenající vlastně počátek i pokračování věku mužného. Jí se týká, ji nejlépe vystihuje řada myšlenek vynikajících lékařů, myšlenek sestavených v jakési desatero manželství. Zapamatuj si je, milý hochu, říd' se jimi, jako tím vším, co ti kladeno na srdce v úvodě této knihy! Ožeň se, jakmile máš zdravé, dostatečně vyvinuté tělo a hmotné předpoklady skromného vydržování rodiny. Mladých let využij v první řadě k tomu, abys byl důkladně připraven k velkému životnímu zápasu. Za svoboda vydávej co nejméně peněz na zábavu a ukládej si úspory k založení rodiny. Nepij lihových nápojů a nekuř! — Na manželství nepohlížej jako na zdroj požitků, kdy bude dovoleno vše, neboť i manželské soužití má své těžkosti, pokušení a boje. — Manželství je vážný životní úkol, velké množství povinností — stav, vyžadující mužného myšlení i jednání. — Družku života si nevybírej pro hmotné přednosti, bohatství, neboť špatné hospodaření, nebo nečekané rány osudu mohou zničit i velké jmění. Hmotnou existenci založ jen na práci a spořivosti! —

Ani zvláštní krása a příjemný tělesný vnějšek zvolené družky nesmí rozhodovati; vždyť krása časem, někdy i brzy uvadne a má i pochybnou cenu, svádějíc k pokušení. — U své nevěsty hledej ušlechtilé vlastnosti duševní — věrnost, pilnost, šetrnost, jemnost, trpělivost, čistotu a i sám buď takový! — Neukvap se při výběru budoucí své manželky, seznam se důkladně s jejími životními názory, zálibami a pod., nedávej se svéstí okamžitými nápady a náladami. Doba od zasnoubení do sňatku nebuď příliš dlouhá; varuj se v ní nedovolených, smyslných styků, připravuje se vážně na velké životní úkoly, jež vás oba čekají. Nejšťastnější tu je harmonické spojení duší — věřících v Boha.

Z těchto rad vyplývá, čeho od tebe vyžaduje křesťanská morálka pro klid svědomí a neporušeného vývoje charakterního života — ale i vážná věda lékařská.

OTCOVSKÝ PŘÍTEL

A ještě mám jednu radu: vyhledej si duchovního otce, duchovního rádce! Nehledej poučení o pohlavních otázkách u svých vrstevníků. Vede-li slepec slepého, spadnou do jámy oba. Jak by mohl poskytnouti poučení o tak závažných věcech, kdo sám vzdychá pod tíží těchto problémů a shání poučení a vědomosti z nespolehlivých, kalných zdrojů, z pokoutní, podezřelé literatury a nemravných rozhovorů. Vždyť různí »zkušení« přátelé hovoří obyčejně o tak vážných, posvát-

ných věcech skutečně nedůstojně, ne-li již hrubým způsobem. Jistě se tvoje duše, toužící po uklidnění, zneklidní ještě více a tvoje fantasie se ještě více rozbujní a naplní neslušnými obrazy a představami.

Také nehledej výklad těchto otázek v tak zvaných »lékařských« knihách. Spisy, jež pod tímto pyšným titulem zaplavují knižní trh, jsou většinou bezcenné slátaniny. Neposkytují vážného poučení, ale spíše ještě více podráždí a vzruší snadno vznětlivou mladickou představivost. Opakuji znovu, že se těžký ten boj nerozhoduje vědomostmi, ale vůlí. Možná, že někdo zná dopodrobna zařízení a činnost lidských ústrojí, ba i nebezpečí, která je ohrožují — ale přece se dopustí hříchu a bude žít nemravně, *nemá-li cílevědomé, cvičené, silné vůle.*

Doporučuji ti vážně a upřímně, abys nezůstal při svých pochybách samotén. »Běda tomu, kdo stojí sám,« čteme v Písmě sv. »Padne-li, není kdo by ho pozdvihl.« (Kaz. 4, 10.)

A kde že můžeš nalézt vysvětlení, mučí-li tě pochybnosti? Nejvíce se obrať s důvěrou na otce, na matku. Jsou-li pak tvoji rodičové zaměstnáni, nebo nemáš-li odvahu, pohovořiti si s nimi otevřeně o tak choulostivé otázce, vyhledej s plnou upřímností svého pana katechetu, zpovědníka nebo vůbec nějakého duchovního a svěř se mu se svými těžkostmi. Nemysli si, že budeš zklamán ve své důvěře, nebo že jí bude zneužito. Nebude tebou pohrdati pro povážlivý, těžký boj, ale bude

to pokládati za čest, že ses mu svěřil tak poctivě, důvěřivě. Ví také velmi dobře, že si připadáš za těžkých bojů pohlavního dospívání tak opuštěn a osamocen — jako poutník za bezhvězdné, bouřlivé noci. Řekne ti vše, co musíš vědět — ale to, co uslyšíš — nevyžvatlej lehkomylně před spolužáky. Uvědomuj si stále, že získané vědění a poznání je poklad, který zatím ještě nesmíš svěřiti ostatním; máš ostrý nůž, který tě sice nezraní, ale může se státi nebezpečným tvým spolužákům.

DVA HLAVNÍ ZDROJE NOVÉHO ŽIVOTA

V připomenutých bo-
jích mají katolíci ku
pomoci dvě neocenitel-
né zbraně: sv. zpověď a

sv. přijímání. Nemusím se jistě podrobně zmiňovati o těchto působivých, posilujících, polepšujících a ochranných prostředcích ve službách výchovy ducha. Byl bych jen rád, abys uměl o svátosti pokání uvažovati způsobem přiměřeným, důstojným. Dítě se bojí mytí, duševně malí se bojí duševní očisty — a duchově ještě nedostatečně vyspělým běží mráz po zádech při pomyslení na sv. zpověď. U tebe však očekávám, že plně využiješ hluboce významné výchovné síly sv. zpovědi — dobrovolně bez nucení. Čím je pokušení mocnější, tím častěji přijímej tyto svaté svátosti, vždyť nákazou otrávené tělo nemůže uklidniti, dokud ze sebe nevytloučilo nebezpečný jed. A hříchy? Toť onen jed a sv. svátosti prostředek k jeho vyloučení, odstranění.

Zpovídej se upřímně, s pevným úmyslem se polepšiti. Jaké čisté prameny se to rodí ve tvé duši, když před očima vážného zpovědníka pokorně ve zpovědnici otevíráš svoje nitro! Tajná hnutí tvých vášní, počínající ničivé dílo hříchu, bouřlivé nárazy pokušení, otevřené rány duše — to vše vyjevuješ nepokrytě před svým duchovním rádcem, který se věnuje tvým bolestem nejen s jemností Kristovou a léčivou mocí lásky, nejen s pravým soucitem slitování a zkušenostmi — ale s léčivou silou vyššího božského poslání. Šlechtný P. Waldburg si přál, aby jeho hrob navštívili alespoň dva modlící se:

*Nechť první děkuje těm slovům mým,
jež v liliovou běl mu srdce zkrášlila,
ten druhý žehnej mi za lítost vznešenou,*

*jež bolestmi mu spásu přinesla.
Pak klidně budu v hrobě spát,
vždyť dobře vím, proč Bůh mi žiti dal —
proč svět a jeho lákání jsem nadšen zanechal
po vyšších cílech v duši zatouživ.*

Tak smýšlí pravý, zbožný zpovědník. Co ty mu přineseš za všechnu tu lásku? — — Důvěru!

»Pohled, otče můj, tím jsem zhřešil, tolikrát jsem klesl, o to jsem se pokusil, jen abych odolal. Co mám počítí nyní? Chci přece býti vykoupen, osvobozen.« A pak pozorně, soustředěně nasloucháš slovům zkušeného duchovního vůdce a rádce — a vstaneš od zpovědnice: tvoje tvář září jako líce nevinných dítek o Štědrém večeru, oddechuješ klidně, přetěžké břímě ti spadlo se srdce a šeptneš: »Chvála — díky Bohu! Teď již neklesnu! Ne, nikdy, nikdy!« Německý básník Klemens Brentano vystihl působení sv. zpovědi ve své romanci o růženci skutečně velmi výstižně:

*Jak šťasten ten, kdo blaho pocítil,
když hříchy přeplněnou hruď
si při zpovědi zcela uklidní,
lítostí zbožnou radostně ji očistiv.
Ó slitování vroucně toužené,
já tuším tě, jak blížíš se;
i mě jsi ve svou náruč pojalo
a před tvář Boží jemně povzneslo.
Jak mrtvý svět ku sv. zpovědi
by s tebou vlekli hříšníci — —
však od zpovědi se zrakem zářícím
jak čisté děti v život spěchají.*

Kdo by mohl udati počet těch, kteří byli zachráněni z hlubiny nízkého otroctví hříchu sv. zpovědí a sv. přijímáním? Na obou momentech záleží, porušili-li tvoji krev původci nemocí: je potřebí protijedu proti záhubným mikrobům a svěží, čisté krve, jež by proudila tvými žilami. Tu právě poznáš požehnání svatého přijímání. Již v prvních dobách křesťanských byla svatá Eucharistie označována jako »protijed hříchu« a »léčivý prostředek k dosažení nesmrtelnosti«. Ze sv. přijímání obíhá tvým tělem Boží krev a Kristovo srdce tluče družně se srdcem tvým. Upřímná zbožnost a pravidelná, z víry vycházející vroucí modlitba jsou tu naší nejmocnější obranou v boji o čistotu srdce. Za-

dívej se často do svatých očí Ukřižovaného Spasitele — jako malé ptáče hledí do oček nad ním poletující matky. Nos v sobě Krista stále — a brzy postřehneš s radostí, že za Jeho přítomnosti musíme zůstatí čisti. *Bez náboženství ti bude sotva možno prožítí léto mládí v zářící čistotě.*

Byl bych velmi rád, milý synu, abys byl pamětliv této rady: nemám starostí o duši toho, kdo si od mládí zvykne každý měsíc dobrovolně, radostně konati sv. zpověď a přijímati Nejsvětější Svátost. Možná, že v životě klesneš často a vstaneš znovu a zbavíš se záhubného hříchu. — Odkud to vím? Z dopisu studenta, jenž od mládí podléhal svodům hříchu, klesal tělesně i duševně. Znovu, ale marně zápasil proti hnusnému návyku — až téměř zoufal, ba, byl blízek šílenství. Ve chvílích vystřízlivění byl odhodlán odejítí ze života, uchýliti se do některého kláštera, v němž žijí mniši v nejvyšším odříkání, ale tato myšlenka přešla — a hřích dolehl tím drsněji, záhubněji. Tu se mu dostala do ruky moje kniha »Čisté dospívání«. Četl ji znovu a znovu — a vroucí díky za vše krásné, co v něm vyvolala — toť nejkrásnější důkaz, jak moje slova působila.

Jsi-li však jiného vyznání než katolického a nedostává se ti dobrodiní sv. zpovědi, jistě znáš šesté přikázání »Nesesmilníš!« Nezapomeň nikdy, že bude Bůh žádati počet nejen z našich skutků, ale i z každého prostého slůvka a nejtajnější myšlenky! Budeš skládati účty Bohu, který tě viděl, když jsi byl skryt jiným, viděl tě v temné ložnici,

pod ložní pokrývkou, kdesi v houští zahrady, slyšel tvoje hovory a prohlédl tvoje myšlenky. Milý synu, chceš se v den posledního soudu objeviti před Bohem s poskvrněnou duší a zhanobeným tělem? Ne, rozhodně ne! Zůstaneš čist a cudný, že, hochu můj?

Nuže, vyslechni znovu rady zkušeného! »Při všem svém jednání pamatuj na poslední věci a nikdy nezhřešíš! (Sir. 7, 40.)

Vítězství a mír

VII.

VÍTĚZSTVÍ A MÍR

*Čisté svědomí je nebeský pocit, bez něhož
i královský dvůr pustne; s ním i mučidlo
a popraviště pozbývají své hrůzy.*

Tři věci zanechal nám Pán z ráje — jitřenku, krásu květin a záři nevinného dětského oka. A poslední je z nich jistě nejkrásnější, zvláště pak je nádherné, hledí-li mladý muž do světa čistýma očima dítěte. *Jinoch neposkvrněného srdce je totiž hrdinou!* Je hrdinou, jehož činy překonaly hrůzy bouřlivého boje a věnec jeho vítězství není potřísněn krví nepřátel, ale pozlacen září vítězíci lidské duše. Toť jasný paprsek, třpyt klidného svědomí. A právě při těsném spojení těla a duše se odráží i na našem vnějšku, v našem pohledu světlo urovnané, čisté duše: jak slunce zářívá, tak šťastná duše hledí z našich čistých očí.

NEJSILAVNĚJŠÍ VÍTĚZSTVÍ

Nejkrásnějším vítězstvím je *triumf nad sebou samým*. I pohanský starověk prokazoval pocty těm, kteří ovládli silnou vůlí své nejsilnější žádosti, pohlavní pud. Pokud sahají písemné památky těchto dob, vidíme všude neobyčejnou úctu před čistotou, cudností. Cicero na př. praví nadšeně: »Nihil est virtute amabilius.« V Římě postaven chrám Cudnosti a kniha Tibullová hlásá hrdě: »Casta placent superi.« Před vestálkami v Římě kráčeli, na důkaz jejich vznešenosti, liktorové — právě jako před všemocným konsulem. A k smrti odsouzenému se dostalo milosti, potkal-li náhodou vestálky při své cestě na popraviště. Jako vestálky v Římě byli vybíráni i druidové v Gallii a kněží Nilu v Egyptě. I starozákonný mudrc praví: »Tři věci nemohu pochopiti, ale čtvrté vůbec nerozumím — kudy letí orel ve vzduchu, plazí se had po skále, šine se člun ve vodě — a jak projde člověk bez porušení nebezpečnými stezkami mládí.«

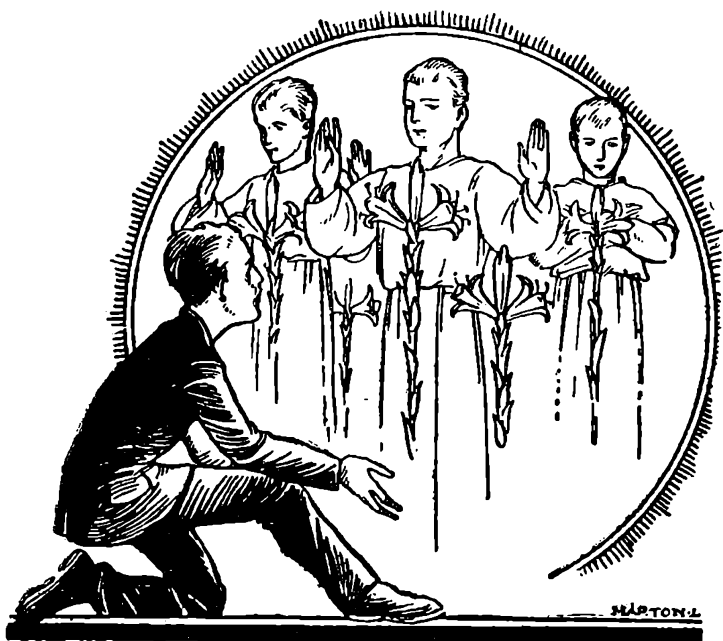
Také dnes pociťuje mravně klesnuvší z jakéhosi přirozeného instinktu úctu před těmi, kdož vítězně dosáhli ideálu čistého života. Vlivu mravní převahy, proudícímu z čistého jinocha, se neubrání ani cynický popírač mravních hodnot. Nikde na světě také nenajdeme nic vyššího nad mužně silný a křesťansky ušlechtilý charakter. Nejkrásnějším drahokamem v koruně lidství je mladík čistého srdce, jenž zvítězil nad sebou sa-

mým. On bude nejsilnější i nejbezpečnější oporou a záchranou společnosti, neboť s mravně zkaženou mládeží zajde i lidská společnost. On je zárukou lepší, šťastnější budoucnosti, je hvězdou naděje.

JAK KRÁSNE JE NEVINNÉ POKOLENÍ!

Dnes se mnoho mluví i píše o krásách lidského těla. Snad oprávněně, neboť je člověk korunou tvořstva — ale ne tak pro krásu tělesnou, jako spíše pro duševní povýšenost a mravní vznešenost. Vždyť — čím je zlatovlasá, hezounká hlava dítěte, čím milý lesk široce otevřených dětských očí, čím stále štěbetající, rudé, něžné dětské rtíky, uvážíme-li, že je v neposkvrněném lidském těle vybudován posvátný chrám Páně a v úsměvných jako rosa se lesknoucích očích se *vypíná oltář, na němž spočívá stánek velkého Boha*. Staré přísloví praví, že je oko zrcadlem duše. Také se v lidském oku neskví žádná krása lidské duše vítězněji než — čistota srdce ve tváři jinochově.

Je jistě zajímavé a významné, že nedotčenou, povznášející, svěží krásu přírody nazýváme »panenskou«. Tak mluvíme a »panenském temeni« mohutných hor, o daleko sahajících »panenských sněžných pláních«, o »panenském pralese«, dosud nedotčeném sekýrou. Jakž jinak, že se v našem nitru hlásí při pohledu na jinocha »panenské duše« totéž dojetí, jako při pohledu na půvaby a vznešenost panenské přírody.

Pozoruj jen kypící radost ze života, čínorodou rozhodnost, hýřivé jaro, jež se vítězně hlásí ze zářících očí cudného jinocha. V jeho mnohoslibných letech mládí uvolňují a uplatňují svěží síly dřímající dosud energie, touží výš a výše, jeho duše se zachvívá svatým očekáváním. V neposkvrněnosti uchovaná mladická síla je neocenitelným zdrojem všech oněch energií, jichž je třeba k mohutné tvořivosti mužného života. Jeho kypící zdraví, smělé plány a velké snahy jsou také důkazy toho, že má pohlavní zdržlivost tajemný, blahodárný vliv na posilování a zvyšování

naší duševní činnosti, jak to ostatně potvrzují vlastní zkušenosti nejvýznamnějších z tvůrčích lidí.

Životodárné jaro v něm zpívá píseň o kráse, radostech a nadějích čistého mladického života — a zatím co jeho klesnuvší přátelé promrhali své nejlepší v nemravnosti a naříkají nyní jako tělesné i duševní zříceniny v tupém odříkání nad předčasně rozvráceným životem, směje se jeho oko jako nádherný, z nadezemí pocházející květ, a jeho zadržovaná síla — již již letí vstříc vzneseným cílům a úkolům, jež sídlily dosud v jeho ušlechtilé mysli. S divokým hukotem se řítí skalami horský potok. Kdyby se mohl uvolnit, způsobil by hroznou spoušť. Lidský rozum mu však dal závory, jeho voda je vedena rourami o silných stěnách do kabin a — vidíš — ona ničivá živelná moc se mění v příjemné elektrické světlo a užitečnou sílu hučících motorů. Stejně divokou, přirozenou silou člověka je pohlavní pud člověka. Kdybys mu povolil, jak hrozně by zpustošil tvůj život, ideály, radost z tvořivé práce — zpustošil tvoji duši i tvoje tělo. Krotíš-li jej však mohutnou zdí sebeovládání — stane se požehnáním ve tvém těle. A v určité době se svátostí manželství stane pramenem slunného obšťastňujícího života rodinného.

Ó nádherný květe nadějného jinošství! K nebesům letící touho lidské duše, zrozené k věčnému životu! — Ó jak krásné je cudné pokolení!

ZBAVME SE OTROCKÝCH POUT!

Svoboda rozohňuje jinocha. Dobrá! Tak to musí býti. Je však někdo svobodnější než mladý muž, jenž si uspořádal svůj duševní život jako cosi posvátného a krotí své nízké vášně? A našli bychom ubožejšího otroka na světě než je ten, jež sevřela železnými pouty slepá žádostivost smyslnosti a břímě nemravnosti? Kdo je z nich svoboden? Ne, kdo může činiti co chce, ale kdo může chtít to, co má — žít nemravně — je to svoboda? Uznáš, milý hochu, že rozhodně ne!

Co jinochů jásavě oslavuje v písních svobodu! Ale *pravou svobodu* zná jen mladík čistého srdce; jen on ví, že *pravá svoboda záleží toliko ve svobodě duše*.

Co nám imponuje nejvíce? Obrovská síla? Ne! Jen zdravým pořádkem řízená, ovládaná síla. Dívám se často s obdivem, jak se do nádraží přizene supící, jiskry chrlicí rychlík. Ještě před několika okamžiky se řítily přetěžké vozy a lokomotiva prorážela hučíc vzduch. A náhle poměrně slabým pohybem ruky strojvůdcovy zvolňuje tato řítící se hrůzná masa šílený svůj let — a zastaví se. Ohromující! Lidskou duší proudí vznešenější a povznášející radost. Co se nám tu tak líbí? Poslušná, v mezích udržovaná síla. Kéž by sis mohl, milý synu můj, uchrániti svoji duši čistou a zůstal vždy vítězným bojovníkem onoho zápasu o duševní svobodu.

Uschovej si tuto knihu i pro další léta! Když

půjdeš na universitu, nebo do služby, vezmi ji s sebou a čítávej v ní, bude-li na tebe útočiti pokušení. A nejen to — půjčuj ji i svým druhům, zvláště těm, kteří tonou v hříchu, o němž je v ní hovořeno. Buď jim záchranným andělem, maje před nadšeným zrakem ušlechtilé heslo: »Mouhou-li jiní zkaziti duše, já mohu, pokusím se je napravit.«

A jaká radost naplní tvoji čistou duši, budeš-li moci do večerní modlitby vložit i slova díků: »Děkuji, Pane, že mi dnes bylo dopřáno zachrániti jednu duši.« Pomysli též, že to nezachraňuješ jen pro nebe, ale i získáváš cenné, nadšené členy pro vlast a národ.

ČISTÝ JAKO ANDĚL

Dětskému pohledu propůjčuje duševní vznešenost a nevina takřka kouzla strhujícího působení, že namalovali největší umělci dětské tváře, chtěli-li představit anděly, tak nadzemskou krásu. I ve tváři jinocha čistého srdce vidíme odraz nebeské krásy. Již Plato dí: »Čeho je nám třeba, abychom mohli patřiti na Boha? Čistoty a smrti!« *Tak se nikdy neusmívá obloha prostá mraků, tak jasně nezáří hvězdy o půlnoci, tak se netřpytí ranní rosa a není čist křišťálový horský potok — ano, skutečně, snad jen pohled andělů, zjevili se tělesně při nás, by byl podoben pohledu neposkvrněné duše jinocha.* Duše anděla v rouše jarního kvítí vyzírá z jeho zraků, pozemského

prachu zbavena se tu na nás usmívá ve svaté neposkvrněnosti. A jestli vrozená, podvědomá nevinnost a odraz duševní čistoty na nás hledí tak něžně z tváře dítěte — co je teprve půvabu v obličeji mladíka, který si musil ctnost vykoupiti za cenu těžkého, mužného boje. Známa jsou vážná slova Goetheova: »Velké myšlenky a čisté srdce jsou to, co si máme vyprositi od Boha.«

Ano, čistý život tvoří harmonii mezi nejnižšími a vyššími, šlechetnějšími částmi našeho Já. Čistá duše je naším nejdražším pokladem, základem hrdinného života, nebeskou jiskrou, nejkrásnějším projevem božské podoby. *A jest sotva něco posvátnějšího na tomto světě, než srdce jinocha nepáchajícího hříchu.*

ZACHOVEJME VĚRNOST

Poslední slova, s nimiž se na tebe, milý synu, obracím v této knize, mohou býti jen tato: »Opatruj věrně svůj největší poklad, čistotu své mladistvé duše! A klesl-li jsi, nezoufej! Návrat je vždy možný. Můžeme-li rozkazovati elektrickým vlnám, můžeme zvládnouti i své vášně.

V letech dospívání dojde k mnohým bojům. Jeden řídí svoji loďku života nebezpečnými úskalími mládí lehčeji, druhý musí přestáti těžké bouře. Snad jsi vystaven útokům, jež na tebe doléhají živelní silou, a vynoří se ti myšlenka, že tu nemožno odolati a zůstatí čistým.

Ne, synu můj, věř mi, že to tak není! Již ti teď

není neznámo, že můžeš dosáhnouti vítězství a uchrániti tělo i duši v neposkvrněné čistotě až k oltáři. *Je to možné — za cenu tvrdých bojů — to je pravda!* Bez nadšené obětavosti, stálé bdělosti a houževnaté vytrvalosti to ovšem nejde! Zvol si za heslo to, co je ve znaku holandské provincie Seelandu: »Luctor et emergor.« Musím sice zápasiti — ale nedám se přemoci! Nezapomeň, že i ty musíš míti na mysli jako bibličtí hrdinové: »Vše mohu v tom, který mne posiluje.«

A cíl skutečně stojí za námahu. Čím těžší válka, tím vznešenější vítězství. Mravní síla, již jsi dosáhl v letech mládí, bude plniti povznášející radostí a vyzlacovati i léta mužství, uposlechně-li nyní rad, jež ti dala tato knížka, budeš na ně vzpomínati jistě s vděčností po letech, až se tvoje horká krev uklidní rozvážlivostí mužného věku. Na titul a spisovatele knihy bude sice zapomenuto již dávno, ale budeš mu děkovati, že tě zachránil před pádem a mravní zkázou.

A pak — jakou budeš míti radost, až k tobě po 20—30 letech bude mluvit tvůj zdravý syn asi takto:

Děkuji ti, drahý otče, že jsi v mládí tak statečně bojoval proti pohlavním pokušením a tím ulehčil i můj zápas. Děkuji ti, že sis uchoval mladost čistou a i ve mně vzbudil svatý oheň touhy po čistém životě. Děkuji ti, že jsi pevnou rukou ovládal touhy a choutky pudů svého mládí, neboť tomu mám co děkovati za své svalnaté tělo, silné nervy, pevné zdraví.«

Noviny jsou plny různých oznámení, v nichž šarlatánsky jsou doporučovány všelijaké posilující, krev vyživující prostředky, na př. bioklein, sanatogen, haemoglobin, bioferrin a pod., nebo různé preparáty pro omlazení organismu. Víš, co je nejbezpečnější, nejlepší podmínkou zdravého a dlouhého života? Nic jiného — než v čistotě strávené a nemravností neposkvvrněné jinošství.

Milý hochu! Po dlouhá léta již žiji mezi mládeží. Přemnohé jinochy jsem viděl vyrůstati kypící silou jako bohaté poupě zdravého stromu — jiné zas jako k nebi se směle zdvihající mladé doušky. Ale běda! Viděl jsem uvadatí, odumíratí mnohá z těchto poupat, viděl jsem chřadnouti štíhlé doušky, neboť skrytý červ hlodal na jejich životním zdroji. Mnohé jsem viděl klesati — a jen málo jich, opravdu málo jich — se opět důvěřivě pozdvihovati. A přece, přemnozí z nich učinili prvý krok na cestě hříchu jen z nevědomosti a lehkomyšlnosti. Nebylo však nikoho, kdo by je byl laskavě poučil v pravou chvíli. Doufám však, že bude znamenati tato knížka v životě mnohých jinochů krok obrácení, odpírání hříchu, nový život, život čistého dospívání. Ó nejkrásnější ozdobu lidské duše, vznešená čistoto srdce. Přemož tisícihlavého draka smyslných požitků a jemnou mocí uveď hlavy naší drahé mládeže pod své sladké jho! Mládeži, vpřed! Shromáždí se pod bílým praporem nevinnosti, *vždyt jde o blaho těla i duše, o naši budoucnost, o náš národ, o naši drahou, milovanou vlast!*

SVATÁ VŮLE

V Číně se zachovává krásný zvyk, že zřídí příbuzní k počtě zemřevší panny jakous slavo-bránu, na níž se skví nápis: »Schoeng če,« t. j. »Svatá vůle.« Slavnostní oblouk znamená, že svatá vůle vedla dívčí srdce v mládí cestou čistoty. A právě tato svatá vůle jest jedinou záchranou kotvou každému jinochovi, který si chce v bouři mladých let uchovati čistotu srdce. Takový pak jistě také zaslouží, aby mu byl zřízen podobný oblouk, jakmile dosáhne absolutní čistoty — vždyť byl jeho celý život stálým bojem, bojem o nejkrásnější vítězství nevinné duše.

Pověz, milý synu, bydlí-li také ve tvé hrudi tato »svatá vůle«; ona svatá vůle, která ti propůjčuje sílu, abys za houževnaté vytrvalosti a neklesající bojoval v bílé družině těch, kteří zdvíhají k nebesům sněhobílý prapor čistoty srdce — plni posvátného ohně a odporu k jakékoli nízkosti?

Zůstaneš silný, milý můj synu? Že ano? Budeš bystrým okem stříci čistoty své duše? Ano, jsem přesvědčen, že tomu tak bude, že takový zůstaneš.

Když tě tak nyní vidím a hledím na rozloučnou ještě jednou hluboko do tvých očí, představuji si, co se ještě přežene bouří a pokušení přes tvou hlavu v letech vývinu a dospívání, stoupá z mého srdce k nebesům vroucí modlitba za tebe:

*» Jak vábný květ jsi, drahý hochu můj,
tak nějak svatě čistý, krásný tak.
Na tebe hledím — divný jakýs stesk
mně v srdce loudí se a slza kalí zrak.*

*Cos káže mi na milou hlavu tvou
své ruce položit, pak vzhůru k nebi zřít
a Boha zbožně, vroucně poprosit,
bys v svaté čistotě jen mohl žít.«*

A teď mi, milovaný synu, podej pravici, pohleď ještě jednou do očí a zvolej: »Rád vstupuji do bílé družiny! Chci zůstat čist a Bůh mi k tomu pomáhej!«

OBSAH	Str.
Úvodem	5
Mladému příteli	7
 I. <i>Dvě jezera</i>	 9
Úmysly Stvořitelovy	13
Prvá dvojice lidí	14
Záměr Stvořitelův	15
Prameny života	17
Matka a syn	19
Jak moudré a krásné!	21
Potupné hudlaření	25
Svaté tajemství	26
 II. <i>Na rozcestí</i>	 31
Kam se mám obrátiti?	32
Od dítěte k muži	34
Tělo dospívá	35
Změny a nálady	37
Nové myšlenky, neurčitá touha	38
První láska	40
Vývin podle vůle Stvořitelovy	41
Buď na stráži!	42
V bouři a v nesnázích	43
 III. <i>Do hlubiny</i>	 47
Na nakloněné dráze	49
Krise	50
Zhanobení chrámu	52
Zrůdnost	54
Na cestě k úplné záhubě	56
Zákon volného pádu	59

IV. <i>V hlubině</i>	63
Podtatý dub . . .	64
Jenom jedenkrát?	66
Prvý chybný krok a jeho následky	68
Duševní rozvrat	69
»Pokrokoví« studenti	72
Je to radost? Je to štěstí?	76
Strom, ve kterém hlodá červ	77
Co je hormon?	79
Úvaha pro útěchu	81
Rozklad živoucího těla	83
Hrozná odpovědnost	88
Ubohé děti	88
Žákovské sebevraždy	90
V. <i>Boj s drakem</i>	97
Možnost návratu	98
Orel zbavený pout	100
Svaté rozhodnutí — silná vůle	102
O budoucnost vlasti	104
Ohnivý meč přírody	105
Pro svatý statek	107
O život i o smrt	109
Odolej!	111
Kdo je zbabělec	112
Prchej před nimi!	114
Mně to neublíží	116
Jediná záchrana	117
Očistěte ulice!	119
Proti proudu	121
V ohni posměchu	122
Ne, není to pravda!	124
Nezahrávej si s ohněm!	125
Využij doby mládí!	127
Cuďnost a zdraví	128

Co praví lékařská věda?	129
Bůh a příroda	135
Kdo nemůže zůstat čistým	136

VI. *Zbraně* 139

Bojuj statečně a vítěz doufáním!	139
Čisté myšlenky	140
Není hříchu bez vlastní vůle .	141
Pozor před duševní nákazou!	145
Tvoje četba	147
Ještě o knihách	149
Obrazy	151
Divadlo a biograf	154
Tanec	157
Rytířství	159
V dámské společnosti	160
Tvoje čistá nevěsta	161
Zrcadlo čistoty srdce	162
Zemři a zrod se	163
Výchova vůle (duševní křivice)	164
Sporty a otužování	169
Vydrž!	170
Rozumný způsob života	172
Nebuď lenivý!	174
Láska k přírodě	176
Několik lékařských rad	179
Otcovský přítel	180
Dva hlavní zdroje nového života	182

VII. *Vítězství a mír* 189

Nejslavnější vítězství	189
Jak krásné je nevinné pokolení!	191
Zbavme se otrockých pout!	194
Čistý jako anděl	195
Zachovejme věrnost!	196
Svatá vůle	199

Dr TIHAMÉR TÓTH
ČISTÉ DOSPÍVÁNÍ

Přeložily Školské sestry OSF

V edici Školských sester OSF
vydal Bohuslav Rupp v Praze L. P. 1946

Písmem Cicero Garamond
vytiskla tiskárna Janský & Navrátil
v Praze